

Consell Municipal de Benestar Social

Memòria 2014-2015

Ajuntament de Barcelona
Àrea de Drets Socials
Departament de Participació Social
Consell Municipal de Benestar Social
València, 344, 5è
Tel. 93 413 26 60
cmbs@bcn.cat
www.bcn.cat/consellbenestarsocial

Novembre de 2015

Índex

Introducció	4
Activitat del Consell	6
Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació	8
Seguiment de propostes dels grups i comissions de treball del curs 2013-2014	10
Acció comunitària	10
Dones	12
Drogodependències	21
Envelliment	27
Famílies	37
Infància	45
Pobresa	49
Salut	56
Comissió sobre l'impacte de la situació de crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats	66
Composició del Plenari	91
Composició de la Comissió Permanent	93

Introducció

Aquesta memòria recull, d'una banda, la síntesi del treball dut a terme pel Consell Municipal de Benestar Social (CMBS) corresponent al curs 2014-2015, tant pel que fa als grups de treball com a la seva Comissió Permanent i al Plenari.

D'altra banda, recull el seguiment de les propostes que els grups de treball del CMBS van plantejar el curs anterior, 2013-2014. Aquestes propostes van ser oportunament comunicades a la Comissió de Plenari de Qualitat de Vida, al desembre del 2014, per tal que els òrgans municipals corresponents les poguessin considerar i impulsar.

Pel que respecta al treball realitzat durant aquest curs, tots els grups de treball han tingut un programa intens de treball, amb la participació de diferents ponents en matèries d'interès per al grup i amb metodologies innovadores pel que fa a l'establiment de debats propositius.

Aquest curs 2014-2015 els grups de treball han realitzat 48 sessions de treball, en les quals han participat un total de 235 persones, que des de les entitats, organitzacions, serveis públics i universitats –un total de 150– han aportat elements per a la reflexió, el debat i l'elaboració de propostes que posteriorment seran trameses als òrgans de govern corresponents i al conjunt de l'organització municipal.

Han participat en les sessions de treball 60 convidats i convidades, provinents de tots els àmbits (universitats, entitats, Administració...), que han permès desenvolupar un bon treball i reflexió en els diferents grups. La seva aportació serveix cada any de base per a l'abordatge dels temes a treballar o de temes d'interès comú per al desenvolupament de les sessions dels grups.

Com cada any hi ha hagut persones que han deixat la representació de la seva organització o entitat en mans d'altres persones. A totes elles els volem agrair el compromís i participació en el Consell i volem donar la benvinguda als nous membres.

Pel que fa al funcionament general del Consell cal destacar, a més del treball dels diferents grups, el debat i les aportacions realitzades en el marc de la Comissió Permanent del Consell, especialment a l'entorn de l'atenció social i l'acció comunitària.

El seguiment de les propostes de l'Informe Participatiu del diferents grups de treball inclou també la resposta a les més de 200 propostes elaborades per la comissió de treball sobre l'impacte de la situació de crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats. En conjunt, més de 300 propostes de complexitat diversa, que no sempre és possible desplegar en un any. Com cada any, algunes de les recomanacions i propostes plantejades el curs anterior van molt més

enllà de les possibilitats d'implementació durant el darrer any, i algunes d'elles impliquen reorientacions de polítiques que cal seguir al llarg dels anys successius per tal de valorar el grau d'impacte.

Amb aquesta Memòria del Consell i amb el seguiment de les propostes que ara es presenta, s'intenta retre comptes i destacar les accions de govern que, iniciades o reforçades en el darrer període, responen a les recomanacions realitzades pels diferents grups o comissions del treball del Consell. Això permet que totes les persones i entitats participants puguin analitzar i contrastar de quina manera les reflexions i propostes impacten en la política municipal.

Activitat del Consell

Durant el curs 2014-2015 s'han fet 53 sessions de treball i les línies de treball dels grups han estat:

- Acció comunitària: la transversalitat de l'acció comunitària.
- Dones: educació afectivosexual, hipersexualització i ciberviolència: gènere i joves.
- Drogodependències: clubs de cànnabis i alcohol: joves i gènere.
- Envel·liment: envelliment, tecnologies i societat digital. Les persones grans com a usuàries i consumidores d'una societat digitalitzada.
- Famílies: orientació a les famílies en la vida quotidiana.
- Infància: estils de vida, hàbits de consum, economia circular-social, necessitats no materials dels infants.
- Salut: la salut com a eix transversal a les polítiques públiques.
- Pobresa: la intervenció social a llarg termini en matèria de pobresa:
  1. Creació d'ocupació i activitat econòmica
  2. Accés a l'habitatge
  3. Cobertura de necessitats bàsiques.

Durant aquest curs, la Comissió Permanent ha centrat el seu debat en la presentació de l'informe *Bases per a definir estratègies per a prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies*, i en l'atenció social i l'acció comunitària.

Sessions de treball del Consell

	<i>Nombre</i>
Plenari	2
Comissió Permanent	3
Grups i comissions de treball	48

En les diferents sessions dels grups de treball han participat un total de 235 persones de 150 entitats que participen en el Consell. També han col·laborat en les sessions de treball 60 convidats i convidades, provinents de tots els àmbits (universitats, entitats, Administració...), que han permès desenvolupar un bon treball i reflexió en els diferents grups.

Membres i entitats participants del Consell

	<i>Homes</i>	<i>Dones</i>	<i>Total</i>
Plenari	35	42	77
Comissió Permanent	16	19	35
Grups de treball	69	166	235
Convidats i convidades	28	32	60
Total participants	148	259	407
Total entitats participants en el Consell			150

Distribució dels membres dels grups i les comissions de treball

	<i>Homes</i>	<i>Dones</i>	<i>Total</i>
Acció comunitària	9	23	32
Dones	0	26	26
Drogodependències	19	20	39
Famílies	3	22	25
Envelliment	13	19	32
Infància	6	21	27
Pobresa	11	11	22
Salut	8	24	32
Total	69	166	235

Presentació i difusió de les propostes del curs 203-2014

Les propostes elaborades pels grups de treball van ser presentades a la Comissió de Plenari del 12 de desembre de 2014. Els diferents grups polítics van fer una valoració molt positiva de les propostes del CMBS, per les orientacions que aporten a les diferents estratègies municipals.

Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació

Amb més de vint anys de trajectòria, el Premi als mitjans de comunicació s'ha consolidat a la ciutat com el reconeixement a professionals dels mitjans de comunicació que amb la seva tasca informativa col·laboren a apropar a tota la ciutadania una determinada visió de les temàtiques i problemàtiques socials de la ciutat.

Els treballs presentats han estat:

<i>Modalitat</i>	<i>Nombre de candidatures (autors diferents)</i>	<i>Nombre de treballs</i>	<i>Nombre de mitjans o ens</i>
Premsa	7	9	6
Ràdio	2	2	2
Televisió	3	7	2
Internet	7	7	6
Total	19	25	16

El lliurament dels premis va tenir lloc el 3 de desembre de 2014 al Saló de Cent. L'acte de lliurament es pot consultar al web: <http://www.participaciosocial.com/main/noticia3.html>

Els guanyadors i guanyadores han estat:

- Premsa:

Ex-aequo per a:

- "Sèrie de reportatges sobre salut mental", de Fundació Joia
- "En la trinxera social", de Toni Sust, a *El Periódico*

- Televisió:

- Premi: "La Quinta del Chavolo", de RUIDO Photo
- Menció especial: "Amb ulls de nen", de TV3

- Internet:

- Premi: blogs d'ActivaMent i "persones com tu", d'ActivaMent Catalunya Associació
<http://www.activament.org/category/blog/>
<http://www.activament.org/category/personas-como-tu/>

- Menció especial: Xarxa per l'eradicació de la pobresa energètica, de la Fundació ABD
<http://energiajusta.org/pobresa-energetica/>

- Ràdio:

Premi i menció queden deserts.

El Jurat d'aquesta edició ha estat format per:

Presidenta del Premi

Maite Fandos i Payà, quarta tinenta d'Alcaldia de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Vocals

Marc Puig i Guàrdia, cap de Comunicació i Atenció Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona

Mercè Torres Fuentes, vicepresidenta de Creu Roja a Barcelona

Salvador Busquets, director de Càritas Diocesana de Barcelona, delega en la Sra. Montserrat Padilla, voluntària de l'Àrea de Comunicació de Càritas Diocesana de Barcelona

Lluís Rabell, president de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Àngels Guiteras i Mestres, presidenta de la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, delega en Rai Barba, cap de Comunicació

Josep M. Català i Domènech, degà de la Facultat de Ciències de la Comunicació, Universitat Autònoma de Barcelona

Josep M. Carbonell i Abelló, degà de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna, Universitat Ramon Llull

Sergi Cortiñas Rovira, vicedegà dels Ensenyaments del Grau en Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra

Neus Bonet Bagant, presidenta del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Vocal de TV

Jordi Serra i Llena, cap de Continguts i Programes de Televisió de Catalunya, SA

Vocal d'Internet

Ricard Huguet i Galí, president de la Fundació puntCAT, delega en Montserrat Castellort

Vocal de Premsa

Vicent Sanchís i Llàcer, periodista i professor de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Ramon Llull

Vocal de Ràdio

Eduard Pujol, director de Radiocat XXI, delega en Joan M. Morro, cap d'Informatius de RAC1

Secretària del Premi

Emilia Pallàs i Zenke, cap del Departament de Participació Social de l'Ajuntament de Barcelona

Seguiment de propostes dels grups i comissions de treball del curs 2013-2014

Acció comunitària Seguiment de les propostes 2013-2014

- ▶ **Donar a conèixer una mirada global de l'acció comunitària que es desenvolupa des de l'Ajuntament i afavorir la transversalitat de les seves polítiques, així com la coordinació de diferents programes d'intervenció comunitària que s'impulsen des de diverses institucions públiques i/o privades.**

A través del Departament d'Acció Comunitària s'ha fet un treball de mirada global de l'acció comunitària de Barcelona, des de diferents àrees i serveis. Mitjançant trobades tècniques amb els diferents plans de desenvolupament comunitari (PDC) s'ha volgut treballar i compartir el coneixement mutu dels diferents projectes, així com la coordinació i la millora dels programes municipals des d'una perspectiva comunitària per tal de garantir l'aplicabilitat dels projectes, per exemple a través dels projectes amb perspectiva de gènere, o de projectes amb perspectiva intercultural... També en el treball als barris que no tenen pròpiament un pla comunitari, però on s'està treballant una acció comunitària amb el suport tècnic del Departament, s'ha treballat des d'una òptica transversal, implicant en la metodologia comunitària tots els agents potencials del territori, des d'una visió d'eficiència i d'equilibri en els territoris. El treball transversal i d'integració de projectes també ha estat una constant en el seguiment dels projectes ICI de la Fundació "la Caixa".

- ▶ **Afavorir formes de relació entre l'Administració pública, el teixit associatiu i els nous moviments socials basades en l'horitzontalitat i la coresponsabilitat en l'abordatge de les situacions socials problemàtiques.**

Des de l'inici de la creació del Departament es van definir les accions comunitàries com aquelles en què estaven implicades l'Administració, la ciutadania i les associacions i les entitats. A través del treball "Mapa de les accions comunitàries a la ciutat", així com en les diferents experiències avaluades al grup de treball del Consell Municipal de Benestar Social, hem vist la implicació de moviments i de ciutadania amb la posada en marxa de projectes i accions que sorgeixen bàsicament de moviments socials que aposten per projectes innovadors i transformadors. Caldrà valorar el paper de l'Administració en aquests espais i quin valor es dona als mateixos.

- **Potenciar les propostes que afavoreixen l'autonomia alimentària, ja que ofereixen una solució més digna a les persones en situació de precarietat econòmica, i potenciar la capacitat d'aquestes persones per millorar la seva situació. Per tal d'assolir aquest objectiu es proposa, en primer lloc, que es faci una recerca per identificar i visibilitzar les experiències d'aquest tipus. En segon lloc, que es busquin i desenvolupin mesures per potenciar-les, com per exemple suport econòmic, cessió d'espais, flexibilització de normatives, etc. per tal de facilitar els processos.**

Pel que fa als projectes d'autonomia alimentària, l'anàlisi del Mapa de les accions comunitàries permetrà valorar experiències que poden acabar esdevenint projectes d'autonomia alimentària, que vagin més enllà d'un treball de suport comunitari a la recollida i entrega solidària d'aliments.

La línia de subvencions del Departament d'Acció Comunitària pot servir per donar suport a propostes diverses, entre d'altres la de posada en marxa de possibles projectes de sobirania alimentària, que treballin altres formes de gestionar les situacions de vulnerabilitat de la població. El suport econòmic que pot oferir el Departament ha de partir de la iniciativa dels diferents col·lectius i associacions disposats a tirar endavant els projectes i a fer-ne el seguiment.

- **Potenciar l'avaluació de les experiències d'organització comunitària que s'estan desenvolupant a la ciutat a través de la Guia operativa d'avaluació de l'acció comunitària per tal d'identificar les bones pràctiques i estendre-les al conjunt de la ciutat.**

Des del Departament d'Acció Comunitària s'ha fet seguiment i suport per a la posada en pràctica de la Guia avaluativa de l'acció comunitària a través de les formacions per als tècnics i tècniques de centres de serveis socials de Barcelona i dels plans comunitaris de Barcelona, conjuntament amb l'IMSS. També s'ha treballat en la difusió de la guia entre les entitats subvencionades pel Departament, entre d'altres serveis municipals.

S'està fent formació sobre la importància de l'avaluació, no només des d'un vessant tècnic, sinó que la formació i l'assessorament van adreçats al conjunt d'agents implicats en un pla comunitari, professionals i veïns i veïnes.

Dones

Seguiment de les propostes 2013-2014

SOBRE LA PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN ELS CIRCUITS I SERVEIS

- ▶ **Valorar la possibilitat que determinades entitats que treballen en atenció i prevenció de la violència de gènere, connectades amb la comunitat o amb vinculació territorial, puguin participar a les taules territorials del circuit contra la violència vers les dones.**
- ▶ **Plantejar espais de treball col·laboratiu entre el circuit contra la violència vers les dones i els consells o comissions de dones dels districtes, reconeixent el paper de les entitats de dones en la detecció i prevenció de la violència.**

En relació amb el Circuit Barcelona contra la violència vers les dones destaquem:

- En les línies de millora de l'estratègia del Circuit, des de la Direcció de Dona i el Consorci Sanitari es valora la necessitat de donar un nou impuls institucional al Circuit, tant des de l'àmbit de ciutat com del territorial, fent de la participació i la col·laboració d'entitats, organismes i institucions un dels elements de valoració. Així doncs, s'ha plantejat a la Regidoria de Cicle de Vida, Feminisme i LGTBI la valoració de la conveniència que les entitats que treballen en la detecció i la prevenció de la violència masclista participin en les estructures de coordinació de ciutat i territorial per a l'abordatge de la violència masclista, millorant les estratègies de prevenció i intervenció, reconeixent el seu paper i experiència per fer front a les diverses situacions de violència masclista que poden patir les barcelonines.
  - En el marc del Circuit, arran dels casos de femicidis ocorreguts a la ciutat de Barcelona, es va crear una comissió interinstitucional d'anàlisi (pilot) d'un dels casos per fer l'abordatge i l'anàlisi tècnica amb l'objecte de millorar els processos, l'articulació entre serveis, el treball en xarxa entre professionals, i extreure'n conclusions. De resultes de la comissió i a proposta de les persones membres es van recollir accions per millorar el treball en xarxa entre serveis i del funcionament del Circuit Barcelona que s'elevaran properament a la Comissió Tècnica.
- ▶ **Tot i reconeixent que ja s'està fent, continuar destacant la necessitat del suport i cura als professionals que treballen en la prevenció i abordatge de la violència de gènere, amb diferents mitjans i metodologies.**

Per assegurar el suport i cura als professionals que treballen en diferents serveis municipals de prevenció i abordatge de la violència de gènere, voldríem destacar algunes de les accions realitzades:

Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA)

Els contractes del Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA) i del Centre Municipal d'Acolliment d'Urgència per Violència Masclista (CMAU-VM) contemplen dos aspectes que

tenen una relació directa tant amb el suport i cura a professionals com amb la qualitat del servei que han de prestar:

- Formació permanent a tot el personal dels dos serveis: “L’empresa adjudicatària proporcionarà al seu personal un mínim de 30 hores anuals de formació permanent”.
- Supervisió externa de casos i del conjunt de la intervenció realitzada: “L’empresa adjudicatària proporcionarà una supervisió externa d’anàlisi de casos i del conjunt de la intervenció realitzada, que tindrà una periodicitat quinzenal (CMAU-VM) o mensual (SARA). Les sessions de supervisió tenen una durada de 2 hores”.
- El contracte del SARA, a més, recull com a obligació la supervisió externa del treball grupal: “Es garantiran vint hores anuals que es podran realitzar al llarg de la intervenció segons els interessos dels professionals que portin els grups”.

En aquests contractes s’entén per supervisió externa:

“Donada la complexitat de les situacions que s’atenen (cronicitat, patiment, maltractaments, multiintervenció, etc.), cal incorporar mecanismes i recursos de qualitat per tal d’assegurar l’eficiència tècnica dels professionals, ja que fins i tot la persona amb més veterania està exposada a la subjectivitat, a l’afectació o a l’excessiva implicació, o a d’altres dificultats tècniques. La supervisió externa es concreta en una mirada des d’un saber professional reconegut que treballa des d’una posició de fora de l’organització, per donar elements per ressituar el professional en la seva relació assistencial, i l’equip de professionals en la seva evolució entorn a les intervencions amb les persones usuàries, estiguin ateses a nivell individualitzat i/o grupal.”

Agència ABITS

L’agència municipal, que té per objectiu atendre dones que exerceixen el treball sexual a la ciutat de Barcelona, així com lluitar contra el tràfic de dones amb finalitat d’explotació sexual, convoca cada dos mesos la taula tècnica ABITS, que és un espai de trobada i intercanvi entre les diferents entitats, serveis i institucions que tenen relació amb el fenomen de la prostitució, l’exercici del treball sexual, i el tràfic i l’explotació sexual. L’espai també serveix de cura, ja que es comparteixen informacions a nivell professional, es diagnostica la situació actual amb relació al fenomen i es poden establir canals de col·laboració i treball en xarxa.

Així mateix, cal fer esment a la participació en la comissió de ciutat del Circuit contra la violència vers les dones de Barcelona, que és un espai que també permet compartir experiències i informacions.

Dins l’Agència ABITS, el Servei d’Atenció Socioeducativa –SAS– (atenció a dones que exerceixen la prostitució a la via pública), en el seu plec de contractació figura el següent:

- “L’empresa adjudicatària s’encarregarà de proporcionar un mínim de 30 hores anuals de formació permanent, específica sobre violència masclista i/o intervenció amb dones o sobre temes d’interès directament relacionats amb les necessitats detectades i amb la capacitat de resposta de l’equip segons els objectius marcats. (Per exemple, el 2014 ABD va oferir

una formació de *Mindfulness* de 10 hores per a l'equip del SAS, com a espai també d'autocura.)

- Pel que fa a la supervisió, l'adjudicatari haurà d'assumir el cost, almenys, de dues hores mensuals de supervisió externa.
- Com espai de cura, també es garanteix a l'equip un mínim de 4 hores quinzenals de treball en equip.”

► **Aprofundir en l'abordatge en l'adolescència des del nou servei de SARA. S'han de trobar nous mecanismes i estratègies. Específicament cal incidir en l'impacte de les noves tecnologies vinculades a la violència de gènere en l'adolescència (*bullying*, contactes, ciberassetjament, etc.).**

El SARA, que va començar a funcionar l'1 de gener de 2014, es va dissenyar (entre d'altres requisits) per garantir la plena implementació dels models d'intervenció esmentats en relació amb la infància i l'adolescència, tant quan a casa seva hi ha violència masclista com quan no n'hi ha però l'adolescent sí que la viu. I així ho està fent.

Des de la Direcció del Programa de Dona s'ha treballat en els últims anys conjuntament amb el Consorci de Serveis Socials de Barcelona per definir el Model metodològic d'atenció a la infància i l'adolescència en situacions de violència masclista. Aquesta tasca s'ha concretat en dues publicacions independents que conformen una unitat:

– *Definició del model d'intervenció amb infants i adolescents que viuen situacions de violència masclista des dels serveis socials públics de la ciutat de Barcelona.*

La definició d'aquest model d'intervenció forma part d'un procés de millora contínua que es va iniciar l'any 2005. El model presentat institucionalment el juliol de 2012, i publicat en català i castellà l'any 2013, va estar elaborat per un grup de treball integrat per professionals i comandaments de tots els serveis socials implicats: centres de serveis socials, equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA), Equip d'Atenció a les Dones (EAD), Servei d'Atenció a Nenes i Nens (SAN) i la Casa d'Acollida de llarga estada (CAD). Es va comptar també amb la participació de dues persones externes expertes en infància i adolescència en risc i en violència masclista, respectivament. El grup de treball va estat coliderat per la Direcció del Programa de Dona de l'Ajuntament de Barcelona i pel Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

Aquest model suposa un esforç reeixit per integrar les mirades que, tot i la voluntat de professionals i serveis, no sempre conflueixen: la de gènere, la d'infància en risc i la de violència masclista, al temps que fa aportacions totalment innovadores i útils per a la pràctica professional, i consolida les bones pràctiques existents.

D'altra banda, el model d'atenció que es publica en format de llibre és un producte ambiciós en tant que pretén ser útil; apoderar els i les professionals, i tenir impacte a nivell institucio-

nal; aporta també una sèrie de recomanacions per a la millora de l'atenció que es dispensa als infants i als adolescents que viuen situacions de violència masclista, recomanacions que interpel·len altres institucions a més de les dues líders del grup de treball.

Aquest model va ser aprovat pel Consell Plenari Municipal en sessió del 26 d'abril de 2013 i té, per tant, caràcter vinculant per a tots els serveis socials municipals implicats.

La Mesura de Govern preveu accions de diferents tipus per tal de garantir i acompanyar la implementació del model definit. A més de la publicació en català i castellà esmentada i la divulgació arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol, l'any 2014 s'han dut a terme les accions següents:

- Curs Intervenció amb infants i adolescents, i amb les mares, en situacions de violència masclista, adreçat a equips de centres de serveis socials. Durant el 2014 va finalitzar l'edició començada al desembre de 2013, i se n'han fet dues noves edicions. En total, a 31 de desembre de 2014, aquest curs s'havia impartit en un total de 8 centres de serveis socials (direcció i equips professionals).
  - Curs Intervenció amb infants i adolescents, i amb les mares, en situacions de violència masclista, adreçat a Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA). L'any 2014 es va organitzar una edició en la qual van participar els equips i la Direcció Territorial de quatre EAIA.
  - Incorporació a la nova aplicació informàtica SARA de la informació recollida a l'*Expedient de l'infant o adolescent* que incorpora tots els elements contemplats al Model d'intervenció objecte de la Mesura de Govern.
  - Publicació en sis idiomes d'un conte adreçat als infants d'entre 3 i 7 anys que ingressen al Centre Municipal d'Acolliment d'Urgència per Violència Masclista (CMAU-VM) per donar-los la benvinguda al recurs, explicar-los on es troben i com funciona el centre. Aquest material de suport ha estat dissenyat per professionals del CMAU-VM.
- *Definició del model d'intervenció amb adolescents que viuen, o que exerceixen, relacions afectivosexuals abusives o altres manifestacions de violència masclista, des dels serveis socials públics de la ciutat de Barcelona que proporcionen una atenció ambulatoria de tractament en situacions de violència masclista.*

El document que descriu aquest model va ser presentat institucionalment el passat 27 de novembre de 2014 i ha estat publicat en català i castellà el 2015 (pendent de la versió digital en anglès aquest mateix any). El model d'intervenció aborda una realitat que, tot i existir, és difícil de veure perquè els professionals no han incorporat un tipus de mirada que permeti identificar l'existència de la violència masclista que o bé viuen noies i nois adolescents o bé exerceixen quan dins les seves famílies i llars no n'hi ha, és a dir, ni la seva mare ni el seu pare (o les actuals parelles d'una o l'altre) viuen o exerceixen violència.

El document descriu el model metodològic d'intervenció que aporta elements útils i innovadors per a l'aplicació en la pràctica quotidiana de les persones professionals dels àmbits de

l'educació formal, la salut i els serveis socials. Dins de l'univers de serveis, la prioritat ha estat definir la intervenció que s'ha de realitzar des dels serveis socials que proporcionen atenció ambulatoria de tractament en situacions de violència masclista a la ciutat de Barcelona: centres de serveis socials (CSS), Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida (SARA) i Servei d'Atenció a Homes per a la Promoció de Relacions No Violentes (SAH).

Per assolir aquest repte es va constituir un grup de treball integrat per professionals i comandaments de serveis dels tres àmbits esmentats anteriorment (educació formal, salut i serveis socials). El grup, a més, ha comptat amb la participació de l'Institut Català de les Dones (ICD), de l'Agència Catalana de la Joventut de la Generalitat de Catalunya, i de dues persones externes amb expertesa en violència masclista i/o en adolescència en risc.

Aquest grup de treball l'han coliderat la Direcció del Programa de Dona de l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

► **Valorar la necessitat d'abordatge de les noves tecnologies i l'impacte en les noies, en el marc de la comunitat educativa (AMPA, professorat...).**

El 2014 el Centre per a la Igualtat i Recursos per a les Dones (CIRD), adscrit a la Direcció del Programa de Dona, ha produït i presentat un recurs pedagògic sobre ciberassetjament, amb la finalitat d'abordar el fenomen des d'una perspectiva de gènere, però també des de l'anàlisi dels arquetips i de les narratives audiovisuals que han tingut i tenen més impacte en la configuració dels imaginaris socials.

El recurs consisteix en un conjunt de dinàmiques destinades a:

- Posar en circulació diferents eines que contribueixin a despertar una consciència crítica entre els i les joves pel que fa als usos de les TIC i les xarxes socials.
- Oferir un marc d'anàlisi i reflexió on es vinculin alguns d'aquests usos amb comportaments sexistes o possibles situacions de risc pels que fa als diferents tipus de violència masclista.

I planteja els objectius següents:

- Promoure entre noies i nois conductes preventives davant el ciberassetjament.
- Reforçar la capacitat de decisió i autonomia de nois i noies pel que fa a les diverses opcions que ofereixen les xarxes socials.
- Afavorir una interacció més creativa en el context de les pràctiques socials relacionades amb les TIC.
- Desenvolupar un marc de referències ètiques tant pel que fa a la pròpia experiència en la comunicació privada com en el marc de les xarxes socials públiques.
- Donar suport al treball d'educadors i educadores tot incrementant els recursos pedagògics i les eines metodològiques relacionades amb el ciberassetjament.

El recurs s'adreça a professionals de l'educació formal i informal que treballin amb grups de joves d'entre 12 i 18 anys. És accessible i descarregable en format digital a través del web Dona, amb contacte previ amb el CIRDA, que facilita una contrasenya.

► **Formació específica dels professionals que treballen en l'atenció a la violència de gènere per treballar en profunditat en aspectes com els efectes a llarg termini de la victimització en la subjectivitat (repeticions, etc.).**

En relació amb la formació específica dels professionals s'ha desenvolupat el curs Intervenció amb infants i adolescents, i amb les mares, en situacions de violència masclista, adreçat a equips de centres de serveis socials:

- Quatre edicions del curs adreçat a equips de centres de serveis socials. Han participat les direccions i tots els i les professionals del treball social, educació social i psicologia d'11 CSS. A final de l'any 2015 seran 5 edicions del curs completades i 14 CSS que l'hauran realitzat.
- Una edició del curs adreçada als equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència en risc (EAIA) que seran 2 edicions quan acabi l'any 2015. En total hauran participat tots els professionals i direccions de 8 EAIA.

En relació amb el SAS, en col·laboració amb les tècniques de la Direcció del Programa de Dona, s'ha ofert a les entitats que formen part de la Taula tècnica formació específica en violència masclista (Protocol RVD-BCN).

L'Agència ha estat present en diverses jornades en les quals ha donat a conèixer la tasca que es realitza:

- La seguretat i la protecció de les víctimes d'explotació sexual. Noves formes d'esclavatge i el seu impacte a nivell local, organitzada per Xarxa Internacional de Dones de Metròpolis.
- De la realitat a la norma en l'àmbit del treball sexual, organitzada per l'Ajuntament de Lleida.
- En formació per part de l'Agència ABITS i el SAS a professionals de l'àmbit social dins del marc del Projecte Europeu Genderis sobre el tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, organitzada per la Fundació SURT.
- Reptes en la inserció laboral de les persones trans, organitzada per la Regidoria de Dona i Drets Civils.

El mes d'octubre s'ha dut a terme, conjuntament amb el SAS, una nova edició del seminari Abordatge del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual, eines per a la detecció, dirigit a 32 professionals vinculats als serveis que formen part del Circuit contra la violència vers les dones.

D'altra banda, i adreçada a agents de la GUB, en el marc de la formació FOCO que va portar per títol "Violència domèstica i de gènere" (d'octubre i novembre del 2014) i dins del mòdul específic sobre els serveis de la Direcció del Programa de Dona, s'ha presentat l'Agència

ABITS i el SAS, els seus serveis i programes, i s'ha treballat sobre la detecció i abordatge del tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual.

SOBRE ELS ESTEREOTIPS EN ADOLESCENTS

- ▶ **Continuar fent èmfasi en la intervenció preventiva des de la infància-adolescència, amb la implicació de les famílies, els educadors i la comunitat en general. De forma paral·lela al treball grupal habitual amb famílies, fer abordatge amb grups de mares per tractar temes específics en la transmissió de valors-referents de mares a filles.**
- ▶ **Incorporar el factor emocional i psicològic en els treballs preventius grupals per guanyar més eficàcia implicant famílies, equips educatius, etc.**
- ▶ **Plantejar intervencions preventives i d'apoderament (tallers, grups...) també en l'àmbit universitari, tant per la seva incidència en els vincles afectius com pel que fa al posicionament professional dels i les joves estudiants.**

S'ha continuat treballant en el desenvolupament del Programa Xarxa d'Escoles i Instituts per a la Igualtat i la No-Discriminació. El juliol de 2014 es va aprovar una Mesura de Govern per a la implementació d'aquest Programa, coliderat per l'Ajuntament de Barcelona (direccions de Dona i de Drets Civils), el Consorci d'Educació de Barcelona i amb la participació dels departaments de Benestar i Família i d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

Aquest Programa té com a finalitat l'establiment d'estratègies de prevenció que completin i reforcin les línies de treball institucional en matèria de prevenció de relacions abusives, relacions que poden conduir a situacions de violència masclista, i de promoció i defensa dels drets humans. Pretén incidir en les creences i els valors d'infants i adolescents de 6 a 16 anys, professorat, famílies i entorn educatiu no formal per tal de fomentar unes actituds i uns comportaments en les relacions interpersonals que facin efectius els principis de la igualtat, l'equitat i el respecte. Unes actituds que donin valor a les diferències des d'un marc de relacions igualitari i lliure.

Durant el curs 2013-2014 es van planificar les accions pel desenvolupament del Programa (recerca de centres on implementar-lo, programa de formació del professorat, entitats que realitzaran les activitats externes, etc.). A més, la Fundació Bosch i Gimpera realitzarà l'avaluació, la qual haurà de servir per validar i/o corregir el procés d'implementació, així com l'impacte del Programa.

El Programa Xarxa d'Escoles i Instituts per a la Igualtat i la No-Discriminació incorpora l'educació afectivosexual com una de les seves línies prioritàries i com a element imprescindible dins les estratègies preventives.

Així mateix, les sessions educatives "Paranys de l'amor" (servei que ofereix tallers de prevenció de les relacions interpersonals abusives per a adolescents i joves amb la finalitat de promoure estratègies educatives, preventives i de sensibilització encaminades a incrementar la

conscienciació entorn de la presència de la violència masclista en la quotidianitat), adreçades a instituts de secundària i altres centres formatius i de lleure de la ciutat de Barcelona, també incorporen l'educació afectivosexual de forma transversal.

SOBRE L'IMPACTE EN LA SALUT

- ▶ **Continuar enfortint les dones perquè prenguin consciència de la necessitat de cuidar-se en termes globals i perquè consolidin la posició de subjectes amb capacitat de decidir sobre la seva salut.**

Un dels temes significatius en l'àmbit de la promoció de la salut al llarg del 2014 ha estat l'aprovació d'una Mesura de Govern per fomentar la salut sexual i reproductiva entre la població de la ciutat de Barcelona. Fruit d'aquesta, s'ha constituït una taula formada per representants de l'Administració i d'entitats del Tercer Sector amb la finalitat d'establir i coordinar les línies estratègiques prioritàries, accions i mesures que es desenvoluparan al llarg de l'any. Aquestes prioritats es determinaran a partir dels resultats observats en l'*Informe de Salut de la Ciutat*, publicat anualment. Al seguiment de les propostes del grup Salut es pot trobar una descripció més detallada de la Mesura.

També cal destacar el programa SIRIAN, de consulta individual sobre contracepció, promogut pel Departament de Salut i l'Agència de Salut Pública de Barcelona, que treballa el vessant preventiu de la salut sexual i reproductiva a través d'una consulta individual sobre contracepció. Entre gener de 2013 i octubre de 2014 es van atendre 3.180 dones, majoritàriament en situació de vulnerabilitat.

- ▶ **La situació de precarietat econòmica i laboral impacta de manera diferenciada en les dones i per aquest motiu és encara més important incorporar l'impacte dels factors diferencials de gènere en la salut de les dones, tant en la detecció com en l'atenció des del sistema sanitari.**

L'any 2013 el CIRDA, amb el suport del Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea, va elaborar un *Informe de condicions de vida de les dones 2013. Auditoria de les desigualtats de gènere a la ciutat*, que es va constituir com una eina que permet un coneixement més acurat de la realitat de les barcelonines.

Aquest document indaga com són, com viuen i quines són les condicions de vida i hàbits de les dones de Barcelona, realitza una radiografia de la seva situació en diferents àmbits i quines diferències i/o desigualtats es donen respecte dels homes i, en segons quins casos, analitza les diferències existents dins la pròpia categoria de "dones".

Així mateix l'anàlisi de les condicions de vida es realitza en diversos àmbits, que són: perfil sociodemogràfic, estructura de les llars, economia, mercat de treball, usos del temps, participació ciutadana, xarxes personals, salut, esport, urbanisme i seguretat i violència vers les dones.

També des de la Direcció del Programa de Dona es va encarregar a l'entitat SURT Fundació de Dones l'*Estudi sobre l'impacte de la crisi econòmica en les dones a la ciutat de Barcelona*, amb l'objectiu d'obtenir un coneixement acurat de l'impacte de la crisi sobre la situació laboral, social i personal de les barcelonines, per tal de poder, per una banda, visualitzar i analitzar la dimensió de gènere dels últims efectes de la crisi iniciada el 2008 i, per l'altra, fer propostes per dissenyar intervencions municipals adequades per al foment de l'ocupació femenina i la millora de les condicions de vida de les dones a la ciutat.

En el capítol III, "Impacte de la crisi en les condicions de vida de les dones", apartat 3, es fa una anàlisi de l'estat de salut de les dones en general, de la salut sexual i reproductiva, i de la salut mental. Perquè l'empitjorament de les condicions de vida tenen una repercussió directa sobre la salut de les persones que no és neutra en clau de gènere.

Drogodependències

Seguiment de les propostes 2013-2014

SOBRE L'INFORME DE SALUT 2012

El grup assumeix les propostes aportades pel grup Salut i les relacionades més directament amb l'àmbit de les drogues:

- ▶ **Cal continuar incidint en les campanyes contra el tabaquisme.**
- ▶ **Cal conscienciar els metges, especialment psiquiatres, que no es poden medicalitzar els malestars dels adolescents, ja que: 1) d'aquesta manera no es respon a la seva demanda, i 2) és una pràctica contradictòria amb el discurs dels perills de les drogues.**
- ▶ **Per treballar sobre els riscos, és molt més útil tenir en compte la dimensió col·lectiva dels estils de vida i que els riscos s'assumeixen en el si d'un grup social. Queixar-nos de la "banalització del risc" (quan aquest es presenta com una opció individual) no serveix per a res.**
- ▶ **S'ha de treballar amb perspectiva de gènere, amb relació al masculí, per incidir sobre les conductes de risc en drogues i VIH.**
- ▶ **Cal continuar impulsant els projectes de salut comunitària.**
- ▶ **Calen recursos específics en zones de vulnerabilitat social.**

SOBRE EL PLA D'ACCIÓ SOBRE DROGUES 2013-2016

- ▶ **Cal atendre en el focus de les intervencions independentment dels serveis que hi estiguin implicats. Per això cal cuidar molt més la interrelació entre el sistema de salut i el sistema de serveis socials.**
- ▶ **En aquest sentit, es demana als serveis de salut més sensibilitat social, però també cal dotar-los de més capacitat de valorar els condicionants socials.**
- ▶ **No s'han de medicalitzar en excés els processos emocionals en general, ni tampoc els processos de dol.**

Per facilitar això:

- ▶ **S'haurien d'enfortir els dispositius terapèutics i treballar també el tema emocional des de la dimensió comunitària.**

► **Caldria algunes orientacions i/o mecanismes per evitar les receptes excessives de benzodiazepines i d'opiacis sintètics.**

En la línia de seguir avançant en la prevenció i lluita contra el tabaquisme des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) s'ha seguit impulsant el programa PASE adreçat als alumnes de 1r d'ESO; així, s'ofereix a totes les escoles de la ciutat per tal que els professors puguin aplicar les activitats vinculades al programa. Des de l'ASPB s'elaboren tots els materials, es fa la formació del professorat i també el seguiment i avaluació del programa.

En la mateixa línia es segueix impulsant el programa Classe sense fum adreçat a alumnes de segon, basat en un concurs sobre prevenció del tabaquisme (1r i 2n ESO), amb el compromís d'una classe escolar per mantenir-se sense fumar. S'ofereix una carpeta amb les bases del concurs i impresos de seguiment, i un material de suport per a l'educador. Hi ha uns premis locals i un d'internacional com a incentius. Es lliura un diploma acreditatiu de la participació a cada escolar.

A partir de l'elaboració de la nova ordenança de terrasses de Barcelona durant el 2014 des de l'ASPB s'ha col·laborat tot incloent en la regulació les orientacions i normes que estableix la llei sobre el tabac.

En el marc del treball conjunt amb professionals mèdics i de la salut (especialment psiquiatres) per evitar medicalitzar els malestars dels joves i població en general, des del Comitè Operatiu de Salut Mental i Addiccions de Barcelona –liderat pel Consorci Sanitari de Barcelona i on participen professionals dels diferents proveïdors sanitaris de Barcelona així com l'ASPB– s'ha abordat aquest tema i s'ha establert una línia de treball. Fins al moment s'han elaborat diferents criteris i protocols per a la prevenció del consum de benzodiazepines, tot orientat recomanacions per abordar malestars com ara el problema per dormir, dol per abandonament, etc.

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ha endegat alguns projectes compartits entre serveis socials i serveis sanitaris, a partir del programa Salut als Barris, on des de la perspectiva comunitària s'estableix un diagnòstic de salut compartit amb tots els actors de la comunitat, tant institucionals (serveis socials, sanitaris...) com socials (associacions de veïns i veïnes, associacions de joves...).

L'Informe de Salut de Barcelona 2014 ha aprofundit en l'anàlisi de les desigualtats en salut als barris de la ciutat; així, assenyala 18 barris on els indicadors de salut estan per sota de la mitjana. Per tal d'abordar amb més profunditat aquesta realitat es posaran en marxa properament estudis més aprofundits d'aquestes zones i es dissenyaran plans d'intervenció on l'àmbit comunitari serà un dels eixos per a l'abordatge.

El mes de juliol de 2014 es va presentar una Mesura de Govern per promoure la salut sexual i reproductiva a la ciutat de Barcelona, elaborada conjuntament amb les entitats i institucions implicades a la ciutat. Aquesta Mesura de Govern és l'expressió d'una estratègia liderada per l'Ajuntament i compartida amb els serveis de promoció i d'atenció a la salut sexual i reproductiva, així com amb el teixit social implicat de la ciutat. Una de les línies estratègiques que s'han

establert és la d'augmentar la cobertura de les activitats d'educació afectivosexual, incorporant la perspectiva de gènere, la diversitat sexual, els valors culturals diversos com a base per a la prevenció de les violències (violència masclista, *bullying* homofòbic...). En aquest sentit i conjuntament amb la Direcció de Dona de l'Ajuntament s'han realitzat diferents sessions d'intercanvi i formatives amb tots els CAS de Barcelona.

SOBRE ASSESSORAMENTS JURÍDICS ALS SERVEIS I INSTITUCIONS DE PERSONES CONSUMIDORES DE DROGUES

- ▶ **Reforçar i especialitzar els assessoraments jurídics a la xarxa (institucions públiques i ONG, etc.), tenint en compte la multidimensionalitat de les conseqüències d'un enjudiciament penal.**
- ▶ **Crear una xarxa jurídica als centres d'atenció a persones drogodependents.**
- ▶ **Substituir les faltes per furts per serveis a la comunitat de caràcter terapèutic.**

S'ha iniciat un projecte d'assessorament jurídic adreçat a les persones que contacten amb els recursos de drogues. Amb aquest projecte es promou la defensa jurídica i integral de qualitat. S'adreça a persones ateses en els diferents dispositius especialitzats en drogodependències, i pretén contribuir a la incorporació social de les persones drogodependents amb problemes juridicopenals i penitenciaris, així com sancions administratives, evitant la ruptura del procés que provocaria l'entrada i permanència a presó, des del punt de vista integral de les drogodependències.

S'ha pogut donar servei a tots els dispositius de disminució de risc i s'ha iniciat a dos centres d'atenció i seguiment (CAS) de la xarxa.

SOBRE ELS CLUBS I LES ASSOCIACIONS DE CÀNNABIS

- ▶ **Que l'Ajuntament creï un marc de regulació dels clubs de cànnabis, a partir del consens entre els sectors implicats; sobretot mentre no hi hagi una regulació específica en l'àmbit català.**
- ▶ **Proposar que la Comissió del Parlament doni pas a una proposta de llei catalana. Que es creï una agència que controli o intenti controlar la producció de cànnabis i el circuit de distribució.**
- ▶ **Tant en l'àmbit català com en el municipal, però en concret a l'Ajuntament, que és el nostre àmbit, és molt important que els criteris de regulació siguin els de protecció i promoció de la salut i de la cohesió social. S'ha d'evitar que un tipus de regulació massa inespecífica o excessivament "administrativista" acabi afavorint les empreses amb més capacitat econòmica, és a dir, les que tenen ànim de lucre, enfront de les associacions federades, molt més lligades a la iniciativa social i a un tipus d'ús més controlat.**

- ▶ **Fer un registre específic d'associacions cannàbiques i obligar-les a complir “com a mínim” amb la Llei d'associacions.**
- ▶ **Millorar la relació i la informació amb els centres de tractament, de salut i centres de serveis socials pròxims a les associacions cannàbiques.**
- ▶ **Regular les distàncies mínimes entre aquests tipus d'establiments.**
- ▶ **Es proposa fer un observatori de seguiment, com s'ha fet a l'Uruguai.**
- ▶ **Atès que en aquests moments l'Ajuntament de Barcelona està discutint la regulació dels clubs cannàbics, el grup de treball Drogodependències es postula com a interlocutor expert en aquest tema i, per tant, vàlid per a ser escoltats en l'esmentada discussió.**

En la línia d'establir un marc de regulació dels clubs de cànnabis, a partir del consens entre els sectors implicats, des del Pla de drogues de Barcelona i coordinat per l'ASBP s'han elaborat uns criteris de salut pública per aportar als sectors municipals implicats en el desenvolupament de la normativa.

A partir d'un primer esborrany es van mantenir reunions amb les associacions cannàbiques per conèixer el seu posicionament i propostes. El document dels criteris va ser presentat, discutit i treballat en el grup de drogues i se'n van recollir les aportacions en el seu redactat final.

Aquets document de criteris va ser aportat a l'àmbit municipal que tenia la responsabilitat d'elaborar la normativa. Finalment es va ajornar l'elaboració i aprovació definitiva de la normativa.

SOBRE LA PREVENCIÓ UNIVERSAL DE DROGODEPENDÈNCIES AMB ADOLESCENTS

- ▶ **Es proposa que el programa “Aquí en parlem” es pugui realitzar a la ciutat de Barcelona.**
- ▶ **Que es treballi la prevenció, no tant des de la prevenció de riscos sinó des de fer responsables els joves de les seves decisions.**
- ▶ **Formular estratègies en la línia que els joves puguin prendre decisions responsables, tant pel que fa al consum com a la prevenció de riscos (no tan sols de drogues).**
- ▶ **Cal treballar la prevenció amb les famílies, i continuar incidint sobre prevenció selectiva i indicada.**
- ▶ **Més coneixement entre els diferents agents que treballen per la prevenció del consum en adolescents a la ciutat, per clarificar el paper que ha de jugar cada un d'ells.**

SOBRE ELS PROBLEMES RELACIONATS AMB L'ALCOHOL I COM PREVENIR-LOS

- ▶ **Impulsar des de l'Administració local mesures que dificultin l'accés a l'alcohol: llicències específiques per vendre alcohol segons la graduació, prohibir l'alcohol als aparadors, etc.**
- ▶ **Promoure campanyes que desprestigiïn els consums excessius.**
- ▶ **Aprofundir en les dades sobre la incidència de l'alcohol en determinats delictes com ara les conductes violentes i les baralles, per poder visibilitzar millor algunes de les seves conseqüències negatives a nivell social.**
- ▶ **Que l'Ajuntament no inclogui en la difusió dels seus programes ni en activitats en què participi l'esponsorització de marques de begudes alcohòliques.**

SOBRE LES COMISSIONS DE DROGUES EN ELS TERRITORIS

- ▶ **Cal continuar intervenint des de la salut comunitària.**
- ▶ **És necessari que siguin les associacions veïnals les que liderin les taules de drogues i no pas l'Ajuntament que, en tot cas, hi ha de participar i els ha de donar suport.**
- ▶ **Que l'Ajuntament impulsi com a procés participatiu les taules de drogues en el territori, com per exemple les taules de drogues del barri de La Mina, i es comprometi a treballar en la proximitat i amb la diversitat que sempre implica l'acció comunitària.**

En l'àmbit de la prevenció de les drogodependències adreçada a adolescents i joves i les seves famílies, cal destacar el Servei d'Orientació per a Adolescents amb problemes de drogues que es du a terme des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona en el marc del Pla de drogues de Barcelona.

Es tracta d'un espai que atén adolescents i joves fins a 21 anys consumidors de drogues i les seves famílies tot oferint assessorament i atenció individualitzada. A aquest servei, hi pot accedir qualsevol adolescent, jove o família per pròpia iniciativa, o per derivació de qualsevol professional dels àmbits sanitari, social, educatiu i comunitari que en detecti la necessitat. Sovint els professionals detecten situacions relacionades amb un possible consum de drogues i/o reben demandes de les famílies preocupades per aquesta circumstància.

Des de la seva posada en marxa ha anat incrementant el nombre d'atencions i és molt valorat per la xarxa de professionals que estan en contacte amb joves i famílies.

També des de l'ASPB s'han elaborat materials de suport per tal que els professionals que treballen amb joves puguin utilitzar-los. També han treballat material informatiu adreçat a joves, com ara l'exposició itinerant sobre el cànnabis (Cànnabis, com ho vius?), que consta de 12 plafons transportables, un tríptic i una guia d'activitats per a monitors, educadors i joves. El seu

objectiu és informar dels riscos del cànnabis, fomentant una reflexió crítica a través de vinyetes amb situacions amb les quals els joves es poden identificar. Es presta gratuïtament a centres cívics, casals de joves i escoles.

També cal assenyalar el programa que des de l'ASPB s'ofereix a les escoles, "sobre canyes i petes", que es centra específicament en el consum d'alcohol i cànnabis (3r ESO). És un programa que consta de 5 sessions a impartir en 6-10 classes de 50-60 minuts de durada. S'ofereix una guia per a l'educador i una carpeta amb fitxes per als alumnes.

Adreçat a batxillerat i cicles formatius, des de l'ASPB s'ofereix el programa "I tu, què en penses?". Es realitza tot treballant temes transversals per abordar el consum de drogues en l'adolescència (la vida en grup, temps lliure, les relacions personals, etc.). També s'ofereix una guia per a l'educador i una carpeta amb 6 quaderns per a l'alumne.

Igualment, l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) ha posat en marxa una pàgina web (<http://www.sortimbcn.cat>) destinada a adolescents i joves on es recullen centenars de propostes d'oci i temps lliure, buscant que siguin d'interès per a ells i que hi puguin accedir de forma gratuïta o a bon preu.

Les persones usuàries hi troben una agenda amb multitud de propostes, notícies, enquestes, una galeria per a compartir vídeos i fotos, i un consultori on-line, entre d'altres apartats. Aquesta plataforma és una porta d'entrada perquè els usuaris es plantegin com ocupen el seu temps lliure, quina relació tenen ells i el seu entorn amb les drogues, el consum d'alcohol i tabac, i altres riscos a què es poden exposar, inclòs l'aspecte emocional i relacional. El web inclou informació sobre substàncies utilitzades en entorns de festa, problemes derivats del seu ús i els factors que condicionen les persones respecte al consum de drogues.

A més, es recullen explicacions divulgatives sobre les drogues i els efectes de les més habituals, quines preguntes es fan els joves, i com reaccionar davant del que els diuen els amics, incloent els falsos mites que circulen. Es tracta també sobre salut sexual i reproductiva i es difonen missatges de tipus preventiu adaptats al públic que pot consultar aquesta plataforma.

La pàgina web permet als usuaris fer consultes on-line de forma anònima i obtenir una resposta de manera ràpida al voltant de preguntes que es fan els nois i noies com ara quins conceptes falsos es difonen sobre l'alcohol, què passa si s'excedeix el límit en sortir de festa, o què és pitjor, fumar porros o tabac, entre moltes d'altres.

En la línia d'oferir activitats en zones de vulnerabilitat social i vinculades a la comunitat des de l'ASPB es segueix duent a terme el programa "de marxa!", els objectius del qual són promoure alternatives saludables d'oci entre els adolescents i joves de Barcelona i contribuir a conscienciar dels riscos derivats del consum de begudes alcohòliques, cànnabis i altres drogues, promovent conductes favorables a la salut. S'ofereixen activitats esportives i formatives. Es prioritzen les zones de la ciutat amb més vulnerabilitat social.

Envel·liment

Seguiment de les propostes 2013-2014

SOBRE LA PARTICIPACIÓ SOCIAL DELS NOUS GRUPS DE JUBILATS

- **Promoure accions formatives, de reflexió i debat per tal d'actualitzar l'abordatge de les pràctiques socials de les persones grans. D'una banda, cal integrar la gran diversitat existent –pràctiques més convencionals i/o més esteses, pràctiques més minoritàries o menys visibles– i, de l'altra, s'ha d'evitar l'ús de categories excloents en l'anàlisi i les intervencions. A tall d'exemple, per integrar la diversitat no és útil determinar un model detallat amb l'objectiu d'aplicar-lo de forma generalitzada a tota la ciutat; en canvi, pot resultar productiu impulsar un conjunt d'iniciatives pilot, diferents, amb la voluntat d'involucrar persones i grups amb estratègies i ofertes variades.**

L'Ajuntament de Barcelona ha fet una anàlisi de futurs equipaments i espais que s'han d'obrir o redefinir parant atenció als nous grups de persones jubilades.

Un dels punts clau de l'estudi és que les activitats i projectes que s'ofereixen en cada territori s'han de poder planificar i dissenyar des de les dimensions bàsiques i conjuntament amb les persones que hi participaran i contribuiran, tenint en compte els nous interessos i necessitats de les persones grans per a mantenir una bona qualitat de vida, benestar i autonomia (assistida o no). I sobretot tenint en compte les experiències vitals d'aquestes persones en els diferents moments o etapes del procés d'envelliment.

La integració de les persones en el disseny, implantació i avaluació del serveis és el paradigma en la planificació dels serveis i, en aquest cas, en els serveis de proximitat.

- **Fomentar la visibilitat de les diverses formes d'envellir, la varietat de formes de participar així com la pluralitat d'entorns, organitzacions i projectes on les persones s'impliquen sense considerar l'edat com a criteri per decidir-se. Considerem que per fomentar la visibilitat cal preveure la utilització de suports variats i dirigir-los a públics diferents.**

La IV Convenció Les veus de les persones grans i el procés participatiu i de preparació previ promogut pel Consell Assessor de la Gent Gran s'han dut a terme des del convenciment que les persones grans són un grup divers i heterogeni, amb diferents formes d'envellir i de participar. Abordar les oportunitats i vulnerabilitats d'aquesta diversitat ha permès posar en valor la importància de les relacions col·lectives, la interacció i la implicació no només entre les persones grans, sinó també amb d'altres generacions.

La Convenció, al llarg de tot el seu procés de desenvolupament, ha afavorit la visibilitat de les diverses formes d'envellir i de participar de les persones grans com a protagonistes d'una ciutat per a tothom. Aquesta diversitat ha estat evident entre les més de 750 persones de totes les edats que, amb diferents trajectòries vitals, han participat en una Convenció en la qual han estat representades 89 entitats i associacions i 42 equipaments de la ciutat.

La diversitat de formes d'envellir i de participar ha tingut també un paper molt destacat en el debat de la Convenció; en els 61 projectes presentats, en què les pròpies persones grans són un actiu important, en les 28 ponències pronunciades i en les 48 propostes i reptes formulats com a conclusions.

- **Incorporar el criteri de pertinença generacional i de gènere en la recollida de dades i aplicar-lo a l'anàlisi, i ampliar les franges d'edat estudiades incorporant les persones de més de 55 anys amb la voluntat de sostenir un enfocament que vinculi envelliment i trajecte vital.**

L'estudi *Condicions de vida de les persones grans a la ciutat de Barcelona, 2013* és una nova entrega d'una sèrie de monografies que l'Ajuntament de Barcelona ha anat publicant des de fa anys sobre les condicions de vida de les persones grans. El tret comú d'aquestes monografies és que en totes elles la font de dades principal és l'Enquesta de Condicions de Vida i Hàbits de la Població en les seves diverses edicions. Aquest estudi aporta les informacions extretes de la nova edició d'aquesta enquesta, corresponent a l'any 2011, qüestió que permet seguir de forma longitudinal els aspectes rellevants que afecten la gent gran a la ciutat de Barcelona.

L'enquesta de condicions de vida recull dades per a la població de 55 a 65 anys i per tant permet la seva explotació, així com també garanteix la presència equilibrada dels dos sexes. Aquest estudi, que es pot trobar al web de l'Observatori Social de Barcelona, assenyalava, entre altres coses, l'augment de la complexitat de la transició de l'activitat a la inactivitat i aparició de nous riscos de vulnerabilitat econòmica en les persones de 50 a 64 anys: "El fort augment de l'atur que s'ha produït en el context de crisi també ha afectat la població activa d'edat madura (de 50 a 64 anys), augmentant el risc d'anticipació del trànsit a la inactivitat per les seves dificultats per reincorporar-se al mercat laboral. En el grup de 55 a 59 anys s'ha triplicat l'atur, que ha passat del 4,3% al 12,4%, al mateix temps que s'han reduït significativament les jubilacions, de manera que augmenta la vulnerabilitat econòmica d'aquest segment de població".

<http://w110.bcn.cat/ObservatoriSocialBarcelona/CondicionsdevidadelesPersonesGransBarcelona>

En la propera edició del 2016 de l'estudi *Condicions de vida de les persones grans a la ciutat de Barcelona*, aquesta franja de població serà objecte d'anàlisi específica.

SOBRE LA CURA DE LES PERSONES GRANS I ELS CUIDADORS FAMILIARS

- **Generar debats a partir de la pregunta "Com volem ser cuidats i cuidades?" que estiguin orientats a fonamentar tant una posició proactiva enfront de les visions idealitzades com la reflexió crítica enfront de la por a la desprotecció i a pensar en el futur incorporant els factors afavoridors de la professionalització de les tasques de cura. Per propiciar aquests debats convé dissenyar formats i procediments diversos a fi d'adaptar-se a la varietat de grups. Els treballs que aplega el projecte europeu WeDo poden resultar d'ajut per tractar aquests aspectes.**

La ciutat ha generat debats al voltant de la percepció subjectiva tant des de processos comunitaris, impulsats des dels territoris, com a través de la Mesura de Govern del bon tracte a les persones grans, que formula intervencions sobre aquesta pregunta.

L'octubre del 2014 es va realitzar la jornada Parlem del Bon Tracte cap a les Persones Grans, on es va presentar l'enquesta sobre el concepte del bon tracte a les persones grans, a càrrec de professionals del Centre de Serveis Socials Garcilaso, i una taula rodona multiprofessional sobre "què entenem pel bon tracte?".

► **Elaborar materials que serveixin per orientar i que ofereixin informacions i criteris de valoració sobre problemes i solucions en diversos temes: l'habitatge i els entorns "com a casa"; les respostes en la proximitat; la vulnerabilitat a la nostra cultura; la preservació de la dignitat quan les persones perden l'autonomia de decisió i la independència; els temps i la reorganització de la cura quotidiana; la implicació de les diferents generacions; les tecnologies al servei de les persones; els drets socials, i les responsabilitats individuals i col·lectives.**

En general, de tots els programes i serveis que es despleguen des de l'Ajuntament hi ha informació en suport paper i digital. A continuació es fa una breu descripció de l'actuació fent una referència específica, si escau, als materials elaborats.

Pel que respecta als "entorns com a casa", s'ha consolidat el canvi de model iniciat l'any 2013 per una atenció centrada en la persona i el canvi de paradigma que suposa passar de la intervenció a l'acompanyament de les persones grans en el seu procés d'envelliment.

El model d'atenció centrada en la persona (model que s'aplica a tots els serveis adreçats a les persones de l'Ajuntament de Barcelona), pel que fa als serveis residencials municipals (residències i apartaments tutelats) comporta que en tots els centres es treballa la personalització de l'espai de cada resident, la implementació de projectes d'autocura, el foment de la presa de decisions de la persona i la difusió d'instruments d'autoelecció i prevenció de situacions de vulnerabilitat personal.

Un marc de difusió d'aquest model ha estat la Fira Gran 2015, on s'ha presentat l'experiència de la Residència Municipal Parc del Guinardó, i es fa difusió d'aquest model a través de la documentació existent sobre els serveis.

Pel que fa a l'habitatge, l'Ajuntament ha fet una campanya informativa sobre el procés d'adjudicació de 178 habitatges amb serveis per a la gent gran, repartits en tres promocions: una al carrer Pere IV, de 29 habitatges; una altra promoció a l'entorn de Glòries, de 105 pisos, i, finalment, una altra al carrer de la Infanta Isabel, a Sarrià - Sant Gervasi, de 44 habitatges.

Pel que respecta a les respostes en la proximitat, la ciutat disposa d'una xarxa de 53 casals i espais de gent gran municipals, des d'on es distribueix i s'informa dels recursos i serveis per a les persones grans, a través de diferents mitjans i materials. El 65% dels casals disposen de comissions gestores, una organització democràtica i horitzontal basada en comissions de

seguiment. Una d'aquestes comissions és la de detecció i seguiment de persones fràgils i vulnerables que per algun motiu han deixat d'assistir als casals.

El Projecte Radars és una iniciativa que va néixer amb l'objectiu d'ajudar i facilitar que les persones més grans de 75 anys que viuen soles o acompanyades de persones de més de 65 anys, puguin continuar a la seva llar amb la complicitat del seu entorn, tot garantint el seu benestar social. És una xarxa de prevenció en la qual participem veïns i veïnes, comerciants, persones voluntàries i professionals de les entitats i serveis vinculats als barris. Treballen en comú per construir un barri més humà i més solidari. Des del projecte es demana als 'radars' que estiguin atents a la dinàmica diària de les persones grans que coneixen i que, si detecten algun canvi en la seva rutina diària, en el seu comportament o en el seu aspecte, es posin en contacte amb el projecte. Des que es va posar en marxa, el Projecte Radars ha aconseguit que més de 700 'radars', persones veïnes o comerciants, contribueixin a reduir el risc d'aïllament de la gent gran del seu entorn.

Els materials informatius que donen resposta a la preservació de la dignitat han estat difosos en àmbits diferents. Ja sigui en centres específics per a persones grans, casals de gent gran, com en aquells altres equipaments de proximitat de caràcter intergeneracional. Per exemple, la publicació del *Document dels drets i les llibertats de les persones grans amb dependència*, elaborat pel Consell Assessor de la Gent Gran de l'Ajuntament de Barcelona, s'ha difós aquest 2015 a Fira Gran i a les biblioteques de la ciutat.

Un altre element de difusió ha estat l'exposició "Bon tracte en tot moment" amb elements de lectura fàcil sobre el que diuen les persones grans i fer visibles quins són els seus drets i saber què es pot fer per fer-los realitat. Ha estat una exposició itinerant a diferents equipaments de la ciutat.

També s'ha editat una publicació de lectura fàcil, un recull de mesures jurídiques per estar protegits i garantir els drets de les persones que tenen algun tipus de dependència. És una informació sobre catorze instruments jurídics: voluntats anticipades, autotutela, poder preventiu, assistent, incapacitació i tutela, donació, obligació d'aliments entre parents, supressió de barreres arquitectòniques a l'habitatge, assetjament immobiliari, protecció de víctimes. Aquest document de lectura fàcil s'ha divulgat i s'han fet 41 xerrades des del maig del 2014, als casals de gent gran, a diferents habitatges amb serveis, a centres de serveis socials, i a entitats com l'Associació d'Aules d'Extensió Universitària de l'Eixample, a l'Associació de Pensionistes i Jubilats de La Sedeta, a la Fundació Privada Avismón-Catalunya i al Centre de Dia Casa Bloc.

Pel que respecta als temps i la reorganització de la cura quotidiana, cal assenyalar que el Programa de Temps i Qualitat de Vida de l'Ajuntament va publicar, el 2014, el llibre *Temps i gent gran* que aporta una visió àmplia de la vida quotidiana durant la vellesa i convida a reflexionar sobre les possibilitats i les limitacions de les persones grans a l'hora de decidir com fer servir el seu temps.

A nivell de serveis de suport a les famílies per a la vida quotidiana, existeixen des de l'Ajuntament dos tipus de programes: "Temps per tu" i "Respir", dels quals es fa la corresponent difusió a la ciutat, per a facilitar l'accés.

"Temps per tu" permet a les famílies cuidadores disposar de temps personal, mentre els seus familiars, infants, joves i adults, amb dependència o discapacitat participen en activitats lúdiques de qualitat, adequades a les seves necessitats, en equipaments públics del territori, promovent la inclusió tant de les famílies com dels participants, dins dels recursos i dinàmiques de la pròpia comunitat.

El servei es porta a terme en els següents districtes i consta de material imprès específic del servei:

- Districte de Sant Martí: Al Centre de Serveis Socials del Poblenou, el servei s'ofereix els dilluns de 9.30 a 12.30 h.
- Districte de Sant Andreu: Al Centre de Dia Casa Bloc, el servei s'ofereix els dissabtes de 9.30 a 16.30 h, amb àpat inclòs.
- Districte de l'Eixample: Al Centre de Dia Fort Pienc, el servei s'ofereix els dissabtes de 9.30 a 16.30 h, amb àpat inclòs.

"Respir" és un servei en conveni amb la Diputació de Barcelona i ofereix suport pel que fa a l'atenció i la cura de les persones més grans de 65 anys amb dependència, contribuint, en la mesura del possible, a millorar la qualitat de vida del familiar cuidador. També s'ofereix per a discapacitats intel·lectuals. Atès que el nombre de places demandades durant els mesos d'estiu s'incrementa, l'Ajuntament ha consolidat el programa "Respir" estival iniciat el 2013 amb 79 places i amb 164 persones ateses el 2014.

Pel que fa a la implicació de les diferents generacions, des dels districtes s'ofereixen diferents projectes i iniciatives per la relació entre generacions.

Per exemple, el districte de Sant Martí i el de Sants-Montjuïc han donat a conèixer els seus projectes a l'apartat d'experiències de la IV Convenció Les veus de les persones grans. El projecte multimèdia presentat pel districte de Sant Martí, "Memòria virtual de la gent gran de Sant Martí", és un projecte socioeducatiu en què alumnes i persones grans (es porta a terme juntament amb l'entitat Amics de la Gent Gran) col·laboren conjuntament en la recuperació de la memòria històrica del districte a partir de les trajectòries vitals d'aquestes persones. El districte de Sants-Montjuïc va presentar el projecte Aprendre amb la gent gran (juntament amb Avismón) que es realitza amb alumnes de primària, secundària i estudiants de Psicologia, es va iniciar l'any 1991 i ha anat incorporant nous continguts i actors. Actualment es treballen quatre eixos: coneixent la gent gran, compartint l'escola, compartint universitat i compartint cultures.

El programa intergeneracional Viure i Conviure, d'allotjaments compartits entre persones grans i joves estudiants universitaris, que es desenvolupa mitjançant el conveni amb la Fundació Catalunya - La Pedrera i les universitats de la ciutat de Barcelona, durant l'any 2014 ha facilitat

110 convivències on han participat 78 persones grans de la ciutat. Cal destacar que l'any 2014 s'ha incrementat la informació i difusió del Programa tant als professionals dels centres de serveis socials com als tècnics referents de persones grans dels districtes i als casals municipals de gent gran. Malgrat l'elevada mitjana d'edat de les persones grans participants (85 anys), el programa ha suposat la possibilitat de retornar abans a casa després d'un ingrés hospitalari a un nombre important de persones, gràcies al suport i companyia que els oferia l'estudiant, evitant allargar la convalescència en centres.

Pel que fa a les tecnologies al servei de les persones, un dels objectius del Pla municipal per a les persones grans 2013-2016 era la promoció de l'alfabetització digital mitjançant les aules informàtiques i el foment de l'aprenentatge de l'ús d'Internet. L'any 2014, l'Ajuntament de Barcelona disposa de 33 aules informàtiques ubicades en els casals i espais municipals de gent gran, de les quals 26 estan en conveni amb la Fundació "la Caixa". D'altra banda, amb la voluntat d'ampliar l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), s'han instal·lat 7 nous punts de connexió WiFi en els casals de gent gran municipals que, sumats als 23 existents l'any 2013, suposen un total de 30 casals i espais de gent gran que disposen de connexió WiFi.

Una altra línia d'actuació per adaptar les tecnologies al servei de les persones ha estat la teleassistència, que proporciona noves respostes a les necessitats detectades, que han estat incorporades als nous materials informatius del servei. Sobre les innovacions introduïdes el 2014 i d'altres en fase de desenvolupament es destaquen:

- Desenvolupament del model Resposta Eficient en Teleassistència (RET), que permet establir el tipus de prestació de servei i el nivell de suport que necessita cada persona en funció del seu perfil i les seves necessitats.
- Teleassistència mòbil, com a modalitat complementària a la teleassistència domiciliària, que ofereix una atenció immediata i integral fora del domicili a un perfil concret de persones usuàries del Servei de Teleassistència Municipal. A data 31/12/14 un total de 324 persones usuàries disposen d'aquest servei.
- Finalització de la prova pilot Easy Tablet, dirigida a cuidadors de persones en situació de dependència, en col·laboració amb l'Institut de l'Envel·liment de la Universitat Autònoma de Barcelona, Orange i l'empresa prestadora del servei, UTE TelevidaTunstall.
- Desenvolupament d'una prova pilot d'intervenció amb videoteleassistència, amb l'objectiu d'avaluar la factibilitat i els possibles beneficis sobre les persones usuàries i els professionals dels serveis socials en el Servei de Teleassistència Municipal.
- Realització d'una guia d'actuació en situacions de maltractament a persones grans del Servei de Teleassistència, que estableix 3 àmbits d'actuació: prevenció i sensibilització, detecció i intervenció.
- Teleassistència adaptada ha fet un vídeo per explicar el servei.
- També s'ha incrementat la instal·lació dels diferents tipus de dispositius perifèrics (detector de gas, de fum, detector de passivitat i d'obertura de porta), en funció de la necessitat i de la valoració del perfil de l'usuari.

Dispositius instal·lats

<i>Tipus de dispositiu</i>	<i>31/12/2013</i>	<i>31/12/2014</i>
Detector de gas	1.387	1.190
Detector de fums	929	1.429
Detector mobilitat	11	107
Detector nevera	100	41
Teleassistència adaptada	86	84
Teleassistència Mòbil (TAM)	26	324
Total	2.539	3.175

Dades: Direcció de Serveis de Família i Serveis Socials, 2014.

- **Avançar en formes d'orientació, suport i intervenció amb persones cuidadores, posant l'èmfasi en aspectes innovadors, a més dels tradicionals, que proporcionin recursos de diferents tipus –assistencials, emocionals, ètics– amb la participació de totes les persones implicades, en especial de les persones cuidadores.**

La Xarxa pel Suport a les Famílies Cuidadores, que aplega més de 20 organitzacions de diferent naturalesa –associacions de persones afectades per algun tipus de malaltia i els seus familiars; col·legis professionals, institucions públiques de l'àmbit social i sanitari– que tenen en comú la voluntat de treballar conjuntament per a donar suport a les famílies que cuiden persones amb malalties, va organitzar el 21 de gener del 2015 una jornada on es va construir conjuntament el document “I vostè, com està? Orientacions per l'atenció a les persones que cuiden” amb la voluntat que sigui un recurs útil per als professionals dels serveis socials i la salut.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT EL MALTRACTAMENT DE LES PERSONES GRANS

- **Aplicar un enfocament que incorpori la perspectiva intergeneracional en la promoció del bon tracte i la prevenció del maltractament i eviti la victimització.**

La Mesura de Govern per promoure el bon tracte i millorar l'abordatge de les situacions de maltractament de les persones grans estableix quatre línies estratègiques: sensibilització, detecció, abordatge i intervenció. Una de les accions de la mesura ha estat elaborar un nou protocol d'actuació adreçat a tots els serveis municipals. El protocol inclou un marc conceptual (prevenció, procés d'actuació, marc legal) i un mapa del procés d'actuació: fases de detecció, valoració i intervenció i instruments de treball (de detecció, alerta i valoració: taula de factors de risc i de protecció, registre d'indicadors d'alerta, etc.).

Durant l'any 2014 s'han desplegat diferents actuacions per tal de complimentar els objectius; cal destacar que el 10 de febrer del 2015 es va realitzar la jornada de presentació del desplegament del protocol d'actuació amb la participació de 370 professionals dels CSS i l'edició i impressió de 400 exemplars del protocol, també disponible en format digital. Cal recordar que

el grup de treball d'envelliment va participar el curs passat en el procés de contrast del Protocol d'actuació dels Serveis Socials davant el maltractament a les persones grans, elaborat per professionals de diferents perfils professionals, amb grups motor d'experts i grups de millora dels serveis socials.

Des d'una perspectiva intergeneracional es troben diferents elements de prevenció disponibles al web de la Caixa d'eines del bon tracte com per exemple:

- El grup de teatre de Sarrià, que ha realitzat una dramatització de contes amb persones grans, o els vídeos produïts per Drac Màgic que recullen diferents cintes que s'han distribuït a totes les biblioteques. Aquesta pàgina web que inclou, entre d'altres, eines formatives, culturals, audiovisuals i informatives, també funciona com a repositori de materials.
- La producció de l'exposició "Bon tracte en tot moment", que de forma itinerant per centres de salut, espais de gent gran o biblioteques pretén acostar la cultura del bon tracte a les persones grans i les seves famílies.

Amb l'objectiu de divulgar el document obert *Drets i llibertats de les persones grans amb dependència*, el Consell Assessor de la Gent Gran ha elaborat l'exposició itinerant "Bon tracte en tot moment", un material expositiu en format de lectura fàcil que vol contribuir a fomentar la cultura del bon tracte i sensibilitzar de les pròpies persones grans i de les seves famílies.

La exposició està pensada per ser instal·lada en equipaments de la ciutat (espais de gent gran, biblioteques, centres d'atenció primària, entitats...). Al llarg del primer semestre del 2015, l'exposició ha estat oberta al públic un total de 17 setmanes repartides en 13 equipaments de la ciutat (4 centres de salut, 3 casals de gent gran, 3 habitatges amb serveis, 2 jornades, 1 col·legi professional).

► **Incorporar en el disseny de les actuacions la diversitat existent entre les diferents generacions de persones grans i la perspectiva de gènere tot identificant les connexions i sinergies amb els circuits d'atenció a les dones que pateixen violència de gènere.**

S'ha implementat la Mesura de Govern que preveu una atenció específica i personalitzada en funció de la seva singularitat, del col·lectiu de lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals (LGTBI), tot incorporant en els plecs de clàusules de contractació de serveis per a la gestió de les residències de persones grans l'obligatorietat de fer formació per a tot el personal, per al coneixement i sensibilització del col·lectiu LGTB. Es programaran també xerrades de sensibilització a les persones residents.

► **Promoure el desplegament de comissions d'ètica amb sistemes de treball i activitats que afavoreixin la implicació i l'aprenentatge col·laboratiu dels professionals i dels diferents actors implicats en la prevenció, la detecció, la valoració i les intervencions.**

L'aprenentatge col·laboratiu dels professionals ha tingut diferents etapes i es preveu completar la part formativa dels professionals de serveis socials durant el 2016. Tota la formació incorpora

la perspectiva ètica en els diferents nivells que han de guiar l'actuació (prevenció, detecció, valoració i intervenció).

En aquesta línia destaquem el disseny del Pla de formació per als professionals dels centres de serveis socials bàsics iniciat el primer semestre del 2015; l'establiment dels circuits de comunicació, col·laboració i treball en xarxa entre els serveis socials bàsics amb els serveis de salut (primària i especialitzada), cossos de seguretat, justícia i altres institucions; la posada en marxa de l'instrument per a la detecció de situacions de maltractaments en el procés de valoració del grau de dependència a la ciutadania de Barcelona, elaborat conjuntament amb la Generalitat de Catalunya i el Consorci de Serveis Socials de Barcelona, i l'ampliació del programa Radars.

També s'ha treballat el foment del bon tracte i la prevenció de situacions de maltractament en els serveis residencials, generant debat i sensibilitzant els professionals i recollint en els plec de condicions de les residències municipals l'obligació de l'adjudicatari de formar els professionals.

► **Incorporar la veu de les persones grans afectades en la valoració de les respostes que se'ls ha proporcionat al llarg del procés d'atenció per tal de recollir les seves aportacions en la reprogramació.**

Podem destacar d'una banda el model d'atenció centrada en la persona, que fa que les persones grans participin en el seu pla d'atenció, revisable cada 6 mesos a les residències, habitatges amb serveis i apartaments tutelats.

D'altra banda, en el marc del procés participatiu promogut amb motiu de la IV Convenció Les veus de les persones grans s'ha iniciat una nova experiència amb l'objectiu d'avançar en la participació de les persones grans que necessiten atenció o cures de forma continuada, principalment d'aquelles que viuen en residències o en habitatges amb serveis. El grup, constituït a proposta del Consell Assessor de la Gent Gran, respon a la necessitat de fomentar el respecte dels drets i les llibertats de les persones que pateixen situacions de dependència i de remoure els obstacles que impedeixen l'exercici dels seus drets.

El primer bloc de temes abordats en les sessions de treball del grup s'ha centrat en qüestions relacionades amb el respecte en el tracte quotidià, la necessitat d'un acolliment personalitzat i la participació de la persona afectada en el disseny i la valoració del pla d'atenció. El segon bloc de temes agrupa qüestions sobre l'entorn urbà, amb propostes per a preservar la independència, amb reflexions sobre els espais públics i sobre la importància del comerç de proximitat i la necessitat de fomentar el comerç amic de la gent gran. Finalment, en el tercer apartat s'aborden qüestions com ara l'autonomia i la participació, i què cal fer perquè puguin fer sentir la seva veu.

El resultat del treball realitzat pel grup va ser presentat per les pròpies persones participants.

- ▶ **Impulsar l'elaboració de materials “Eines per a les bones pràctiques” sobre experiències i reflexions realitzades, en l'àmbit més proper i també arreu, i fomentar la recerca que contempli entre els objectius prioritaris: la implicació de les persones grans en totes les fases –disseny, implantació, seguiment i avaluació– i l'aplicació de l'atenció centrada en la persona.**

Pel que respecta a l'elaboració de materials i bones pràctiques sobre experiències i reflexions realitzades, amb l'edició del *Recull d'experiències de la IV Convenció* i en concret pel que fa l'àmbit de les persones grans, el bon tracte i la defensa de la igualtat, s'han donat a conèixer durant la fase del procés participatiu, i també es troben al web de la IV Convenció les següents experiències: programa d'acompanyament i prevenció de la solitud del districte de Ciutat Vella, guia local per fer front als maltractaments de les persones grans, l'obra de teatre *Bon tracte*, l'espot “Saviejant” i reportatge “La veu de la Gent Gran”, tallers antirumors, taller de resiliència per a dones grans de l'Eixample, grups de suport a cuidadors als centres de serveis socials i el servei d'atenció a persones grans de la Fundació Enllaç.

En el marc de la mesura per promoure el bon tracte a les persones grans i millorar la prevenció i l'abordatge de les situacions de maltractament, l'Ajuntament de Barcelona ha elaborat l'espai web “Caixa d'eines per al bon tracte a les persones grans” (bcn.cat/bontractegentgran), que posa a l'abast de les entitats, equipaments i del conjunt de la ciutadania un conjunt de recursos, material audiovisual, documents i enllaços d'interès pensats per prevenir els maltractaments i sensibilitzar la ciutadania i el col·lectiu de professionals dels valors positius de la vellesa. La “caixa d'eines” inclou eines formatives, culturals, audiovisuals i informatives, com són l'exposició “Bon tracte en tot moment”, les conferències “14 instruments jurídics per protegir els nostres drets” i “Guia de serveis i ajuts a les persones”, el taller “Drets humans i igualtat” o material audiovisual com “Les persones grans a la gran pantalla” i el curtmetratge *Bon tracte en tot moment*.

Famílies

Seguiment de les propostes 2013-2014

LES NOVES MASCULINITATS I ELS REPTES DE LA CURA I LA CORESPONSABILITAT

- ▶ Posar en valor experiències que permeten avançar en l'equitat de gènere des de diferents serveis (escoles, centres de serveis socials, centres d'atenció primària), les masculinitats, els rols de cura, la parentalitat positiva i la coresponsabilitat entre homes i dones dins les famílies, i estendre-les a la ciutat.
- ▶ Cal continuar plantejant experiències (campanyes de sensibilització, xerrades, grups de pares, tallers i cursos) que promoguin la conscienciació, la participació i la implicació dels homes en la igualtat efectiva entre dones i homes. Aquestes activitats han de fomentar valors, actituds, comportaments i relacions de respecte i de cura entre la població masculina i implicar els homes en la prevenció i l'eradicació de relacions violentes vers la parella i els fills i filles.
- ▶ Millorar l'atenció que reben els homes sobre la seva paternitat, tant en els grups de prepart com en l'atenció postpart, i implicar d'una manera activa i responsable els homes que seran pares (durant l'embaràs i la criança), a més d'oferir-los habilitats per desenvolupar una paternitat activa i responsable.
- ▶ Potenciar la coresponsabilitat dels homes en les tasques de la llar i de cura, i afavorir l'intercanvi d'experiències entre els futurs pares.
- ▶ Continuar mantenint la composició exclusiva d'homes en aquests grups de treball. Des de diferents grups del Consell s'ha manifestat que els espais exclusius d'homes permeten abordar els temes de gènere masculí des de la seva pròpia vivència.
- ▶ Avaluat els resultats d'aquestes experiències des de la perspectiva dels beneficis per als participants però també per la incidència en les dinàmiques familiars i socials.

Projecte de prevenció "Canviem-ho. Homes per l'equitat de gènere"

El projecte "Canviem-ho. Homes per l'equitat de gènere" va iniciar l'any 2009 el seu desplegament dins el Servei d'Atenció a Homes per la promoció de relacions no violentes (SAH), com a projecte de prevenció i sensibilització adreçat als homes. Els seus objectius són:

- Prevenir les conductes i les relacions violentes cap a la parella i cap als fills i filles.
- Qüestionar el model de la masculinitat hegemònica predominant, visibilitzant les seves conseqüències negatives per als propis homes, el seu entorn i per a la societat en general.
- Construir i difondre models alternatius, diversos i flexibles de masculinitat que possibilitin l'equitat entre homes i dones.

Al llarg del 2014 el projecte “Canviem-ho” ha continuat la seva tasca de difusió i consolidació entre les xarxes de professionals i serveis de la ciutat de Barcelona. A més de les accions de sensibilització, la participació en jornades i els actes de presentació pública del projecte, les activitats més destacables de l’any són:

- L’elaboració d’un recurs pedagògic sobre masculinitats, en col·laboració amb el CIRID.
- La difusió de la *Guia de recomanacions per la detecció de la violència masclista en homes*, acompanyada de la realització d’accions formatives per a la seva aplicació.
- La continuació del treball iniciat amb els Centres Residencials d’Acció Educativa (CRAE) del Consorci de Serveis Socials de Barcelona, mitjançant la presentació de les dades de la prospecció realitzada entre professionals i l’inici de les sessions formatives amb els equips educatius.
- L’inici d’una col·laboració amb el servei municipal de gestió de conflictes en l’àmbit urbà, per prevenir la violència masclista en nois contactats al carrer a partir de grups organitzats, i la posterior connexió amb el programa d’atenció a adolescents i joves del SAH.

Grups de pares per a la preparació al naixement

Així mateix, s’ha incrementat l’activitat dels Grups de Pares per a la Preparació al Naixement, un projecte que, en col·laboració amb el Programa d’Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l’Institut Català de la Salut (PASSIR), vol fomentar la implicació dels pares en la criança i cura dels fills i filles des de l’embaràs de la parella, millorant les seves capacitats parentals i afectives i solucionant els dubtes i les preocupacions que puguin sorgir. El 2012, un cop acabada la fase pilot, es van realitzar en diferents centres d’atenció primària (CAP) de la ciutat 4 edicions del projecte. El 2013 es van desenvolupar 5 grups de pares, un més que l’any anterior, amb les corresponents sessions informatives, més 34 sessions grupals. El 2014, a més de les 4 sessions grupals de seguiment amb grups anteriors, s’han dinamitzat 5 grups de pares, de 7 sessions cadascun, el que representa un total de 35 sessions. Les mitjanes d’assistència al llarg d’aquest últim any han estat de 12 homes en cada grup, 17 en les sessions informatives i 8 en el seguiment grupal. D’aquesta manera, 110 homes han rebut com a mínim una intervenció.

Recurs pedagògic sobre masculinitats

Fruit de la col·laboració amb el CIRID, el projecte “Canviem-ho” ha creat un nou recurs pedagògic sobre masculinitats adreçat als homes i adolescents per a la promoció de la igualtat entre dones i homes. El recurs, presentat el novembre de 2014, conté un ampli marc teòric que tracta la relació dels homes amb la salut, les relacions sexo-afectives, la coresponsabilitat i la violència, i un conjunt de dinàmiques per a treballar aquests continguts de manera vivencial i reflexiva. L’objectiu és sensibilitzar en la necessitat de canviar els models de masculinitat hegemònica, tot visibilitzant les seves conseqüències perjudicials per als homes mateixos i per al conjunt de la societat.

- ▶ **Es proposa incorporar tallers de manteniment, economia familiar i logística a la llar dins dels tallers-grups d'homes que es fan en diferents serveis, de manera complementària al que ja s'està treballant.**
- ▶ **Tallers com el de "Respostes a la crisi" subratllen la importància de trobar estratègies d'intervenció de gènere i ecosistemes territorials, com ara el treball en xarxa.**
- ▶ **Compartir les experiències exitoses portades a terme des de diferents àmbits entre els sistemes de serveis socials i de salut.**
- ▶ **Incorporar el concepte de la cura quotidiana al llarg de la vida, tenint present que la cura no ha de ser exclusivament cap als fills i filles sinó també cap a les persones grans i, en general, cap a les persones que tenim més a prop. En aquest sentit, cal incorporar els homes també en contextos comunitaris.**
- ▶ **Cal treballar amb les escoles bressol com a punt de proximitat i contacte amb les famílies.**
- ▶ **Establir sinergies de treball amb els grups d'homes que s'estan impulsant des dels serveis socials bàsics.**
- ▶ **Cal donar visibilitat a aquest tipus de feina per difondre el servei al màxim de ciutadans i professionals.**

A la ciutat de Barcelona, l'any 2014, s'han desenvolupat 3 grups o projectes de treball grupal adreçats exclusivament a homes:

- Respostes a les crisis. Taller per generar i compartir idees (CSS Vall d'Hebron), adreçat a homes que han posat de manifest, de forma directa o indirecta, les conseqüències negatives del seu estat d'atur de llarga durada en la seva dinàmica personal i familiar. Tractar aquesta crisi implica tenir en compte les potencialitats positives d'aquests homes, tant en el seu vessant de sociabilitat com de relacions familiars i/o de creixement personal per tal d'alleugerir el patiment d'aquests homes, minvant així les tensions intrafamiliars; facilitant-los un espai d'expressió i acollida de les seves vivències i dificultats; identificant i fent emergir les seves potencialitats com a treballadors, pares i parelles i connectant-los a projectes, associacions i iniciatives d'inserció laboral que facilitin la seva inserció sociolaboral i ocupació.
- Homes en marxa a la recerca d'un mateix (CSS Raval Sud), adreçat a homes que han d'assumir una nova realitat a causa de la crisi econòmica. L'objectiu del projecte és donar eines a les persones membres del grup per redefinir el seu rol masculí davant l'impacte de la crisi, acollint les dificultats dels homes participants en relació amb: la definició del rol de si mateixos, la incertesa de futur (tant laboral com socioeconòmica), la relació familiar i/o de parella i la criaça i/o relació amb els fills i filles.
- Grup d'homes del Clot - Camp de l'Arpa (CSS Clot - Camp de l'Arpa), adreçat a homes sols o amb escassos vincles i habilitats sociopersonals. L'objectiu del projecte és intervenir amb homes de serveis socials en processos de marginalitat i vulnerabilitat social per promoure

la seva integració social i la seva autonomia tot promovent i millorant l'autoconeixement, l'autoconcepció, la seguretat en ells mateixos i les capacitats de relació i socialització, la confiança, el reconeixement i l'ajuda mútua.

D'altra banda, s'han realitzat 7 projectes de treball grupal d'habilitats parentals adreçats tant a homes com a dones i que contribueixen a afavorir l'intercanvi d'experiències entre progenitors:

- El racó de les famílies (CSS Casc Antic), adreçat a pares i mares amb fills i filles de 4 a 5 anys amb l'objectiu de promoure que els pares i mares amb responsabilitats familiars reforcin estratègies personals, educatives i emocionals que els permetin implicar-se en la construcció d'una dinàmica de convivència familiar positiva.
- Grup d'habilitats parentals (CSS Raval Nord), adreçat a pares i mares de nens i nenes d'entre 3 i 6 anys amb l'objectiu de facilitar a pares i mares l'adquisició d'estratègies personals, emocionals i educatives que els permetin implicar-se d'una manera eficaç en la construcció d'una dinàmica de convivència familiar positiva.
- Ja tenim un fill (CSS Cotxeres de Sants), un espai de trobada de mares/pares amb fills nadons de 0 a 10 mesos per compartir vivències, sentiments i habilitats amb l'objectiu de millorar la capacitat i l'autoestima de les mares i pares, i el vincle relacional pares-fills.
- Una oportunitat única: la criança dels infants en les famílies monoparentals (CSS Maternitat Sant Ramon i Les Corts) de suport en l'atenció als infants a famílies monoparentals amb infants sota el seu càrrec; si bé s'adreça principalment a dones.
- Grup de suport educatiu de pares amb fills adolescents (CSS Sant Gervasi), amb l'objectiu de donar suport i orientació educativa familiar a través d'un grup de pares/mares que tinguin o no problemes de convivència interna.
- Créixer junts (CSS Coll-Vallcarca), tallers per a famílies (pares, mares, infants) i xerrades per a pares i mares per treballar les habilitats marentals i parentals.
- Espai de famílies (CSS El Parc - Vila Olímpica) amb l'objectiu de facilitar un espai de formació i assessorament per a pares i mares d'infants de 3 a 12 anys.

Pel que fa a les tasques de cura, s'han desenvolupat 14 projectes de treball grupal per a homes o dones que cuiden persones grans, dependents o amb discapacitat que conviuen amb la persona que cuida o hi dediquen molt temps:

- Grup cuidadors (CSS Cotxeres de Sants).
- GAM Cuidadors La Marina (CSS La Marina).
- Grup de cuidadors de persones amb dependència (CSS Numància).
- Grup de cuidadors/es del Centre de Serveis Socials Poble Sec (CSS Poble Sec).
- La Colla Cuidadora - Grups de suport (CSS Antiga Esquerra Eixample / Dreta Eixample / Fort Pienc).
- Grup de cuidadors (CSS Nova Esquerra Eixample), Taller de rehabilitació social del cuidador (CSS Sagrada Família).

- Taller de cuidadors (CSS Sagrada Família).
- Grup de suport a cuidadors/es de familiars amb dependència (CSS Maternitat - Sant Ramon).
- Grup de suport a cuidadors de Sarrià (CSS Sarrià).
- Cuida't (CSS La Vila de Gràcia).
- Aireja't (CSS Guinardó / Baix Guinardó - Can Baró).
- Grup de cuidadors Horta (CSS Horta).
- Grup d'autoajuda per a familiars de persones grans dependents (CSS Garcilaso).
- Grup de cuidadors (CSS Poblenou).

Pel que fa a l'any 2015, continuen existint dos dels grups de treball de l'any anterior adreçats exclusivament a homes:

- Respostes a les crisis. Taller per generar i compartir idees (CSS Vall d'Hebron).
- Grup d'homes del Clot - Camp de l'Arpa (CSS Clot - Camp de l'Arpa).

I un de nou:

- Grup Homes sols (CSS Guineueta-Verdum-Prosperitat), adreçat a homes. L'objectiu del projecte és abordar dificultats relacionals i millorar la dignitat personal, a més de compartir experiències i expectatives, i augmentar les relacions socials.

Finalment, cal dir que l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) està col·laborant en una recerca codirigida per la Universitat Autònoma de Barcelona (Dra. Diana Marre) i la Universitat Rovira i Virgili (Dra. Dolors Comas Argemir), anomenada "Homes cuidadors. Reptes i oportunitats per reduir les desigualtats de gènere i afrontar les noves necessitats de cura", en la qual es planteja abordar les causes de la desigualtat entre homes i dones des de la seva posició diferencial respecte als treballs de cura, que incideixen negativament en la trajectòria laboral de les dones, salaris, categories laborals, tipus de jornada i pensions de jubilació. L'objectiu principal de la recerca és identificar les barreres culturals (les construccions de gènere) i les barreres d'oportunitat (la millor situació dels homes en el mercat de treball i la precarietat de les ocupacions vinculades a la cura) que obstaculitzen la implicació dels homes tant al treball de cura no remunerat com al remunerat. La perspectiva s'emmarca en la detecció dels models emergents que suposen canvis en els sistemes i relacions de gènere, prenent com a referència l'àmbit domèstic, els àmbits laborals i les xarxes de suport.

► **Continuar impulsant polítiques públiques que facilitin la conciliació del temps tant d'homes com de dones per millorar la qualitat de vida i la sostenibilitat, que com s'indica en el Pacte del Temps s'ha de fer en col·laboració amb els agents educatius, econòmics i socials de la ciutat.**

Des de la Direcció del Programa de Temps i Qualitat de Vida s'han portat a terme diferents programes o projectes que han anar consolidant polítiques facilitadores de conciliació del temps personal, familiar i laboral.

A la xarxa NUST s'han incorporat noves empreses, fins a 102, i s'han realitzat tallers de treball i jornades de reflexió sobre la conciliació i l'horari europeu. També s'ha convocat la III edició del Premi Barcelona a l'empresa innovadora en conciliació i temps.

El juny del 2014 es va presentar i aprovar el Pacte del Temps, per promoure la qualitat de vida i la conciliació de la vida personal, familiar i laboral a Barcelona.

Pel que fa al programa Temps i vida quotidiana es destaquen els grups que estan en funcionament:

- 13 grups del Programa temps per tu de suport a famílies amb infants amb discapacitat, en equipaments públics dels 10 districtes de la ciutat.
- 5 grups del Programa temps per tu per a famílies i joves i adults amb discapacitat.
- 1 grup del Programa temps per tu de suport a famílies amb petita infància amb discapacitat (menors de 4 anys).
- 3 grups del Programa temps per tu per a famílies cuidadores de persones amb dependència.

Es continua donant suport a l'impuls de nous bancs del temps. En aquest moment hi ha 18 bancs del temps a Barcelona.

► **Fomentar en els centres educatius la prevenció de relacions abusives de parella i incorporar-la al currículum escolar, en línia amb el projecte entre la Direcció del Programa de Dona de l'Ajuntament i el Consorci d'Educació, que té previst iniciar la prova pilot el curs 2014-2015 en la franja de 6 a 16 anys.**

► **Fer èmfasi especial en adolescents i joves que no incorporen relacions igualitàries i reproduïen rols molt poc igualitaris, tant en l'àmbit públic com en l'àmbit privat.**

Projecte Xarxa d'Escoles i Instituts per la Igualtat i la No-Discriminació

La Xarxa d'Escoles i Instituts per la Igualtat i la No-Discriminació es basa en un programa de prevenció de les relacions abusives, la violència masclista i la discriminació per raó de diversitat, dirigida a les comunitats educatives dels centres de la ciutat de Barcelona durant l'etapa d'educació obligatòria (dels 6 als 16 anys). La voluntat és aprofundir en les línies de treball que ja du a terme l'Ajuntament en matèria de prevenció de la violència masclista i no-discriminació, i aportar una major cohesió a les accions desplegades als centres educatius.

El programa gira al voltant de dos eixos: 1) la coeducació i prevenció de les relacions abusives, els prejudicis i estereotips de gènere i la violència masclista, i 2) l'educació en drets humans i prevenció de les relacions abusives, la discriminació, i la violència davant la diversitat funcional, ètnica, sexual i de gènere.

Aquesta ambiciosa iniciativa, destinada a fomentar el valor de la igualtat de forma inclusiva i integral, va ser dissenyada el 2013 amb la col·laboració del Consorci d'Educació, el Departament d'Ensenyament i la Universitat de Barcelona. El 2014 s'ha iniciat el seu desplegament mitjançant una prova pilot. Al setembre s'ha presentat el contingut i s'ha iniciat el procés d'assessorament i formació al professorat dels centres seleccionats, en paral·lel a la implementació de les activitats a les àrees curriculars i als tallers inicialment adreçats a 1r de primària. Actualment són 12 els centres que participen en el projecte, 7 dels quals són d'educació primària i 5 d'educació secundària obligatòria, de titularitat pública i concertada (laica i religiosa).

Consolidació de la figura de referent d'igualtat en els consells escolars

La Llei Orgànica d'Educació de 2006, en el seu article 126, estableix que els consells escolars, una vegada constituïts, han de designar una persona d'entre els membres responsable d'impulsar mesures educatives que fomentin la igualtat real i efectiva entre homes i dones. En compliment d'aquesta norma, que també recull el Decret d'autonomia dels centres de 2010, l'Àrea de Cultura, Creativitat i Innovació de l'Ajuntament dóna suport a la consolidació d'aquesta figura, que en el curs 2013-2014 va estar present en 153 dels 384 centres educatius públics de la ciutat.

Aprovació d'una Mesura de Govern de Coeducació en el Districte de Gràcia

El districte de Gràcia ha donat un valor central a la coeducació amb l'aprovació d'una Mesura de Govern que facilita el disseny d'una estratègia i la coordinació de les activitats encetades en el territori amb aquesta finalitat. Aprovada l'any 2013, al llarg del 2014 s'han realitzat 10 reunions de coordinació, a partir de les quals s'han elaborat el vídeo i la guia didàctica *L'escola del demà*, basats en l'experiència de l'Escola Bressol Fontana, i a disposició dels agents educatius del districte.

També en el marc de la Mesura de Govern, s'ha dissenyat una publicació web amb biografies de dones del districte que han destacat al llarg de la història. Aquest material pedagògic s'orienta als centres d'educació secundària del districte.

Per últim, s'han desenvolupat cinc tallers adreçats a l'alumnat de secundària sobre sensibilització en matèria de gènere, la prevenció de la violència masclista i l'ús de joguines no sexistes.

Projecte (RE)imagina't

El Projecte (RE)imagina't, organitzat per l'entitat supramunicipal l'Observatori de les dones en els mitjans de comunicació, amb la col·laboració de TV3 i la Facultat Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, és un concurs adreçat a grups de nois i noies d'entre 14 i 18 anys dels centres d'educació formal i d'entitats d'educació en el lleure dels municipis que formen part de l'Observatori, que proposa l'elaboració d'un guió i un *storyboard* per a un spot no sexista. Els grups guanyadors tenen com a premi la possibilitat de realitzar l'espot, amb el suport d'un equip de professionals de producció audiovisual.

A la 4a edició del concurs (2012-2013) van concórrer 10 centres de Barcelona, i va resultar guanyadora l'Escola Jesús-Maria de Sant Gervasi. A la 5a edició van presentar-se 158 *storyboards* elaborats per 665 alumnes de 18 centres educatius de tot Catalunya, un 80% més que l'última edició. El premi va recaure en un guió dissenyat per alumnes de l'Institut Numància de Santa Coloma de Gramenet, referent a una campanya de sensibilització en l'àmbit de la coresponsabilitat. El mes d'abril de 2014 es va celebrar l'acte de cloenda d'aquesta edició amb l'acte "Mitjans digitals i altres maneres de comunicar".

El 15 de novembre de 2014 va finalitzar el termini d'inscripcions a la 6a convocatòria, a la qual s'han inscrit 28 centres, 12 d'ells de la ciutat de Barcelona.

Implementació dels tallers Canvis i "Parlem-ne, no et tallis"

Aquests tallers, organitzats conjuntament pel Departament de Salut i l'ASPB, s'adrecen a l'alumnat dels centres d'educació secundària i a joves usuaris dels centres oberts.

El programa "Parlem-ne, no et tallis", malgrat la seva orientació a la prevenció de les relacions sexuals no protegides, l'embaràs adolescent i les infeccions de transmissió sexual, té una clara vocació de promoure les relacions igualitàries entre nois i noies. La cobertura total del programa al 2013 va ser del 31,10% de l'alumnat. En el 2014 augmenta fins a un 34,7%, amb especial incidència en els districtes de Ciutat Vella, amb una cobertura del 79,8%, i de Sants-Montjuïc, amb un 69%.

De la mateixa manera, el programa Canvis aborda les transformacions físiques en l'adolescència amb la intenció de prevenir els trastorns alimentaris que poden comportar. La cobertura durant el 2014 ha estat d'un 43% de l'alumnat, i destaca igualment el districte de Ciutat Vella, on aquesta se situa en el 72,6%.

Infància

Seguiment de les propostes 2013-2014

ELABORACIÓ D'UN ÍNDEX DE BENESTAR SOCIAL DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A BARCELONA

- ▶ **Continuar treballant per disposar d'un índex de benestar social de la infància i l'adolescència de Barcelona complet, coherent i d'ampli abast, que englobi les dades pròpies i les recollides en altres sistemes d'indicadors. L'índex ha de ser una radiografia fidel de la infància i l'adolescència a la ciutat, prou completa i periòdica per tal d'identificar la realitat d'aquest sector, i ha de permetre conèixer les seves necessitats i establir les accions i serveis adients que cal desenvolupar tant des de l'àmbit públic com del privat.**

Aquest índex ha de tenir en compte el següent:

- **Abast de continguts.** Que tingui com a base les directrius de la Convenció dels Drets dels Infants, atenent a la perspectiva de les cinc P: promoció, prevenció, participació, protecció i provisió de serveis; i que contempli els diferents aspectes de qualitat de vida dels infants, com són la salut, l'educació, els serveis socials, la seguretat, etc.
- **Periodicitat i actualització.** Ha de ser similar als informes presentats pels estats al Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, que és de cinc anys, o quan ho aconsellin els avenços en el coneixement científic i professional.
- **Ha de ser equiparable als índexs d'indicadors definits en els àmbits nacional i internacional per altres ciutats, governs i institucions rellevants i basar-se en les recomanacions dels experts independents i professionals del sector.**
- **Proximitat.** Per tal d'adequar-se millor a la realitat de la infància i l'adolescència en cada territori, caldrà establir els indicadors per districtes o barris (com a altres activitats econòmiques o culturals), condició indispensable per poder implementar polítiques públiques adaptades a les necessitats d'entorns que tenen situacions i condicions de vida desiguals.
- **Elaboració.** Per qüestions d'economització, cal estudiar la possibilitat d'utilitzar o fer convergir els indicadors dels propis serveis o els dels diferents organismes, com són les dades pròpies de l'Àrea, del Baròmetre de la Infància, de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), del Consorci de Serveis Socials de Barcelona, de l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU), de la Generalitat de Catalunya i d'UNICEF.

Des de l'Ajuntament es continua treballant per a disposar d'una base sòlida d'indicadors sobre infància que a mitjà termini possibiliti elaborar un índex de benestar de la infància. En aquest sentit s'han actualitzat les dades d'activitat dels serveis de l'Àrea, de l'Institut Municipal d'Educació, del Consorci de Serveis Socials de Barcelona, de la Generalitat de Catalunya...

També s'ha actualitzat l'informe bàsic d'indicadors sociodemogràfics d'infància que conté informació sobre demografia desagregada per nivells territorials i diferents grups d'edat, la població infantil de nacionalitat estrangera per edat quinquennal i districte, la població infantil segons nacionalitat escolaritzada per nivells educatius, exclusió social de la infància i sobre participació infantil, cultura i esports.

Així mateix, s'han fet públiques les dades del primer Baròmetre d'Infància i Famílies a Barcelona (BIFAB 2014). El Baròmetre d'Infància i Famílies de Barcelona és un projecte de l'Ajuntament de Barcelona amb la col·laboració de l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU) i té un triple objectiu:

- a) Oferir coneixement sobre la situació de les famílies de la ciutat amb fills i filles menors de 16 anys.
- b) Convertir-se en una eina per al desenvolupament de polítiques públiques orientades a la millora del benestar dels infants i les famílies.
- c) Iniciar una sèrie nova de dades que permeti analitzar periòdicament l'evolució de les llars amb infants a la ciutat.

Les dades s'han obtingut a partir de 1.200 entrevistes realitzades a famílies de la ciutat amb menors de 15 anys. El treball de camp s'ha realitzat del 18 de juny al 31 de juliol i de l'1 al 6 de setembre de 2014. Els barris de la ciutat s'han agrupat en 3 grups en funció de la renda familiar disponible de cadascun i s'han realitzat 400 entrevistes a cada estrat.

El Baròmetre ofereix una radiografia sobre les condicions de vida dels menors i sobre les desigualtats territorials, analitzant múltiples indicadors com la situació laboral de les llars amb menors, la capacitat econòmica, la privació material i pobresa energètica, les condicions de l'habitatge, les condicions de l'entorn, salut, educació, temps i activitats d'oci, climes familiars, comunicació intergeneracional...

L'estudi posa de manifest la desigualtat en l'impacte d'aquests factors entre els barris amb major i menor nivell de renda. Tota aquesta informació està disponible a l'Observatori Social Barcelona (www.bcn.cat/observatoribcn).

SOBRE EL BENESTAR SUBJECTIU DES DE LA PERSPECTIVA DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS

- **Tenint en compte la participació dels infants i analitzant les seves percepcions sobre satisfacció vital i qualitat de vida s'hauria d'endegar un procés de recollida de dades quantitatives i qualitatives sobre el seu grau de benestar en els diferents àmbits: educació, salut, família, participació, seguretat...**

El Baròmetre de la Infància recull informació referida al benestar de la infància, tal com s'ha explicat, però es fa a partir de preguntes que es realitzen a les famílies. En aquest moment

no està incorporada una recollida de dades sobre el grau de benestar subjectiu dels infants, tal com està plantejada la proposta.

► **A partir de la constatació dels canvis que es produeixen acceleradament a la nostra societat, que afecten molt directament la infància i l'adolescència i el seu desenvolupament personal, cal tenir la capacitat d'adaptar els serveis i recursos.**

Els serveis i recursos per a la infància que gestiona i impulsa l'Ajuntament es van adaptant als canvis socials de manera sistemàtica. En aquest sentit, cal destacar en el darrer any alguns d'aquests canvis:

Centres oberts

- Augment de la xarxa de centres oberts, amb la incorporació de 4 centres més, entre els quals figura un de nova creació a final del 2015. S'ha donat suport al 100% de les demandes de les entitats que gestionen centres oberts a la ciutat de Barcelona.
- Creació d'una línia de suport econòmic i tècnic a centres socioeducatius, susceptibles de convertir-se en centres oberts per poder ampliar la xarxa de centres oberts a curt-mitjà termini.
- Suport econòmic per garantir que els infants que participen en tots aquests serveis socioeducatius tinguin un berenar saludable. S'han assegurat 2.632 berenars diaris.
- Aquestes actuacions han suposat un increment de pressupost del 151% des del 2011. Al 2015 han arribat a 1.467.546,97 euros.

Serveis per a la petita infància

- Implantació del projecte PAIDOS, a la ciutat de Barcelona. Un programa d'atenció a famílies en situació de pobresa i/o risc social amb fills a càrrec menors de 6 anys, que treballa intensament sobre 45-60 famílies de la ciutat. És un projecte de Càritas Diocesana, on l'Ajuntament de Barcelona va apostar per fer-se càrrec del 50% del cost per garantir la implantació a la ciutat de dos equipaments. Actualment hi ha 3 serveis.
- Oferta de sis espais familiars, entesos com a equipaments que treballen la promoció i atenció de famílies amb fills menors de 3 anys. Són equipaments de funcionament diari on les famílies reben suport a la criança dels fills, mitjançant diverses activitats: ludoteques, xerrades, tallers, dinàmiques de grup, etc.
- Increment de l'oferta de serveis de ludoteca i suport per a famílies de 0 a 3 anys a la ciutat de Barcelona, en diferents serveis de promoció com els casals i ludoteques infantils, casals de barri, centres cívics, etc.
- Increment en el suport a projectes de petita infància, mitjançant subvencions i convenis. De 9 a 18 projectes en els darrers anys amb un increment del 270% del pressupost.

Campanya de vacances

L'Ajuntament de Barcelona ha modificat a l'alça els topalls de renda mínima disponible de les famílies, per poder accedir als ajuts. La decisió ha tingut en compte el context social i econòmic que tant afecta a les famílies i als infants i aposta per ampliar les oportunitats dels infants de gaudir d'aquestes activitats i donar més suport a les famílies.

La modificació ha beneficiat les famílies i els infants en dos vessants:

a) Increment del percentatge d'ajut per accedir a les activitats:

- Les famílies amb una renda per càpita entre 3.907 euros i 6.140 euros han tingut un ajut del 90% del cost de l'activitat de cada infant assistent. En anteriors edicions només podien accedir al 60%.
- Les famílies amb una renda per càpita entre 6.140 euros i 9.959,66 euros, han accedit a un ajut del 60% del cost de l'activitat per infant assistent. En edicions anteriors només podien accedir al 30%.

b) Incorporació de nous infants i famílies al sistema de subvenció, aplicant el 30% a les famílies amb una renda per càpita de fins a 12.000 euros. El límit establert per demanar ajut, fins ara, era de 9.959,66 euros de renda per càpita.

Aquesta mesura ha suposat l'increment significatiu de la cobertura de les necessitats. S'han atorgat 10.922 ajuts per import de 1.948.385,38 euros.

Pobresa

Seguiment de les propostes 2013-2014

Per tal de potenciar els projectes d'economia social i solidària i les xarxes de suport entre la ciutadania proposem:

- ▶ **Introduir criteris de l'economia social i solidària en les relacions laborals de l'Ajuntament com a institució ocupadora.**
- ▶ **Estudiar totes les possibilitats legals per facilitar l'entrada d'organitzacions i cooperatives de l'economia social i solidària als concursos públics.**

El Decret d'Alcaldia de clàusules socials de desembre de 2013 ja va fer un pas important en aquest sentit, en introduir la contractació pública responsable amb criteris socials i ambientals. Aquest Decret va ser el resultat d'un treball conjunt entre l'Ajuntament i entitats i organitzacions de la ciutat, amb una àmplia representació de l'economia social (Comissió Mixta de Contractació Pública Socialment Responsable), formada per tècnics municipals, experts i representants dels sectors social, empresarial i sindical.

Estan establertes de manera clara les entitats beneficiàries de la reserva social, i condicions d'execució de caràcter social (centres especials de treball, empreses d'inserció i entitats sense afany de lucre la finalitat de les quals sigui la integració laboral o social de persones en risc d'exclusió social i que compleixin els requisits establerts per les normes estatals i autonòmiques que els resultin d'aplicació). I d'acord amb el que estableix la vigent legislació de contractes, els òrgans de contractació hauran de reservar la participació en el procés d'adjudicació de determinats contractes d'obres, subministraments i serveis a aquestes entitats de l'economia social. La reserva social a empreses d'inserció i entitats sense ànim de lucre s'aplica exclusivament a través de contractes menors i/o del procediment negociat sense publicitat per raó de la quantia. La reserva a centres especials de treball podrà aplicar-se sense límit de quantia ni de procediment.

Igualment, s'han introduït altres conceptes com la solvència tècnica en contractes que tinguin per objecte la prestació o gestió de serveis de caràcter social o assistencial, que permeten introduir al plec de clàusules administratives requisits de solvència tècnica específics, com l'experiència en la titularitat de serveis gratuïts o de baix preu per als usuaris, experiència en la participació significativa i acreditada de voluntariat social en la gestió; experiència en l'agregació de valor dels serveis socials prestats o centres gestionats a través de la seva connexió amb altres prestacions, amb treballs en xarxa amb altres entitats o una altra experiència relativa a la prestació de serveis anàlegs des de la proximitat i la participació.

Cal destacar finalment que també s'han introduït condicions especials d'execució de caràcter social. S'incorpora als plecs de clàusules administratives particulars dels contractes condicions especials d'execució que comportin l'obligació contractual de contractació de persones amb dificultats particulars d'inserció al mercat laboral: l'empresa adjudicatària haurà de des-

tinar com a mínim un 5% de treballadors sobre el total de la plantilla que executi el contracte (i de les hores totals de treball anuals), a persones amb dificultats particulars d'inserció al mercat laboral, i l'empresa adjudicatària haurà de subcontractar almenys un 5% del pressupost d'adjudicació amb centres especials de treball i/o amb empreses d'inserció.

L'any 2014, després d'una prova pilot realitzada els anys 2012-2013, va començar l'aplicació general de les noves clàusules socials en els concursos públics municipals, aplicant el Decret d'Alcaldia de contractació pública responsable amb criteris socials i ambientals. Així, durant l'any 2014, l'Ajuntament de Barcelona i les entitats dependents van adjudicar 705 contractes amb reserva social o que inclouen clàusules de caràcter social. D'aquests, 533 són contractes amb reserva social per valor de més de 14,5 milions d'euros. Això implica una entrada important d'empreses socials en les contractacions realitzades per l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, en el Marc de l'Acord Ciutadà i de l'Estratègia Compartida per una Barcelona Inclusiva, s'està impulsant un dels cinc Projectes Tractor de l'Estratègia: "Una economia més social que promou una ocupació de qualitat, més benestar i solidaritat".

Els objectius que pretén desenvolupar aquest Projecte Tractor per donar resposta als desafiaments que avui té plantejada l'economia social en l'àmbit de l'acció social a la ciutat són:

- Aconseguir el reconeixement del Tercer Sector i de l'economia social com un actor econòmic més, per la seva aportació en valor afegit a l'economia i a la societat.
- Enfortir l'organització en xarxa per obtenir economies d'escala en l'administració de les empreses i entitats de l'economia social.
- Impulsar la responsabilitat social empresarial i la contractació responsable a tota la ciutat.
- Impulsar una contractació pública dels serveis d'atenció a les persones on l'eficàcia, l'eficiència i la qualitat en l'atenció a les persones prevalgui per sobre del preu.
- Promoure la incorporació de clàusules socials i ètiques que posin en valor les aportacions del sector de l'economia social en la contractació pública.
- Aconseguir una situació financera més estable per a les entitats i empreses de l'economia social i promoure nous projectes de l'economia social i solidària.

Finalment, la creació durant l'actual mandat d'un comissionat d'economia cooperativa, social i solidària permetrà articular el conjunt de polítiques municipals per impulsar el desenvolupament de l'economia social i solidària a la ciutat. En aquesta línia cal destacar l'organització per l'Ajuntament de Barcelona de la Trobada Internacional d'Economia Solidària i Municipalisme, adreçada a tècnics i representants polítics d'administracions, persones de cooperatives, d'associacions i altres entitats de l'economia social i solidària i al públic en general. La trobada ha estat un espai de coneixement i d'intercanvi d'experiències sobre polítiques locals d'economia solidària que creïn ocupació de qualitat, millorin la cohesió social, promoguin la democràcia econòmica i contribueixin a la sostenibilitat ambiental. Un dels eixos principals de la trobada ha estat el paper de les administracions locals en el desenvolupament de l'economia social i solidària, i ha comptat amb la participació d'experts interna-

cionals per explicar les polítiques públiques locals d'economia solidària a França, Itàlia i al Quebec.

► **Facilitar canals de comunicació perquè representants de la xarxa d'economia social i solidària de Catalunya expliquin als responsables de compres la seva manera de treballar i el valor afegit de l'economia social i solidària.**

En el marc de l'Acord Ciutadà i del Projecte Tractor de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva al qual s'ha fet referència, la creació del Grup d'Impuls i Seguiment (GIS) responsable del seu desenvolupament ha de facilitar aquest canal de comunicació i potenciar aquest objectiu. Les entitats implicades en el desenvolupament del projecte, que com totes les iniciatives de l'Acord Ciutadà comporten l'acció conjunta de l'Ajuntament i de la societat civil, són: la Taula del Tercer Sector, l'Àrea de Drets Socials, el Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona, Barcelona Activa - Xarxa d'Economia Social de Barcelona, Confederació de Cooperatives de Catalunya, Federació de Centres Especials de Treball de Catalunya (FECETC), Federació d'Empreses d'Inserció (FEI-CAT), La Confederació, Taula de CET Socials, Xarxa d'Economia Solidària (XES), Coop 57, FETS-Finançament ètic i solidari, Finan3 i Fiare.

Igualment, en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, existeix la Xarxa d'Economia Social de Barcelona (XESB) impulsada per Barcelona Activa, amb l'objectiu, entre d'altres, de promoure l'economia social a la ciutat de Barcelona, posar en valor i fer visibles les actuacions, els productes i els serveis de les organitzacions membres. Aquesta Xarxa ha desenvolupat al llarg del temps un seguit d'actuacions per tal de promoure i visibilitzar l'economia social i l'emprenedoria social, de les quals al 2014 podem destacar:

- 4 accions formatives per a dirigents d'organitzacions de la XESB en l'àmbit de la gestió empresarial. S'han format un total de 74 professionals.
- Transferència de coneixement amb les universitats i organització de la jornada Nous reptes ciutadans: economia social i comunitat universitària, col·laboracions i sinergies.
- Publicació en paper del quadern 3 de la col·lecció "Arbre del Saber": *L'emprenedoria social a Barcelona*.
- Presentar una eina per a empreses socials que permeti donar visibilitat als seus productes i serveis, alhora que les ajudi a augmentar el seu impacte social.
- Fer present l'economia i l'emprenedoria social en el context de la fira Biz Barcelona.
- Portar a terme activitats de formació en gestió empresarial per a empreses socials.
- Detectar i promoure oportunitats de col·laboració amb els districtes de la ciutat amb relació a les iniciatives d'economia social.
- Participar en fires, congressos, jornades, grups de treball, fòrums, etc. d'economia social i d'emprenedoria social.

- ▶ **Aprofundir en el coneixement de l'impacte social i ambiental de les activitats dels proveïdors de l'Ajuntament. Demanar als proveïdors el seu balanç social o documents equivalents, encara que sigui de manera voluntària, ajudaria a donar a conèixer l'economia social i solidària.**

S'ha fet difusió del Balanç social plantejat per la Xarxa d'Economia Social i Solidària en el marc de les entitats de l'Acord Ciutadà i del Consell.

- ▶ **Incrementar el suport institucional a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya.**

La Xarxa d'Economia Social i Solidària (XESC) té un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona per al desenvolupament de la Fira, amb la participació de diferents departaments municipals, i es celebra des de fa 4 anys a la fàbrica de creació Fabra i Coats.

La IV edició de la Fira d'Economia Social i Solidària constitueix un espai de debat i d'exposició de projecció internacional on participen empreses i entitats compromeses en la promoció d'activitats econòmiques socialment responsables. Organitzada per la Xarxa d'Economia Solidària, la Fira s'estructura al voltant d'eixos temàtics entre els quals destaquen el desenvolupament comunitari i el mercat social, les economies feministes i el lligam entre els drets fonamentals i l'economia social i solidària.

D'altra banda cal destacar també l'organització de la primera Fira de Consum Responsable, Economia Social i Solidària, que es desenvolupa durant el període de Nadal. Aquesta Fira recull el bagatge de la Fira de Nadal d'Economia Social que es celebrava als Jardinetes de Gràcia des de l'any 2012. La nova Fira és un exponent de la nova perspectiva del govern municipal d'impulsar una economia plural, sòlida, cohesionadora i responsable. L'objectiu de la Fira és donar a conèixer a la ciutadania de Barcelona els productes, serveis i activitats, d'empreses i entitats que permeten practicar un consum responsable i de proximitat i fan possible, alhora, una economia realment social i solidària.

- ▶ **Facilitar la cessió d'espais a iniciatives veïnals i comunitàries.**

- ▶ **Donar valor a les iniciatives autogestionades i la seva capacitat de lluita contra la pobresa. Analitzar els seus impactes amb rigor i acompanyar el seu desenvolupament des d'una perspectiva de treball comunitari.**

Una de les iniciatives municipals en aquest sentit ha estat el programa municipal Pla de buits urbans amb implicació territorial i social (Pla BUIITS) que té l'objectiu de dinamitzar terrenys en desús de la ciutat de Barcelona, a través d'activitats d'interès públic de caràcter provisional, impulsades per entitats públiques o privades sense ànim de lucre, afavorint la implicació de la societat civil en la regeneració i dinamització del teixit urbà, i que és una bona iniciativa per facilitar la cessió d'espais a iniciatives veïnals i comunitàries. Les activitats i usos de cadascun dels espais, d'un any prorrogable a tres anys màxim, tenen consideració d'interès públic o d'utilitat social: es tracta d'activitats d'àmbit educatiu, esportiu, lúdic o recreatiu, cultural o artístic, ambiental o paisatgístic, social o comunitari, o anàlegs. Es valora que els pro-

jectes tinguin implicació en l'entorn, siguin econòmicament autosuficients, incloguin criteris de sostenibilitat ambiental, siguin creatius i innovadors i tinguin un gran impacte i rendiment social.

La primera convocatòria es va impulsar l'octubre de 2012, amb l'objectiu de cedir la utilització i gestió temporal de 19 solars municipals a entitats, associacions i fundacions sense ànim de lucre. El novembre de 2013 va tenir lloc l'acte formal de signatura dels contractes i de lliurament de les notificacions de cessió dels espais del Pla BUITS a les 12 entitats sense ànim de lucre guanyadores del concurs convocat perquè els gestionin i els donin un ús temporal durant tres anys. Atès l'impacte positiu del programa, l'Ajuntament de Barcelona va impulsar la segona convocatòria del programa que inclou 11 nous espais a disposició d'entitats i agrupacions per a la realització d'activitats d'interès públic o utilitat social de forma temporal. Els espais municipals es troben ubicats en diversos districtes de la ciutat.

Les iniciatives presentades són avaluades per una Comissió formada per representants municipals però també per representants de cinc entitats de segon o tercer nivell de la ciutat de Barcelona designats, respectivament, per la Junta de cadascuna de les entitats. Es valoren criteris com: la relació de l'entitat amb l'entorn, el grau de sostenibilitat ambiental del projecte així com el nivell d'autosuficiència, la capacitat d'incidir en el territori impulsant el dinamisme social i la creativitat, la innovació i la qualitat formal. El termini de presentació de propostes finalitza a final d'octubre de 2015.

Alguns dels projectes, ja en funcionament, que visibilitzen aquest programa són per exemple Can Roger, gestionat per l'Associació Can Roger (Associació de Veïns/es Sagrada Família, Associació Cultural Difusor, Associació Refarm TheCity Barcelona, Banc del Temps a Sagrada Família, Església Bíblica Ebenezer, Parròquia Sagrada Família, Parròquia Sant Ignasi de Loiola, Fundació Claror). Pretén ser un espai de trobada per a persones del barri que estan en una situació de vulnerabilitat, a partir de la suma de tres branques: menjador social + hort urbà + espai d'expressió artística i cultural. Es tracta d'un projecte nascut de la coresponsabilitat d'entitats del barri, empreses i ciutadans que creixerà gràcies a les donacions econòmiques i materials de tothom.

O l'Espai Germanetes, projecte veïnal entre els barris de Sant Antoni i l'Esquerra de l'Eixample, gestionat per l'AVV de l'Esquerra de l'Eixample i Recreant Cruïlles, amb la col·laboració de l'Assemblea de l'Esquerra de l'Eixample, entitats locals, veïns i veïnes, i comerciants. L'Espai Germanetes és un lloc de trobada per dialogar sobre el barri i les seves problemàtiques, i construir solucions innovadores mitjançant processos de ciutadania activa. El projecte consisteix en l'elaboració d'un pla d'autogestió veïnal per un solar en desús des de fa 12 anys, a l'espera de la construcció d'uns equipaments municipals i zones verdes reclamades per la ciutadania. Es planteja com a alternativa temporal d'organització d'activitats per aconseguir la reactivació del solar i de l'espai públic del seu entorn, on cal pacificar el trànsit.

<http://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/ca/pla-buits>

Finalment, cal destacar que els diferents projectes del Pla de la Franja Besòs s'han realitzat a partir d'una aposta per l'economia col·laborativa i l'economia social, és a dir, projectes realitzats entre l'Ajuntament i empreses socials o empreses d'inserció. Entre aquests cal destacar:

- Projecte per generar processos d'inclusió social al territori mitjançant les activitats de rehabilitació de l'habitatge públic: "Habitatge social", al districte de Nou Barris. S'ha activat un acord marc entre agents territorials i sectorials per generar processos d'inclusió social al territori mitjançant les activitats de rehabilitació de l'habitatge públic existent. Alhora s'ha generat un procés continu de formació i capacitació professionals i d'oportunitats ocupacionals a l'entorn del món de la rehabilitació de l'habitatge social al districte, que és transferible.
- Projecte de microintervencions per a la formació i l'ocupabilitat de persones en situació de vulnerabilitat al districte de Nou Barris: "Manteniment del mobiliari urbà d'empreses subministradores i treball de barri". S'han generat un conjunt de microintervencions per a la formació i l'ocupabilitat de persones en situació de vulnerabilitat a l'entorn de la intervenció, pel manteniment i embelliment del mobiliari urbà dels diferents subministraments de serveis urbans, amb la participació del teixit social dels barris, d'entitats i empreses d'inserció i d'organitzacions del teixit econòmic del territori. Es treballa per fomentar un entorn estable ocupacional treballant el fet de ser sensible i coresponsable amb el mobiliari urbà, garantint-ne el manteniment.
- Projecte de foment de l'emprenedoria i l'autoocupació mitjançant microcrèdits al districte de Sant Andreu: "Microcrèdits i foment de l'emprenedoria i l'autoocupació". Es promou i reforça la iniciativa emprenedora al districte, complementant les actuacions de microcrèdit. S'està generant un banc de projectes i iniciatives emprenedores, amb el suport i implicació dels agents socials i econòmics del territori, com a plataforma demostrativa de la capacitat d'emprenedoria al territori. S'han fet sessions informatives en diferents equipaments municipals i està en marxa tot el procés d'atorgament dels microcrèdits a aquelles persones que vulguin endegar un projecte al territori. A més de l'aportació econòmica, el programa ofereix un itinerari específic de formació, suport i acompanyament tècnic als projectes.
- Projecte "Formació, ocupació i treball per a la cohesió social al sector de l'eficiència energètica" al districte de Sant Martí. S'ha generat un efecte demostratiu de les noves oportunitats ocupacionals per a persones en situació de vulnerabilitat social en el camp de la millora de la gestió energètica. S'han promogut iniciatives, des de les empreses d'inserció, per desenvolupar una nova franja d'oportunitats per a l'ocupació en l'entorn de la millora i gestió de l'eficiència energètica als equipaments públics i empreses del districte de Sant Martí (s'han fet un total de 125 hores de formació en un curs de tècnics auxiliars de certificacions i auditories energètiques per a 11 persones, s'han contractat 9 persones amb una contractació de 4 mesos i s'han portat a terme un total de 8 auditories en edificis municipals del districte).
- En el mateix marc es desenvolupa un projecte de suport a iniciatives col·lectives juvenils generadores de noves oportunitats ocupacionals-professionals: "Cultura, música i arts - Estratègia de dinamització socioeconòmica i cohesió social" i CABAL MUSICAL als districtes de Sant Martí, Nou Barris i Sant Andreu. S'han identificat i donat suport a iniciatives

col·lectives juvenils generadores de noves oportunitats ocupacionals-professionals, mitjançant el desenvolupament de les seves competències artístiques i implementant un mecanisme d'inserció per l'autoocupació a través de la valorització i projecció pública de les activitats artístiques i musicals (s'han format un total de 20 nois i noies, repartits en 5 grups musicals).

Salut

Seguiment de les propostes 2013-2014

SOBRE LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA

- ▶ **Mantenir les polítiques preventives en matèria de salut sexual i reproductiva, especialment en entorns o col·lectius vulnerables.**
- ▶ **Coordinar accions interdepartamentals per augmentar l'efectivitat de les actuacions.**
- ▶ **Impulsar la creació, des de l'àmbit de Salut de l'Ajuntament de Barcelona, d'un espai de treball comú amb els diferents actors implicats, que permeti l'establiment de les línies prioritàries, la formulació d'objectius i activitats concretes que calgui dur a terme, la seva correcta avaluació i un seguiment temporal adequat.**
- ▶ **Impulsar accions específiques en perspectiva de gènere masculí, especialment pel que fa als aspectes de relació entre gèneres, afectivitat i drets.**
- ▶ **Augmentar la capacitació dels professionals que treballen en els centres d'atenció a joves.**
- ▶ **Focalitzar l'accessibilitat dels preservatius, especialment en col·lectius que desenvolupen conductes que poden suposar un risc augmentat per a les ITS.**

Mesura per a la promoció de la salut sexual i reproductiva

El mes de juliol de 2014 es va presentar la Mesura de Govern per promoure la salut sexual i reproductiva a la ciutat de Barcelona, elaborada conjuntament amb les entitats i institucions implicades a la ciutat.

La Mesura de Govern és l'expressió d'una estratègia liderada per l'Ajuntament i compartida amb els serveis de promoció i d'atenció a la salut sexual i reproductiva, així com amb el teixit social implicat de la ciutat. Aquesta acció conjunta inclou les mesures següents:

- Constituir una taula formada per totes les parts, liderada i coordinada per l'àmbit de la salut de l'Ajuntament, per tal de desenvolupar, concretar, calendaritzar les accions i fixar les bases d'avaluació del conjunt de les mesures, així com fer el seguiment del desenvolupament de les línies estratègiques en què es desenvolupa la mesura.
- Elaborar anualment les línies d'acció prioritàries, amb els objectius i les mesures concretes.
- Establir el pressupost adequat segons les prioritats detectades.

Les línies estratègiques d'aquesta Mesura de Govern se centren en la promoció de la salut, la prevenció, l'accés als recursos, la comunicació i la recerca. Aquestes s'han ordenat seguint el model de determinants de la salut d'acord amb el nivell en què actuen i l'etapa vital adreçada, tot i que les accions són sovint coordinades entre agents i sectors.

Línia 1. Àmbit educatiu

- Augmentar la cobertura de les activitats d'educació afectivosexual, incorporant la perspectiva de gènere, la diversitat sexual, els valors culturals diversos com a base per a la prevenció de les violències (violència masclista, *bullying* homofòbic...).
- Augmentar la informació en matèria de salut sexual i reproductiva en adolescents i joves, incidint en tots els factors que influeixen en les conductes de risc (consum de substàncies...).
- Augmentar la cobertura de l'atenció personalitzada a adolescents i joves, en temes de salut sexual i reproductiva des d'una perspectiva integral.
- Facilitar formació continuada a mestres i professorat en l'àmbit afectivosexual i de salut sexual i reproductiva.

Línia 2. Àmbit comunitari i familiar

- Impulsar l'oferta de programes d'habilitats de criança per a les famílies.
- Incrementar l'oferta de tallers de sexualitat per diversos grups d'edat (adolescents i gent gran), dones, col·lectius LGTB i col·lectius amb diversitat funcional, incorporant la perspectiva de gènere, diversitat sexual i diversitat cultural, així com la relació entre el consum de substàncies i la salut sexual.
- Millorar la cobertura de programes comunitaris de desenvolupament integral, en especial en zones socialment desfavorides per tal de disminuir les desigualtats.
- Dur a terme consell contraceptiu individual i de salut sexual i reproductiva en col·lectius específics.
- Facilitar l'accés als preservatius i a d'altres mètodes contraceptius d'acord amb les necessitats.
- Impulsar la detecció precoç i la prevenció de les ITS, com el VIH/sida, a través de l'oferta de proves i la vacunació.
- Desenvolupar activitats de formació continuada sobre sexualitat per a agents comunitaris.

Línia 3. Àmbit d'atenció

- Facilitar l'accés als mètodes contraceptius, especialment els de llarga durada, com els implants o els DIU, i seguir garantint l'accés a la contracepció d'urgència.
- Facilitar l'accés als mètodes de barrera per a la prevenció de les ITS, especialment en col·lectius vulnerables.
- Reforçar els programes de detecció precoç i la vacunació, especialment en el col·lectiu d'homes que tenen relacions sexuals amb homes.
- Facilitar l'accés al dispositiu especialitzat en atenció a les víctimes d'agressions d'homes que tenen relacions sexuals amb homes.

- Facilitar l'accés al dispositiu especialitzat en atenció a les víctimes d'agressions sexuals.
- Facilitar formació continuada als professionals de la salut sobre la salut sexual i reproductiva.
- Promoure l'abordatge integral de les situacions complexes en relació amb la salut sexual i reproductiva.

Línia 4. Àmbit de la salut pública

- Enfortir els sistemes d'informació sobre salut sexual i reproductiva i la vigilància epidemiològica, incloent-hi la millora de les enquestes poblacionals i els estudis qualitius.
- Impulsar la recerca en els àmbits comunitari, sanitari i educatiu.
- Impulsar l'avaluació de programes, l'avaluació de necessitats i l'impacte de les actuacions.

Línia 5. Àmbit comunicació

- Desenvolupar accions comunicatives i de sensibilització que reforcin les relacions igualitàries i respectuoses, així com el respecte als drets sexuals i reproductius.
- Reforçar i millorar la informació sobre salut sexual i reproductiva i fer-la més accessible a tots els grups de població.
- Impulsar la utilització de les TIC per afavorir la comunicació, especialment amb adolescents i joves.

La Mesura per a la promoció de la salut sexual i reproductiva s'estructura a partir de la concreció de les accions que es defineixen a la Taula per a la Salut Sexual i Reproductiva. Aquesta Taula està formada per institucions i per les entitats socials que intervenen en aquest àmbit des d'una mirada transversal. Està constituïda per la Direcció de Programa de Salut (direcció i coordinació), l'Agència de Salut Pública de Barcelona (direcció i coordinació), el Consorci Sanitari de Barcelona, el Programa d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (PASSIR), la Direcció del Programa de Dona, la Direcció del Programa de Joventut, la Direcció del Programa de Drets Civils, el Consorci d'Educació / IMEB, el Consell de la Joventut de Barcelona, el Consell de les Dones, dues societats científiques, l'àmbit educatiu associacions d'AMPA, el Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat, cinc entitats de l'àmbit de la salut sexual i reproductiva (joves, immigració, LGTB...) i la Plataforma Unitària d'ONG SIDA de Catalunya.

La proposta s'emmarca en el model dels determinants de la salut i es basa en la prevenció i en la promoció de la salut, un procés polític i social que, a més d'enfortir les habilitats i capacitats personals, modifica l'entorn per tal que les persones incrementin el seu control sobre els determinants socials, ambientals i econòmics de la salut i la millorin.

La mesura promou una sexualitat saludable en totes les etapes de la vida i vol contribuir a oferir serveis de salut sexual adequats, assequibles, accessibles i de bona qualitat a la ciutadania.

dania de Barcelona sense estigma ni discriminació per motius de sexe, raça, ètnia, edat, estil de vida, cultura, ingressos, orientació sexual o expressió de gènere.

En una primera fase, s'han prioritzat les línies estratègiques sobre les quals es desenvoluparan les primeres actuacions. També s'han establert les eines amb les quals es dotarà a la Taula per al coneixement, seguiment i avaluació de les actuacions que es realitzen a la ciutat. Aquestes eines són el Mapa d'actius i definició de tipus d'accions i indicadors d'avaluació.

Un dels elements clau de treball ha estat la elaboració d'un Mapa d'actius de Barcelona que aglutina totes les actuacions que es duen a terme a la ciutat en matèria de salut sexual i reproductiva, independentment del seu abast o de la seva titularitat. Totes les actuacions constitueixen la resposta que la ciutat ofereix per millorar la salut sexual i reproductiva de la seva ciutadania. El Mapa d'actius actualment està conformat per 184 actuacions.

S'han definit tres criteris clau: la persona com a eix de les intervencions; els drets de les persones com a guia per a les intervencions, i els determinants de la salut com a elements sobre els quals és necessària la intervenció per introduir les modificacions en l'estat de la salut sexual i reproductiva de les persones. Sobre la base d'aquests tres criteris orientatius, el grup de treball prioritzarà les actuacions per al període 2015- 2016.

SOBRE ENVELLIMENT I SALUT

- ▶ **Continuar impulsant ajuts per disminuir les barreres arquitectòniques que afavoreixen l'aïllament.**
- ▶ **Augmentar decididament la interrelació entre entitats i projectes comunitaris focalitzats en les persones grans o adultes grans a efectes de maximitzar beneficis i optimitzar recursos.**
- ▶ **Continuar el desenvolupament i la consolidació de projectes focalitzats en la disminució de les situacions d'aïllament social.**
- ▶ **Augmentar el nombre d'accions per facilitar la pràctica de l'activitat física en aquestes franges d'edat, com a acció preventiva de condicions cròniques de salut.**
- ▶ **Consolidar l'ús de les tecnologies d'informació i comunicació (TIC) com a recurs per augmentar la socialització de les persones que viuen soles.**
- ▶ **Dissenyar estratègies preventives multisectorials per treballar l'envelliment (tallers d'envelliment actiu i saludable) abans que les persones entrin en aquesta etapa de la seva vida.**
- ▶ **Fer el seguiment de l'experiència pilot d'envelliment integral, actiu i saludable iniciada a dos barris de la ciutat, d'articulació dels sistemes de serveis socials i de salut, per tal de valorar la seva incidència en la millora de l'atenció a la dependència de persones grans a la ciutat.**

Per poder disminuir l'aïllament causat per les barreres arquitectòniques i/o problemes de mobilitat, s'ha donat un nou impuls al programa "Baixem al carrer". Aquest és un programa que lluita contra la soledat i l'aïllament de les persones grans que troben barreres arquitectòniques a l'hora de sortir de casa, o bé de persones que tot i que poden sortir de casa perquè viuen en una planta baixa, pateixen una situació d'aïllament social a causa de dificultats de mobilitat dins el barri. La detecció de casos es fa des dels recursos (serveis i entitats) que estan en contacte amb la població potencialment diana en el programa. Per tant, hi tenen un paper important els recursos socials o sanitaris que accedeixen als domicilis.

L'any 2014, el programa s'ha ampliat als barris del Besòs, el Raval i la Nova Esquerra de l'Eixample.

En la línia d'augmentar el nombre d'accions per facilitar la pràctica de l'activitat física en aquestes franges d'edat, com a acció preventiva de condicions de salut i de millora de malalties cròniques, s'ha seguit impulsant el projecte "Activa't als parcs de Barcelona", que és un programa d'exercici físic i de salut que es practica a l'aire lliure, en concret a diferents parcs i jardins de Barcelona, i que vol incentivar l'exercici físic per fer salut, mantenint una vida activa a nivell psicològic i social, trobar-se en millors condicions, i disminuir el risc de malalties, mentre es gaudeix dels espais verds de la ciutat. El programa es desenvolupa en tretze parcs de la ciutat amb prop d'un miler de participants.

Per consolidar l'ús de les tecnologies d'informació i comunicació (TIC) com a recurs per augmentar la socialització de les persones que viuen soles, s'ha continuat el projecte Vincles, articuland-lo amb la resta de serveis i recursos socials i comunitaris existents, adreçats a abordar la solitud no volguda i l'aïllament social de les persones grans de la ciutat (Projecte Radars, teleassistència...).

Per mitjà de cercles de confiança personalitzats i connectats, Vincles vol afavorir la creació d'aquestes xarxes personals que poden donar suport a aquestes persones. Combina el suport informal de la família, els amics i els veïns amb l'experiència dels cuidadors professionals de la salut i els serveis socials. Vincles utilitza tauletes i telèfons mòbils per connectar les persones grans amb els membres de la xarxa i organitzar assistència i suport.

Respecte a l'objectiu de dissenyar estratègies preventives multisectorials per treballar l'envel·liment abans que les persones entrin en aquesta etapa de la seva vida, s'ha reforçat el programa de Salut als Barris, impulsat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona. Aquest és un projecte participatiu en què col·laboren les diferents administracions que tenen un rol en la salut de les persones i les entitats veïnals del barri, amb la finalitat de reduir les desigualtats en salut de la població. El programa s'aplica en 14 barris de la ciutat i segueix un model participatiu de diagnòstic i prioritització de les actuacions en salut que s'implanten i que posteriorment seran avaluades.

En aquelles zones on la prioritització ha estat la salut i gent gran s'han desenvolupat entre d'altres accions, les escoles de salut per a la gent gran. Aquest projecte es desenvolupa conjun-

tament amb el teixit associatiu, recursos i actors del barri i/o entorn més proper com l'àrea bàsica de salut, farmàcies, centre cívic, etc. Els objectius de l'Escola de Salut són: incrementar les relacions socials en la gent gran; millorar hàbits saludables; potenciar el bon consum de fàrmacs; potenciar el coneixement dels projectes de barri per tal que els participants s'impliquin en altres activitats del territori un cop finalitzada l'escola, i posar en valor la gent gran del barri (intergeneracionalitat, visibilitat en espais de barris).

Programa per a l'abordatge integral de l'envelliment actiu i saludable

S'ha iniciat l'experiència pilot del Programa per a l'abordatge integral de l'envelliment actiu i saludable, que té per objectiu garantir l'accessibilitat, les intervencions integrals i la continuïtat de les atencions sanitàries i socials a les persones grans que necessiten atenció, amb la finalitat que visquin a la comunitat el màxim de temps i amb les millors condicions. El programa es treballa a partir d'una experiència pilot en dos barris de la ciutat: Nova Esquerra de l'Eixample i Besòs.

Fins ara s'han elaborat les bases del model de l'experiència pilot i les seves prioritats i el calendari de manera consensuada amb els professionals dels serveis socials i sanitaris de les dues zones.

S'han creat diferents grups de treball integrats per professionals de l'àmbit social i sanitari per veure com es podia avançar en aquest projecte, i les seves conclusions porten a la necessitat de compartir la informació entre el sistema social i sanitari. A partir d'aquesta conclusió, s'han concretat quines són les dades específiques de cada sistema a intercanviar, i els requeriments i mesures necessaris per donar compliment a la Llei de protecció de dades.

Un dels punts clau detectats per assolir aquesta informació compartida són els sistemes d'informació, la necessitat d'una interconnexió de dades que faciliti la intervenció/atenció integrada. Per aquest motiu, s'ha començat a crear un sistema interoperatiu que permetrà la connexió entre la història clínica i la història social i permetrà que els professionals, tant de serveis socials com de salut, puguin veure les dades acordades (tant socials com sanitàries) de la persona atesa, amb l'objectiu de facilitar una atenció integral i més eficient de la persona. Al novembre de 2014 es va signar un conveni de col·laboració i intercanvi d'informació entre l'Ajuntament de Barcelona i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Es té la previsió que aquest sistema d'intercanvi d'informació estigui operatiu a final 2015 o primer trimestre del 2016. Aquesta és una experiència única a Catalunya i molt innovadora arreu. A partir dels resultats de l'experiència pilot, es preveu la implementació d'aquest sistema a tota la ciutat.

SOBRE EL CONSUM EXCESSIU D'ALCOHOL

- ▶ **Implantar des de l'Administració mesures que dificultin l'accés a l'alcohol, com ara la limitació de l'exposició de begudes alcohòliques als aparadors de certs establiments, l'exigència de llicències específiques per vendre alcohol d'alta graduació, etc.**
- ▶ **Promoure campanyes educatives que desintegrin socialment el consum excessiu d'alcohol, i que aquest quedi desprestigiat (com ha passat amb el tabac).**
- ▶ **Endurir les sancions per venda o facilitació d'alcohol a menors.**
- ▶ **Aprofundir en els aspectes de responsabilitat subsidiària parental en el consum excessiu de menors.**
- ▶ **Disposar d'indicadors fiables de la relació del consum excessiu o crònic de l'alcohol en la gènesi de conductes violentes –especialment la violència de gènere– per tal d'aiguil·lotar fefaentment el risc atribuïble a l'alcohol en aquestes incidències.**
- ▶ **Modificar l'Ordenança de civisme del 2006 per tal de prohibir el consum d'alcohol a la via pública, exceptuant els espais de les terrasses dels establiments degudament autoritzats (l'actual ordenança només en prohibeix el consum en envasos de llauna o vidre).**
- ▶ **Fer complir les normes incloses a la Llei 20/1985 que prohibeixen la publicitat de begudes amb més de 23% d'alcohol en els espais públics i que sovint són burlades pels anunciants.**
- ▶ **Reforçar la vigilància de la venda il·lícita d'alcohol en establiments alimentaris i benzineres en horari nocturn (després de les 23h) i a menors.**
- ▶ **Dictar una Instrucció d'Alcaldia que expliciti que no es pot acceptar publicitat ni patrocinis d'alcohol en les activitats organitzades per l'Ajuntament, els seus instituts i empreses, d'acord amb els criteris aprovats al Grup Polític de Drogues l'abril del 2010 i ratificats a la Comissió de Qualitat de Vida el novembre de 2011.**
- ▶ **Prohibir l'exhibició dominant de begudes alcohòliques als aparadors dels establiments alimentaris, observada sovint en locals oberts en horari nocturn i festius en proporcions superiors al 50% de la superfície.**

El grup de treball Drogodependències ha donat resposta a aquestes propostes.

SOBRE ACTIVITAT FÍSICA I SALUT

- ▶ **Continuar ampliant l'oferta horària i d'activitats dins del programa "Activa't als parcs", adreçat fonamentalment a les persones grans, per tal de fer-la atractiva a altres segments de població.**

- ▶ **Estendre el Projecte Escales de l'Ajuntament de Barcelona a més edificis de titularitat municipal, i alhora facilitar l'adopció d'aliances estratègiques amb entitats o institucions de la ciutat per facilitar que el programa s'estengui.**
- ▶ **Dissenyar estratègies específiques per potenciar la pràctica esportiva a segments poblacionals concrets, com ara joves, pares i mares de nens en edat escolar, dones joves, dones adultes, i col·lectius especialment vulnerables.**
- ▶ **Potenciar el Programa de Parelles Esportives seguint l'exemple del model usat en el Programa de Parelles Lingüístiques.**
- ▶ **Promoure l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a elements facilitadors i reforçadors de l'activitat física regular.**
- ▶ **Transformar decididament els espais esportius a l'aire lliure en espais sense fum, prohibint el consum de tabac en aquestes instal·lacions.**
- ▶ **Establir sinergies col·laboratives amb programes sobre alimentació saludable o prevenció del consum de substàncies tòxiques.**
- ▶ **Afavorir l'esport com a element de cohesió social en els escenaris de fragilitat social.**
- ▶ **Protegir especialment les entitats esportives de barri que contribueixen a l'arrelament i la cohesió social al seu entorn.**
- ▶ **Seguir promocionant Barcelona com a capital esportiva.**
- ▶ **Continuar treballant amb perspectiva de gènere en la promoció de l'activitat física o els esdeveniments esportius a la ciutat.**
- ▶ **Treballar de manera sinèrgica en els àmbits d'escola, família i comunitat, per tal de consolidar un clar viratge de la imatge estereotipada del cos cap als aspectes de salut, contràriament als prevalents actualment, que ho fan sobre l'estètica.**

El programa Ajuntament Promotor de la Salut neix el 12 d'abril de 2012, arran de la signatura del document *Ajuntament de Barcelona, una organització que promou la salut dels seus treballadors i treballadores*, pel qual l'Ajuntament assumia els següents compromisos:

- Establir un catàleg d'accions i programes de contrastada evidència científica i d'acord amb els problemes de salut detectats a la plantilla municipal i a la ciutat a partir de l'Informe de Salut.
- Impulsar que cada àrea desenvolupi, com a mínim, una activitat saludable específica en les seves dependències.
- Establir campanyes d'informació específiques adreçades a tota la plantilla (hàbits alimentaris, falsos mites, etc.). Fer visible el programa Ajuntament Promotor de la Salut i les seves accions amb les eines de comunicació interna existents (intranet, butlletí, etc.).

- Afavorir l'adhesió al programa de les entitats ciutadanes de l'àmbit de la salut (GAM, col·legis professionals...).
- Fer el seguiment de l'activitat i avaluar-ne l'impacte en termes de salut.
- Fer públic cada any els resultats i els nous compromisos d'acció al voltant del Dia Mundial de la Salut Laboral (28 d'abril).

L'objectiu principal de l'Ajuntament Promotor de la Salut és millorar la salut dels treballadors i treballadores de l'Ajuntament de Barcelona mitjançant accions de promoció de la salut. Actualment s'està treballant en l'àmbit de l'activitat física, amb les “escales actives”, i en l'àmbit de l'alimentació saludable, amb l’“office saludable”.

L'objectiu de les “escales actives” és incrementar l'activitat física durant la jornada laboral a través de l'impuls de l'ús de les escales, amb la qual cosa es contribueix a millorar la salut i el benestar actual i prevenir trastorns de salut en el futur. S'han incorporat a les escales missatges i senyalització de motivació (rètols, pòsters, adhesius, etc.) per recordar els beneficis d'utilitzar-les, afavorir el canvi de costums i animar els treballadors i treballadores a adoptar actituds i hàbits més saludables.

Des de l'Agència de Salut Pública de Barcelona s'ha fet una avaluació de l'ús de les escales i s'ha observat que hi ha un increment en l'ús del 7%, amb algunes diferències entre edificis. Hi ha un total de 42 escales retolades i 3 més a l'espera de ser incorporades al programa.

L'objectiu del projecte Office Saludable és facilitar que aquest lloc es converteixi en un entorn més saludable per al moment de menjar, un espai que afavoreixi uns hàbits d'alimentació saludables i, alhora, un espai d'informació on difondre missatges que consciencien i contribueixin a millorar la salut personal. Per aquest motiu, els *offices* saludables han incorporat elements de comunicació i de motivació (pòsters, cartelleres, estovalles amb missatges saludables) que recorden la importància de cuidar-se i suggereixen idees per fer-ho.

Actualment hi ha 32 *offices* adherits al programa, i 3 més han sol·licitat informació al respecte.

Per tal d'afavorir l'esport com a element de cohesió social en els escenaris de fragilitat social s'ha desenvolupat la Mesura de Govern aprovada el 2012 del projecte Convivim esportivament. Es vol posar de manifest com la pràctica esportiva de caire educatiu i l'esport de base diversificat poden esdevenir un instrument d'acció social de primer ordre i amb un gran potencial per prevenir situacions d'exclusió social i aprofitar la diversitat cultural en un marc d'igualtat d'oportunitats, d'intercanvi, de promoció de valors, actituds i hàbits, de normes i d'objectius comuns. S'ha estès a diferents barris de la ciutat amb objectius i prioritzacions compartides amb el programa de salut als barris que impulsa l'ASPB.

En la línia de dissenyar estratègies específiques per potenciar la pràctica esportiva a segments poblacionals concrets, com ara joves, pares i mares de nens en edat escolar, dones joves, dones adultes i col·lectius especialment vulnerables, tot contemplant també la població

general, s'han dissenyat les bases d'un Pla de comunicació d'esport i salut, projecte inclòs en el Pla estratègic de l'esport (2012-22) perquè esdevingui una eina clau per a consolidar Barcelona com una ciutat activa i saludable. Es tracta de crear un instrument que ens ajudi amb eficàcia a aconseguir que les persones que són sedentàries s'animin a canviar el seu estil de vida, i que les persones que ja fan habitualment exercici coneguin quin és el tipus i la freqüència de l'activitat física més adequada per la seva edat i condició i incrementin si cal, la regularitat, la durada o la diversitat de la pràctica.

L'objectiu que es descriu en les bases per elaborar el Pla de comunicació és donar a conèixer a la població els beneficis d'una vida més activa i les conseqüències del sedentarisme; què vol dir una vida activa i quina activitat és l'adequada i necessària per a aconseguir els beneficis desitjats; suggerir solucions concretes, fàcils, atractives i adaptades a les seves circumstàncies i condicionants; com començar; animar i ajudar a fer els primers passos cap a una vida més activa, i oferir consells per mantenir-se ferm i constant en aquest propòsit.

L'any 2014 s'ha creat el Consell d'Esport de Barcelona, que ha impulsat un grup de treball de l'esport i salut. Aquest grup ha presentat les seves conclusions a la darrera sessió del Consell d'Esport.

SOBRE L'IMPACTE DE LA CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA EN LA SALUT

- ▶ **Proposem que es monitoritzin indicadors que avui encara no estan regulats (però que previsiblement ho seran aviat), com el *black carbon*, com a indicadors rellevants de la qualitat de l'aire amb influència demostrada en la salut.**
- ▶ **El grup aposta decididament perquè Barcelona es plantegi ser una ciutat més verda, seguint l'exemple de les actuacions realitzades a ciutats com Berlín o Seattle.**

En relació amb els temes vinculats a la contaminació atmosfèrica, s'ha creat un espai, amb el CREAL i l'Agència de Salut Pública, de reflexió i anàlisi per treballar propostes i recomanacions concretes per les polítiques de ciutat.

Comissió sobre l'impacte de la situació de crisi en la infància i la igualtat d'oportunitats

Seguiment de les propostes 2014

La comissió creada *ad-hoc* per analitzar l'impacte de la situació de crisi en la infància i les seves famílies va presentar el document *Bases per definir estratègies per prevenir i pal·liar l'impacte de la crisi en la infància i les seves famílies*.

De les 204 mesures presentades, un 22% s'estaven realitzant o estaven contemplades en la planificació, un 45% estaven en prova pilot o requerien ampliació i un 26% eren actuacions noves que requerien de l'anàlisi per veure les possibilitats d'implementació.

En aquest recull es presenten algunes actuacions significatives en relació amb els diferents àmbits definits al document, sense voluntat d'exhaustivitat.

Millora dels procediments de treball. Millora de la disseminació i de l'avaluació de les polítiques públiques adreçades a la infància, l'adolescència i llurs famílies

Amb relació a la revisió i millora del marc conceptual sobre el qual es desenvolupen els procediments per intervenir amb famílies en situació de pobresa econòmica, destaquem:

- L'Institut Municipal de Serveis Socials ha encarregat a l'Institut de Recerca i Qualitat de Vida de la Universitat de Girona una recerca aplicada sobre "Les intervencions psicoeducatives en famílies amb infants en risc en el marc dels Serveis Socials Bàsics", que es va iniciar el setembre de 2013 i finalitzarà el darrer trimestre del 2015. En aquest estudi hi estan participant els directors territorials, directors de centres de serveis socials, professionals dels 40 centres de serveis socials, el Departament de Gestió de Sistemes d'Informació i el Departament de Planificació i Processos de l'Àrea de Drets Socials.

Té com a objectiu valorar l'eficàcia del conjunt de pràctiques d'intervenció psicosocioeducativa en famílies amb infants en risc lleu i moderat en el marc dels Serveis Socials Bàsics, per tal d'identificar aquelles amb les quals s'assoleixen resultats més satisfactoris. Això comportarà protocol·litzar intervencions i fer més homogènies les pràctiques d'atenció social a famílies en risc. Està previst fer una publicació dels resultats.

- Des de l'Institut Municipal de Serveis Socials s'ha continuat treballant amb el Consorci d'Educació de Barcelona el funcionament de les comissions socials dels centres educatius. D'aquest treball ha sortit un document d'ús intern, "Orientacions per al funcionament de les comissions socials dels centres educatius", que recull els objectius, metodologia, procediments i funcions de les comissions socials i les defineix com a espais de treball conjunt entre Serveis Socials Bàsics i els centres escolars, un format de treball conjunt per a l'abor-

datge de la població en risc. L'objectiu és reduir i/o prevenir els possibles factors de risc en els infants i els adolescents escolaritzats, mitjançant el treball conjunt i coordinat dels diferents serveis que incideixen tant en els menors com en les seves famílies, per garantir-ne el desenvolupament integral. Actualment segueix el treball d'implementació en les escoles i els instituts de la ciutat, acompanyant el procés amb la formació. Cal destacar la jornada Serveis Socials i Educació, adreçada a donar valor a la col·laboració entre els professionals de diferents àmbits en el marc de la posada en marxa del Protocol de les comissions socials, en què van participar 150 professionals (educadors/es socials de l'IMSS i professorat del Consorci d'Educació).

Amb relació a la recollida de dades i indicadors per millorar la presa de decisions en l'àmbit de la promoció del benestar, i millorar la recopilació de dades objectives sobre la realitat de la pobresa en un territori, destaquem:

- El Baròmetre de la Infància i Famílies de Barcelona, que es farà anualment per tal de veure l'evolució de cada paràmetre, cada territori i del conjunt de la ciutat en general.

El Baròmetre ha identificat i estudiat els factors de vulnerabilitat relacionats significativament amb la pobresa i ha estratificat Barcelona en relació amb aquests paràmetres: desigualtat econòmica, situació laboral, privació alimentària, privació relacional, habitatge, salut, educació i família.

Les situacions de pobresa i exclusió que viuen els infants tenen conseqüències sobre les condicions de vida no només en la infància sinó al llarg de tota la seva vida. Una baixa renda dels progenitors, habitatge en males condicions... comprometen la salut física i emocional, la construcció de la personalitat i el desenvolupament psicosocial de l'infant.

L'estudi proposa recomanacions en relació amb: mantenir les prestacions per abordar la malnutrició; introduir una prestació econòmica per eradicar situacions de pobresa severa, segons trams; incrementar la cobertura en situacions de pobresa energètica, i mesures de suport a l'habitatge.

Amb relació a millorar encara més la col·laboració, coordinació i cooperació entre els agents socials que actuen en un mateix territori, i el model de treball en xarxa com a sistema i metodologia per a l'atenció de casos, cal destacar aquestes accions:

- En l'àmbit municipal s'ha creat un nou Codi de Família en el Sistema d'Informació d'Atenció Social, que agrupa en un expedient tots els usuaris de SSB i membres de la família, estiguin o no en un mateix domicili, cosa que permet fer un pla de tractament únic.
- Aplicació del model de treball en xarxa per promoure la participació, la coordinació i coresponsabilitat entre els serveis de diferents administracions i institucions per la infància a cada territori:
  - 4 xarxes d'infància consolidades: TIAF (Zona Franca), Interxarxes (Horta-Guinardó), Xafir (Sarrià) i Eixam (Eixample)

- S'han creat 2 noves xarxes al 2014:
  - Zona Nord a Nou Barris
  - Xarxa pro-infància al barri de la Pau, a Sant Martí
- Diverses xarxes amb funcionament divers per a serveis 0-3 anys
- S'ha començat a crear un sistema interoperatiu que permetrà la connexió entre la història clínica i la història social i permetrà que els professionals, tant de serveis socials com de salut, puguin veure les dades acordades (tant socials com sanitàries) de la persona atesa, amb l'objectiu de facilitar una atenció integral i més eficient de la persona. Al novembre de 2014 es va signar un conveni de col·laboració i intercanvi d'informació entre l'Ajuntament de Barcelona i el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Amb relació a la racionalització dels recursos del territori per intervenir millor en la lluita contra la pobresa, i vinculats a processos de millora en els aspectes organitzatius i de procediments de treball als serveis socials de Barcelona, destaquem:

- Al llarg del 2014 i inici del 2015 s'ha desplegat el nou model organitzatiu, amb una estructura directiva, dels equips d'atenció a la infància i adolescència (EAIA), que desenvolupen una funció dins el sistema de protecció i atenció a la infància de la nostra ciutat.

L'EAIA, que atén infants amb expedients de tutela i desemparament, però també en risc social greu, ha atès durant el mandat anterior una mitjana de 3.591 infants a l'any. A la complexitat tècnica i legal de la seva tasca cal afegir el volum dels recursos humans gestionats i materials requerits:

- 13 equips distribuïts pels districtes, amb els corresponents locals, infraestructures i materials.
- 92 professionals: treballadors socials, psicòlegs, pedagogs, educadors i administratius. Un indicador del volum dels recursos humans és que els tècnics dels EAIA gestionats des del Departament de Família i Infància representen el 22% del total de Catalunya.

Pel que fa a facilitar suport i formació als professionals en contacte amb infants i/o les seves famílies per tal de millorar les seves intervencions amb infants i famílies, l'any 2014 destaquem:

- 3.967 hores de formació especialitzada amb 234 places pels professionals dels EAIA.
Els temes sobre els quals s'ha format als professionals estan relacionats amb "La vulnerabilitat dels EAIA. Prevenció d'agressions", "Intervenció amb infants, adolescents i mares, víctimes de violència masclista", "El treball de l'EAIA des de la teoria del vincle", "Aprofundiment en eines i tècniques d'intervenció amb infants i adolescents" i "Millora contínua de la qualitat".
- 3.635 hores de formació especialitzada amb 249 places pels professionals dels centres de serveis socials.

Els temes sobre els quals s'ha format estan relacionats amb: “Intervenció amb infants, adolescents i mares, víctimes de violència masclista”, “Serveis Socials i Educació”, “Famílies i infància en situació de vulnerabilitat”, “Teràpia breu estratègica en infància i adolescència”, “PNL en la comunicació amb infants i adolescents”, “Preservació familiar en situacions de risc psicosocial des de l'enfocament de la parentalitat positiva”, “Desenvolupament d'habilitats parentals” i “L'abús sexual entorn a la petita infància”.

Recursos econòmics adequats, adreçats a les famílies amb infants

Des de l'Àrea s'han reforçat els ajuts adreçats a famílies amb infants, la implantació de la targeta solidària, el canvi dels barems dels ajuts per a activitats de la campanya de vacances d'estiu perquè hi puguin accedir més famílies, l'augment de la partida dels ajuts socials de l'Institut Municipal de Serveis Socials o una nova línia d'ajuts per a activitats esportives fora de l'horari escolar.

Dels recursos econòmics adreçats a les famílies amb infants destaquem:

- El mes de gener del 2015 es va iniciar el Fons d'Infància 0-16 anys amb una dotació de 9,2 M€, que té com a objectiu atorgar un ajut econòmic de 1.200 €/any per a l'adquisició d'aliments, roba i material escolar a uns 7.600 infants i joves amb risc d'exclusió social. En data 5 de juny de 2015 s'havien atorgat 7.609 ajuts i des dels CSS s'havien detectat 2.500 infants que no la rebien i complien els requisits.
- Posteriorment es va dur a terme una ampliació d'aquest Fons amb l'aprovació, el 24 de juliol, d'una Mesura de Govern d'accions urgents de lluita contra la pobresa per reforçar l'actual renda infantil garantida, millorant-ne la dotació, la convocatòria, la gestió i la difusió com a política de garantia de rendes que prioritza els col·lectius més empobrits, les famílies amb infants a càrrec i reconeix els infants com a ciutadans titulars de drets. Cal destacar l'ampliació de la dotació del Fons per a aquest 2015 per tal de donar cobertura a totes les famílies que ho requereixin, incrementant la partida pressupostària en 2,5 M€. La previsió és que al final del desplegament de la Mesura de Govern d'accions urgents de lluita contra la pobresa s'hagin concedit entre 10.000 i 11.000 ajuts.

La gestió es fa a través de la targeta “Barcelona Solidària” que permet comprar a establiments que disposin del CNAE d'alimentació. En aquells que tenen conveni amb l'IMSS es fa un descompte del 3% sobre la compra realitzada. Mensualment es carreguen 100 € de manera automàtica a la targeta.

En un inici la convocatòria realitzada va incorporar tots els nens/es que van rebre una beca menjador el curs escolar 2014/2015 i disposaven d'informe social en la valoració. Els pares van rebre una carta de l'alcaldia comunicant que tenien dret a l'ajut i que per formalitzar-lo es podien adreçar a un punt del dispositiu creat *ad-hoc*. Els pares, amb cita prèvia, signaven

una declaració responsable i rebien la targeta, un full informatiu i la relació d'entitats col·laboradores del programa de la targeta "Barcelona Solidària".

En un segon moment es van incorporar 2.400 infants més, detectats des dels CSS, que potencialment eren susceptibles de rebre aquest ajut per a aliments, roba i material escolar. Es va comunicar via postal amb cada família durant l'estiu i, a més, es va acordar amb la Direcció de les OAC la seva col·laboració per atendre i gestionar les peticions a través de les seves oficines.

Suport per a l'accés de pares i mares al mercat laboral

Per tal d'incidir en les polítiques d'ocupació per a famílies amb infants a càrrec, destaquem el Programa LÀBORA, iniciat al 2014.

El Programa LÀBORA és un programa per al foment de l'ocupació de les persones amb dificultats d'accés al mercat de treball, liderat per l'Institut Municipal de Serveis Socials conjuntament amb entitats socials de la ciutat (FEICAT, ECAS i Creu Roja).

Es tracta d'un mercat laboral reservat a les persones en risc d'exclusió social que ofereix una borsa de candidatures on les empreses troben la persona que millor encaixa en les seves necessitats de contractació laboral, oferint suport en la selecció del millor perfil i acompanyament en l'adaptació de la persona al lloc de treball.

El Programa LÀBORA vincula l'empresa en un projecte de responsabilitat social i, alhora, permet formar part d'un projecte de ciutat que treballa per afavorir la igualtat d'oportunitats entre la ciutadania.

Aquest objectiu s'aconsegueix a través de:

- a) Un treball en xarxa entre Serveis Socials i un equip d'experts que treballen de forma coordinada i col·laborativa per identificar els participants del Programa LÀBORA.
- b) Un acompanyament individualitzat que dissenya itineraris per a l'ocupació on es treballen i s'avaluen les candidatures en relació amb perfils laborals específics, utilitzant recursos de la ciutat en l'àmbit de l'ocupabilitat i la formació de persones en atur.
- c) Una plataforma tecnològica que permet:
  - Treballar les competències d'ocupació dels candidats i candidates per millorar-ne l'ocupabilitat en un sector professional determinat.
  - Definir els llocs de treball demandats per les empreses, mitjançant un model que descriu les competències tècniques i transversals per a aquell lloc de treball.

d) Un equip de suport a l'empresa que:

- L'acompanya en la publicació de l'oferta laboral, definint el perfil competencial del lloc de treball.
- Participa en el procés de selecció de la candidatura.
- Realitza el seguiment de la persona contractada.

De l'1 de desembre de 2014 al 30 de setembre de 2015, des dels serveis socials s'han derivat 3.088 persones, s'ha contactat amb 1.004 empreses, s'han gestionat 530 ofertes de treball i s'han assolit 477 insercions en el mercat de treball.

Fiscalitat justa per a les famílies amb infants

Amb relació a establir una fiscalitat més justa per a les famílies amb infants, destaquem que ja al setembre de 2012, l'Ajuntament va anunciar que no cobraria les plusvàlues en casos de dació en pagament de l'habitatge habitual. El 5 de desembre de 2012, la Comissió de Govern va aprovar el procediment especial de tramitació per a aquells casos en què hi hagi dació en pagament o execució hipotecària per impagament de préstec garantit amb hipoteca sobre l'habitatge habitual propietat de persones físiques.

El 6 de març de 2013, la Comissió d'Economia i Empresa va acordar ampliar la subvenció de plusvàlua a aquells acords de compra-venda entre els particulars i les entitats bancàries que equivalguin a una dació en pagament. Aquesta decisió responia a la constatació que alguns notaris formalitzen l'escriptura de transmissió de la propietat com a compra-venda també en casos en què es tracta d'una dació en pagament. Quan els afectats anaven a Hisenda, els cobraven la plusvàlua i ara, amb aquest acord, també podran gaudir de la subvenció.

Els casos els estudia conjuntament l'Institut Municipal d'Hisenda i l'IMSS. Durant l'any 2014 s'han atorgat un total de 42 ajuts per un import total de 71.645,57 € corresponents a dacions en pagament o execucions hipotecàries.

Habitatge assequible i entorn segur i adequat

Amb relació a desenvolupar polítiques a favor de l'habitatge assequible i promoure el lloguer social i l'habitatge d'emergència social per a famílies, destaquem:

- El nombre d'habitatges del Fons de Lloguer Social, aquells habitatges que es destinen a emergències socials, contingències especials i a persones grans, han augmentat un 47,4% en un any, i han passat dels 1.560 als 2.300 habitatges de l'any 2014.

- En el Plenari municipal del mes d'abril de 2014 es va aprovar la transferència de 100 milions d'euros al Patronat Municipal de l'Habitatge, amb els quals el PMH executarà 7 promocions de pisos socials per valor de 51 milions d'euros; uns altres 50 milions es destinaran a altres operacions vinculades a habitatge de lloguer sostenible, com ara: compra i rehabilitació a Ciutat Vella, Sants i Nou Barris; acords amb entitats privades per promoure el lloguer social; ajuts a la rehabilitació, i ajuts a promotors socials d'habitatge de lloguer o a promocions aturades.

Del seguiment del programa 100x100, cal destacar: dues promocions amb obres iniciades (Glòries I, Quatre Camins) amb 149 habitatges per a gent gran; una promoció per iniciar obres al 2015 (Tànger) amb 47 habitatges dotacionals i 35 allotjaments temporals, i tres promocions en projecte o en estudi per iniciar obres el 2016 (Alí Bei, Can Fabra, Germanetes I i II) amb 177 habitatges.

- L'Àrea subvenciona, en part, habitatges del Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona destinats a unitats de convivència i col·lectius específics amb ingressos molt reduïts. Són 2.300 habitatges de lloguer social:
  - 889 s'han adjudicat per la mesa d'emergències (213 l'any 2013, 198 el 2014)
  - 1.210 són pisos per a gent gran
  - 201 per a altres col·lectius vulnerables
- S'han ofert subvencions (per valor de 1.482.732 € al 2013 i 2.033.596 € al 2014), per tal que el cost del lloguer dels habitatges del parc social no superi en cap cas el 30% dels ingressos dels inquilins.

Amb relació a treballar per evitar els desnonaments per motius econòmics d'habitatge habitual, destaquem:

L'Àrea i el Consorci de l'Habitatge de Barcelona (Bagursa) han signat un acord per a incrementar en un 20% les hores d'atenció i assessorament jurídic a les Oficines de l'Habitatge que hi ha als districtes municipals.

El Consorci de l'Habitatge ha arribat a un acord de coordinació amb l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, mitjançant el qual les Oficines de l'Habitatge de Barcelona gestionen ja el Servei *Ofideute* a la ciutat de Barcelona. La Generalitat els ha delegat l'atenció a les persones que pateixen processos d'execució hipotecària, juntament amb la instrucció i el processament dels expedients d'ajuts d'especial urgència, de manera que les Oficines de l'Habitatge poden fer una atenció integral de les persones en situació de necessitat, i poden oferir i gestionar des d'un inici tots els recursos existents.

S'ha incrementat el fons econòmic destinat a atendre les famílies que tenen deutes d'habitatge. L'any 2013, aquesta partida va pujar fins a 1.244.458 €. L'Àrea ha aportat també més de 315.397 € l'any 2013 i 323.143 € l'any 2014 en ajuts per evitar desnonaments en el parc públic (PMHB).

Per a manteniment d'habitatges (subministraments, parament de la llar...), l'Àrea ha aportat 1.060.415 € l'any 2013 i 1.157.258 € l'any 2014.

Per allotjar temporalment persones i famílies vulnerables en pensions i pensions socials, la despesa de l'Àrea ha estat de 1.060.415 € l'any 2013 i 1.875.957 € l'any 2014 (aportacions de l'Institut Municipal de Serveis Socials - IMSS) a la qual s'hauria d'afegir la despesa en allotjament temporal per part dels serveis socials (dones, persones immigrants, persones vulnerables) de 2.455.351 € (2013) i 2.868.515 € (2014).

Amb relació als objectius esmentats, al juliol de 2015 el nou Govern municipal ha establert les següent prioritats: atendre l'emergència habitacional, la mobilització d'habitatges buits, la promoció de pisos de lloguer social i la rehabilitació proactiva i eficient del parc de la ciutat.

Per atendre l'emergència habitacional destaquem les següents actuacions realitzades:

- Modificació del Reglament d'emergències, refent el text per adaptar-lo a la Llei 24/2015.
- Canvi de criteris i més dotació pressupostària per al nou ajut municipal al pagament del lloguer.
- Reforç de la intermediació: incorporació de 9 persones.
- Ampliació en un milió d'euros (de 6 a 7 M€) de la partida actual destinada als ajuts al pagament del lloguer, fet que suposa l'augment del nombre de famílies que en sortiran beneficiades. Es calcula que amb aquest augment del pressupost es podrà arribar a 1.800 famílies amb dificultats econòmiques. Aquesta prestació econòmica d'urgència social s'adreça a unitats de convivència amb ingressos menors a 1,5 IPREM que es troben en diferents situacions. L'ajut té com a objectiu pal·liar una situació de crisi econòmica i la dificultat de les persones per fer front al pagament del lloguer, possibilitant la permanència a l'habitatge i prevenint d'aquesta manera l'exclusió social.

Pel que respecta a l'ampliació del parc d'habitatges de lloguer social, destaquem:

- S'invertiran 3,5 milions d'euros en la compra d'habitatges exercint el dret de tanteig i retracte. En aquest moment s'ha concretat la compra de 8 habitatges (507.500 €) exercint el tanteig.
- Programa de detecció i sanció d'habitatges buits propietat d'entitats financeres: 12 multes coercitives a bancs per incompliment de la Llei del dret a l'habitatge.
- Reforç del Programa de cessió amb una nova campanya publicitària i més dotació pressupostària. Consisteix en la captació d'habitatges del mercat privat per a destinar-los a lloguer social, donant als propietaris d'aquests pisos el màxim de garanties per al cobrament del lloguer i el finançament per fer obres, ja que el programa inclou la possibilitat de rehabilitar

els habitatges buits. Està adreçat a propietaris, per mobilitzar habitatges buits o permanentment desocupats a la ciutat i ampliar el parc d'habitatge de lloguer social. Es destinaran 7 M€ per captar 200 habitatges buits de particulars, que els cedeixin per 4 anys. L'Administració els rehabilitarà i llogarà a col·lectius vulnerables, subvencionant la diferència entre la renda que es paga al propietari i el que pot pagar el llogater (30% dels ingressos).

Els avantatges per als propietaris són la garantia de cobrament de la renda durant la vigència del contracte de lloguer (36 mesos), el finançament d'obres d'adequació (20% a fons perdut i el 80% restant es descomptarà de manera mensual de l'import del lloguer), la firma, amb càrrec al programa, d'una assegurança multirisc i la devolució de l'habitatge en bon estat a la finalització del contracte. La renda màxima serà de 700 €, segons superfície, emplaçament i estat de l'habitatge. El llogater pagarà un preu mitjà de 300 € (mentre no superi el 30% dels seus ingressos). La diferència serà aportada per l'Ajuntament com a subvenció del parc de lloguer social. El contracte de cessió d'ús es formalitzarà entre el propietari i la Fundació Habitat 3 (de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya), qui abonarà les rendes al propietari i es farà càrrec del manteniment ordinari. La cessió pot ser de 40 mesos, en cas que no calgui fer obres de rehabilitació, o 48 mesos, en cas que calgui fer obres a l'habitatge.

En relació amb la promoció de pisos de lloguer social, l'objectiu és estimular la construcció de pisos de lloguer social, impulsant noves formes de tinença i sistemes per a la col·laboració de les entitats bancàries en el finançament. Destaquem:

- Reversió del dret de superfície en favor del lloguer social.
- Estímul del dret d'ús per a cooperatives d'habitatge i de consumidors, amb la creació del grup de treball de la Taula d'Habitatge Cooperatiu, dins el Consell de l'Habitatge Social.
- L'impuls d'altres tipus de tinença.
- Noves promocions d'habitatge dotacional destinades als col·lectius amb vulnerabilitat.
- Convocatòria de concursos, estimulant l'entrada de estudis d'arquitectes joves.

Amb relació a prevenir i reduir la pobresa energètica, d'una banda destaquem l'evolució dels ajuts d'inclusió pel concepte de pobresa energètica per garantir que les persones vulnerables puguin fer front als costos derivats del manteniment dels subministraments bàsics a la llar.

<i>Ajuts d'inclusió en concepte de pobresa energètica (*)</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
Nombre d'ajuts econòmics	1.399	2.957	4.032
Imports dels ajuts econòmics	251.457,70 €	503.270,48 €	634.426,74 €

(*) S'inclouen en aquest concepte els ajuts de subministraments.

De l'any 2011 no es disposa d'aquestes dades perquè no es recollia aquest indicador.

L'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona disposa l'any 2015 d'una partida específica de 2,5 M€ per tal de fer front a totes les situacions derivades del tall de subministraments energètic i d'aigua a les persones amb precarietat econòmica. Aquesta partida pot ser ampliada en funció de les necessitats.

S'han establert relacions amb les companyies amb més abonats que operen a la ciutat per establir els circuits i la interlocució que garanteixin el coneixement dels Serveis Socials en els casos de tall en el subministrament de persones vulnerables.

- Conveni entre l'Institut Municipal de Serveis Socials de l'Ajuntament de Barcelona i Endesa, S.A. i Gas Natural - Fenosa per coordinar les pautes d'intervenció i ajuts per deutes generats amb motiu del subministrament d'electricitat i gas dels consumidors i usuaris de serveis socials en situació de vulnerabilitat econòmica (Endesa i Gas Natural són les companyies més important en nombre d'usuaris en la Tarifa d'Últim Recurs -TUR).
- En l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona s'han establert els circuits entre els serveis socials i les companyies subministradores d'aigua en baixa.
- Per tal d'arribar a les persones que poden patir pobresa energètica i aquelles que ja la pateixen s'ha realitzat una campanya divulgativa centrada principalment en els centres de serveis socials de la xarxa de l'IMSS.
- S'ha creat un *banner* informatiu en la web de Serveis Socials que ofereix difusió de la informació més destacada: tarificació social, consells d'estalvi energètic, entitats d'ajuda...
- L'Ajuntament, amb el suport i organització d'entitats socials expertes en la lluita contra la pobresa energètica, ha creat l'any 2014 i 2015 un programa de voluntariat destinat a l'assistència a persones vulnerables derivades dels CSS. Entre d'altres funcions es realitzen:
  - Diagnòstic energètic bàsic a les llars de persones vulnerables.
  - Assessorament energètic a domicilis.
  - Tallers per a informar de la facturació i optimitzar el consum de les llars.
- Creació dels KITS per a l'estalvi energètic: quan els CSS detecten que un usuari té un consum alt d'energia a la llar poden derivar a la persona a un servei que li oferirà material i assessoria per millorar la seva eficiència energètica a la llar.
- Els CSS informen i acrediten davant d'Agbar les persones susceptibles de ser destinatàries del Fons de Solidaritat de la Fundació Agbar (fons econòmic destinat a ajudar a sufragar les despeses del servei d'aigua a persones sense recursos).

D'altra banda, en el marc de l'Estratègia Compartida de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, s'ha impulsat el Projecte Tractor Barcelona Garantia Social, l'objectiu del qual és treballar conjuntament, administracions i entitats de la ciutat, per tal de garantir a les persones o famílies de la ciutat la cobertura de les principals necessitats bàsiques o vitals en relació amb el dret a l'alimentació i a una temperatura adequada per al seu habitatge o accés als subministraments bàsics amb criteris de dignitat. Concretament pretén assolir: a) garantir el dret a l'alimentació; b) garantir l'accés als subministraments bàsics (energètics i hídrics), i c) garantir productes no alimentaris i serveis de primera necessitat. S'està treballant actualment en el coneixement del mapa d'actuacions que Ajuntament i entitats tenen en cadascun d'aquests àmbits per tal d'aconseguir una millor articulació i cobertura de necessitats a la ciutat.

Finalment cal destacar la Mesura de Govern, d'octubre de 2015, per la prevenció de l'exclusió residencial i la pobresa energètica. El passat 6 d'agost va entrar en vigor la Llei 24/2015, de 29 de juliol, de mesures urgents per afrontar la pobresa energètica i l'emergència habitacional. Aquesta llei estableix mesures per impedir el sobreendeutament hipotecari i instrumenta l'accés a un habitatge digne i a subministraments bàsics per part de persones en risc d'exclusió residencial. Alhora, la norma introdueix la figura de la cessió obligatòria dels pisos buits propietat de grans tenidors d'habitatge. Pel que a les administracions locals la norma obliga a: 1. Evitar els desnonaments que puguin produir una situació de manca d'habitatge; 2. Impedir els talls de subministraments bàsics que afectin a persones en situació de vulnerabilitat, i 3. Aplicar la figura de la cessió obligatòria d'habitatges buits.

Per tal de dur a terme aquestes actuacions, aquesta Mesura de Govern contempla una instrucció jurídica per a l'aplicació operativa de la Llei i la creació d'una Unitat de Prevenció de l'Exclusió Residencial. Aquesta Unitat, en coordinació amb Serveis Socials i les Oficines d'Habitatge, avaluarà la situació de vulnerabilitat, impulsarà la mediació oportuna amb els propietaris de l'immoble, donarà a conèixer els ajuts al pagament del lloguer i facilitarà el desplegament del deure dels grans propietaris d'oferir un lloguer social per poder impulsar un llançament.

Així, un cop acreditada la situació d'exclusió residencial, la llei 24/2015 estableix el deure dels grans tenidors d'oferir un lloguer social com a requisit per poder fer efectiu el desnonament i consagra l'obligació de les corporacions locals de comprovar-ho. En particular, han de tenir cura que el cost del lloguer social s'oferixi per un període mínim de 3 anys, no superi determinats percentatges dels ingressos de la unitat familiar, i que aquest pis es situï a Barcelona. L'Ajuntament, a través dels districtes, exercirà el procediment sancionador a què dona lloc l'incompliment d'aquest deure i establirà les sancions oportunes. La sanció, que pot ser de fins a 90.000 €, s'establirà en funció de les circumstàncies del cas tal i com estableix la Llei pel dret a l'habitatge.

Igualment, la Llei 24/2015 estableix el principi de precaució davant les situacions de deute en el pagament de factures. Aquest principi garanteix que no s'ha de produir cap tall de subministrament fins que els serveis socials de l'Ajuntament comprovin quina és la situació eco-

nòmica de la família. Per fer efectiu aquest dret es demanarà a les empreses subministradores establir nous protocols d'informació, actuació i coordinació.

Per fer efectiu aquest deure, el Govern municipal demanarà a les empreses subministradores que estableixin condonacions del deute contret per a unitats familiars amb insuficiència de recursos, i bonificacions i tarifes socials per evitar impagaments futurs en compliment de la llei. En qualsevol cas, l'Ajuntament vetllarà per fer efectiu el deure de les empreses d'impedir talls i denunciarà davant la Generalitat qualsevol incompliment del Codi de Consum per tal que apliqui les sancions previstes d'aquelles pràctiques que limitin els drets dels consumidors i consumidores vulnerables.

Suport a les famílies amb infants a càrrec

En relació amb la creació de serveis d'informació i orientació a les famílies en els processos de la vida quotidiana, i el suport a les famílies en la cria i cura dels infants, cal destacar la creació o ampliació durant el 2014 d'alguns recursos i programes adreçats de manera específica a les famílies, com ara:

- Servei per a adolescents i famílies amb fills/es adolescents, especialment pel que fa a l'assessorament a les famílies. [Vegeu informació més detallada al bloc d'intervenció específica 16-18 anys.]
- Promoció Social - Servei d'Assessorament Familiar en el marc del PDC de Baró de Viver. Orientació, informació i assessorament a famílies en el desenvolupament de la seva funció i les seves necessitats. Durant el 2014 s'han atès 9 famílies.
- Projecte PAIDÓS. L'Ajuntament de Barcelona va signar un conveni amb Càritas per a la realització del Projecte PAIDÓS, amb la creació de dos centres integrals d'infància per atendre infants menors de 6 anys en situació de risc i/o exclusió social i tractar el seu nucli familiar i l'entorn (l'un a la Barceloneta, en funcionament des del 2012, i l'altre al districte de Nou Barris, al barri de Porta, en funcionament des de maig de 2015). El projecte PAIDÓS té com a objectiu aconseguir que els nens i les nenes que creixen en famílies empobrides, superin aquesta situació i tinguin la capacitat per progressar en les seves vides; pretén trencar el cicle de transmissió intergeneracional de la pobresa infantil i prevenir-ne els factors de cronificació, mitjançant un treball intensiu, integral i integrat amb les famílies, els agents socials i la comunitat, per a l'enfortiment de les potencialitats, tant de l'infant com de la seva família. Cada centre atén 15 famílies amb infants de 0 a 6 anys en situació de pobresa, amb dificultats per tenir cura dels fills i filles i que poden presentar altres necessitats importants no cobertes. Durant el 2014 han atès 44 famílies, un increment molt significatiu (76%) tenint en compte que el 2013 en van atendre 25. El treball amb les famílies s'aborda des dels àmbits socioeducatiu, psicoterapèutic i comunitari per augmentar els factors de protecció i resiliència dels infants, incrementar les competències parentals i facilitar la vinculació de les famílies amb el seu entorn més proper.

- Projecte Escoles i Famílies. Iniciat a final 2011, des del Servei de Traducció i Mediació Intercultural de l'Ajuntament (STMI) amb algunes accions d'assessorament i mediació a l'Escola Collaso i Gil del Raval, a finals de 2013 l'experiència pren una nova empenta amb la incorporació del Servei d'Orientació i Acompanyament per a Persones Immigrades (SOAPI), i des de la Direcció d'Immigració es valora com a projecte estratègic i es decideix estendre'l a escoles d'arreu de la ciutat. Té com a finalitat oferir suport pel treball des de la perspectiva intercultural als centres educatius de la ciutat, especialment a aquells amb una presència important d'alumnat d'origen estranger. Al llarg del 2014 s'han dut a terme 363 intervencions en base a diferents accions (sessions d'acollida, assessoraments al claustre / equip directiu, treball grupal amb famílies, mediació interpersonal i traducció) a 54 centres escolars de tots els districtes de la ciutat (81% de titularitat pública).
- Programa "Famílies a Punt" (Fundació Obra Social "la Caixa") en el marc de l'ICI Zona Nord / PDC Ciutat Meridiana. Acció adreçada al treball de vinculació i promoció del paper de les famílies en relació amb l'escola i la seva implicació al territori. El 2014 han rebut informació 280 famílies i 100 hi han participat de manera activa.
- Family Club. Inici d'una programació estable d'activitats adreçades de manera específica al grup familiar dins del programa infantil Family Club, al centre esportiu municipal Holmes Place, del districte de les Corts (23 activitats).
- VailetsHacklabDay. Més de 18 activitats i tallers simultanis per a infants i les seves famílies en el FABLAB de les Corts per a tenir l'oportunitat de gaudir i aprendre creant programes, dispositius i artefactes (amb uns 1.000 participants).

Cal destacar igualment la continuïtat i/o reforç d'altres serveis d'acompanyament als progenitors per desenvolupar les seves habilitats educatives i per donar suport a les competències parentals, des dels diferents equipaments municipals durant el 2014, com ara:

- Els centres oberts i espais familiars municipals, així com el projecte PAIDÓS i altres entitats amb suport (Quatre Vents i Federació de Famílies Monoparentals), han realitzat 15 programes o iniciatives per donar suport a les competències parentals desenvolupades en què han participat unes 2.953 famílies, la qual cosa suposa un 30% més respecte del 2013 (2.264 famílies).
- Els districtes han desenvolupat un conjunt de programes, projectes a ludoteques, i casals i espais infantils, com també s'han subvencionat entitats i fundacions que desenvolupen accions de suport a les competències parentals. Podem estimar, a partir de les dades que ens consten en alguns programes, que s'haurà arribat entorn a 5.000 persones participants.

- Dels serveis socials destaquem principalment:
  - Els centres de serveis socials han realitzat 15 accions grupals de reforç a les competències parentals, en les quals han participat 308 persones.
  - Els centres de dia per a persones sense llar i pisos d'inclusió, on s'han dut a terme accions per abordar la millora de les relacions parentals, amb la participació de 15 famílies.
  - El Servei d'Atenció SASPI ha dut a terme 6 accions grupals educatives i culturals per fomentar les habilitats educatives, amb la participació de 47 famílies.
- Des de la Xarxa de Biblioteques Municipals cal destacar dos programes: el Racó dels pares, que ha realitzat 144 sessions a 22 biblioteques, amb 4.844 assistents, i els Aperitius Musicals, amb 23 sessions i 1.028 assistents.
- Des dels centres educatius s'han desenvolupat tres programes específics que han arribat a 4.546 famílies:
  - Programes de suport educatiu a les famílies en els centres escolars.
  - Programa de suport a la lectura: Xerrades de formació a famílies.
  - Programa Èxit escolar: Xerrades per a les famílies.
- L'Agència de Salut de Barcelona ha promogut el Programa d'habilitats parentals (2 a 12 anys). Aquest programa és una eina per a pares i mares per gestionar situacions difícils, i proporciona estratègies personals, educatives i emocionals. S'han fet 18 grups a tot Barcelona amb la participació de 209 pares i mares (87% de mares i 13% de pares) i 170 fills i filles.
- Iniciatives de les xarxes d'infància del territori i des de l'acció comunitària. Cal destacar que a causa de la consolidació de les xarxes territorials d'infància, s'han anat desenvolupant diverses modalitats de projectes, tallers i espais oberts als grups familiars de cada territori. Així mateix, i des dels diferents plans d'acció comunitària, s'han desenvolupat 7 projectes o accions subvencionades com ara grups d'habilitats parentals o escoles de família.
- Programa Noves Famílies. Es manté la tendència de baixada de la demanda de reagrupament familiar a la ciutat mitjançant el procediment administratiu d'inici mitjançant sol·licitud de l'informe d'habitatge. Encara que aquesta demanda ha baixat, s'incrementa la demanda de moltes famílies derivades d'altres serveis o d'altres famílies ateses anteriorment.
- Suport a entitats amb projectes de cura a famílies cuidadores, mitjançant convenis i subvencions d'àmbit de ciutat. Durant el 2014 s'han atorgat un total de 44 convenis i subvencions a nivell de ciutat, per un import de 156.520 € per a entitats amb projectes de cura de persones grans, infants, amb dependències o altres malalties, que requereixen la cura de les seves famílies i que tenen per objectiu donar suport amb els elements que comporten aquesta cura (coneixements, suport emocional, desplaçaments, conciliació familiar, etc.).

Pel que fa a facilitar la conciliació i la gestió dels temps, destaquem:

- El programa “Temps per tu” durant el 2014 ha donat resposta a 251 famílies, en diverses situacions:
  - Dependència: 23 famílies (9,5% més que el 2013)
  - Infants amb discapacitat: 125 famílies (el mateix nombre que el 2013)
  - Joves/adults amb discapacitat: 103 famílies (increment del 23% respecte del 2013)

El 2014 el programa “Temps per tu” ha ofert 2.531 hores de temps personal a les famílies, un 26% més que el 2013 (2.011 hores).

- Projecte xarxa NUST de treball en xarxa per promoure i intercanviar experiències entorn d'una nova organització del treball que fa possible l'harmonització del temps personal, laboral i familiar. El nombre d'empreses participants ha augmentat entre el 2013-2014 en un 7,6%, i ha passat de 85 a 92 empreses.
- Programa Pacte del Temps. Amb el Pacte es vol donar un impuls a l'acord entre ciutadania, Ajuntament, organitzacions i institucions per promoure la qualitat de vida i la conciliació de la vida personal, familiar i laboral a través de la millor gestió del temps a la ciutat. El pacte és fruit del procés d'elaboració realitzat per 141 persones, representants d'entitats i associacions socials i econòmiques de la ciutat. El 2014 hi ha 202 entitats adherides al Pacte del Temps, a partir de l'acte de presentació del Pacte, que va tenir lloc el dia 19 de juny. El 2013 el Pacte del Temps va dur a terme 7 accions i per al bienni 2014-2015 estan en procés d'execució o programades 10 accions, la qual cosa representa un increment del 42% respecte al 2013.

Tot i que normalment s'associa la conciliació a les esferes familiar i laboral, i majoritàriament amb la cura i atenció dels fills menors d'edat, cal seguir potenciant que l'harmonització del temps familiars ha de preveure models familiars diversos.

Pel que fa a incrementar la seguretat alimentària, vegeu l'apartat de recursos econòmics adequats per a famílies amb infants.

Intervenció primerenca (0-3 anys)

Pel que fa a diversificar i reforçar els serveis familiars per a la primera infància i per a l'acompanyament a les famílies més vulnerables, destaquem:

- Espais familiars i de suport educatiu per a la petita infància:
  - D'una banda l'Espai Familiar orientat a les famílies amb infants menors de tres anys, que els ofereix un espai de joc i relació. Durant el 2014 han participat 453 famílies als espais familiars de Sant Martí i les Corts (424 el 2013) i 145 als espais familiars gestionats per

l'IMEB durant el curs 2013-2014. A banda, cal assenyalar l'existència d'altres espais familiars als districtes (per ex: espai familiar Petit Drac, a Sarrià - Sant Gervasi).

- D'altra banda, el programa "Ja tenim un fill", que facilita a les famílies amb nadons, en un context grupal, un espai de trobada i d'intercanvi on compartir les seves experiències. Aquest programa està centrat preferentment en les dones que han estat mares, que poden participar amb el seu fill o filla, des de les darreres setmanes de la gestació, fins als 8 mesos de vida de l'infant. El 2014 hi han participat 453 famílies als espais familiars de Sant Martí i les Corts (424 el 2013), coincidents amb els espais familiars, i 222 a les sessions del programa gestionades per l'IMEB, durant el curs 2013-2014.
- Serveis d'Inserció Social i SASPI. 12 famílies ateses en aquests serveis han participat en programes adreçats a famílies amb infants de 0-3 anys.
- Espais complementaris de suport a la petita infància:
  - En serveis i equipaments que ja hem esmentat abans, com ara Quatre Vents, "El racó de la infància" de la Fundació de Famílies Monoparentals, el projecte PAIDÓS o el programa Benvingut Nadó, des de l'àmbit de salut.
  - Projectes adreçats a famílies amb la finalitat d'oferir espais per millorar les competències parentals, compartir el temps, els jocs i les relacions, així com la reflexió. Majoritàriament es duen a terme des dels casals, ludoteques o espais infantils, en tots els districtes.
- Implicació dels pares en la criança en el marc global del projecte "Canviem-ho, homes per l'equitat de gènere". Intervenció grupal amb perspectiva de gènere dirigida a homes que estan a punt de tenir un fill, per treballar al voltant de la paternitat masculina. Durant el 2014 s'han realitzat cinc grups de pares i 35 sessions. A més s'han realitzat quatre sessions grupals de seguiment amb grups anteriors (39 sessions).
- També és rellevant esmentar que des de les xarxes d'infància als territoris s'ofereixen activitats i espais per a infants de 0-3 anys.
- EIPI municipals de Nou Barris i Ciutat Vella. L'Ajuntament de Barcelona té dos equips interdisciplinaris d'atenció a la petita infància (EIPI) que són dispositius assistencials integrats dins la xarxa de serveis d'atenció precoç de Catalunya (CDIAP), la qual depèn del Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya. Són equips constituïts per especialistes en infància de diferents disciplines: neuropediatria, psicologia, logopèdia, fisioteràpia i treball social. Al llarg del 2014 s'han atès 673 famílies amb infants amb problemes de desenvolupament.

L'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de l'Ajuntament de Barcelona es va proposar a finals de 2014 donar un impuls a l'atenció a la petita infància que es du a terme en els centres d'atenció precoç de la ciutat, amb la creació d'una xarxa per al foment de l'acció pública dels seus serveis i programes. A aquesta es van incorporar els 11 CDIAP de la ciutat, l'Associació Catalana d'Atenció Precoç (ACAP) i l'Associació Unió de Centres d'Atenció

Precoç de Catalunya (UCCAP), el que suposa un total de 120 professionals i uns 5.000 infants atesos. Els objectius pels quals neix aquesta xarxa són:

- L'aportació de recursos complementaris per a ús de tots els CDIAP que millorin l'oferta d'atenció a la infància amb dificultats en el seu desenvolupament.
- L'impuls de metodologies col·laboratives en la gestió de serveis i programes comuns de ciutat.
- La interlocució amb altres serveis públics d'atenció a la infància de la ciutat per a la millora de l'eficiència interserveis i l'acció comunitària.
- L'oferta d'assessorament i formació específica als professionals de la xarxa que compleixi l'oferta actual.
- La cooperació i suport mutu en metodologies d'intervenció i de recerca.

Intervenció específica 16-18 anys

Des de l'Ajuntament, i concretament des de l'Àrea, s'ha reforçat el catàleg de serveis destinats als adolescents i joves de la ciutat de Barcelona per atendre les demandes d'aquests col·lectius partint dels seus interessos i adequant-se a les seves necessitats, mitjançant la intervenció en les àrees d'actuació següents: ocupació, formació, habitatge, salut, participació, associacionisme, empenedoria, lleure i pràctiques culturals.

- Al llarg del 2014 s'han obert quatre nous serveis d'Informació i Dinamització als Centres d'Educació Secundària (Punts JIP), i s'ha arribat als 70 punts. Aquests són espais d'atenció presencial estable situats als centres docents que posen a l'abast de la gent jove tot un seguit de recursos informatius d'interès i, d'altra banda, generen un conjunt d'accions i estratègies que promouen experiències de participació. Aquest augment del servei ha fet que s'incrementi un 39,53% el nombre d'atencions realitzades al 2014.
- El novembre de 2013 va ser aprovada la Mesura de Govern per a la creació del Servei per a Adolescents i per a Famílies amb Fills i Filles Adolescents. L'espai que vol ocupar aquest nou servei és l'àmbit de la promoció i la prevenció primària, oferint formació, eines i recursos que permetin que els protagonistes (nois i noies adolescents entre 12 i 20 anys i les seves famílies) visquin en primera persona aquest moment, aprofitant cada oportunitat de creixement i acompanyament. D'altra banda, el Servei ha de permetre detectar, orientar, motivar i derivar els adolescents i/o les seves famílies a serveis especialitzats quan calgui.

Amb aquesta finalitat, la Mesura de Govern preveu dos tipus de dispositius:

- Els punts "Aquí t'escoltem" (ATE), dirigit als nois i noies adolescents. Es preveu desplegar un total de 6 punts diferents repartits per la ciutat, integrats i en estreta col·laboració i complementació amb equipaments juvenils. En l'actualitat hi ha 4 punts en funcionament (un a l'Espai Jove Garcilaso des de novembre de 2013, un al districte de Ciutat Vella i un altre a l'Espai Jove Les Basses, ambdós en funcionament des de novembre de 2014 i el darrer a l'Espai d'Adolescents Bacardí que va entrar en funcionament al setembre de 2015).

Els punts “Aquí t’escoltem” són espais adreçats als nois i noies de 12 a 20 anys on es treballa la gestió emocional i el creixement personal dels nois i noies. El treball interconnectat d’educadores i psicòlogues es complementa en aquest recurs per als adolescents.

A partir dels tallers, les activitats grupals i els espais de reflexió, s’ofereix una programació trimestral que proporciona eines i recursos per enfortir les habilitats personals i socials dels nois i noies, així com el seu autoconeixement. Es parteix dels gustos i reclams propis de l’edat, afegint el treball dels objectius esmentats. Per exemple, algunes de les activitats que proposa “Aquí t’escoltem” als adolescents són: “I tu, com lligues?”, per a conèixer gent nova i plantejar formes de lligar respectuoses. O “ExpressArt”, en què, a partir del ball, la pintura, el teatre, la música, l’escriptura... els nois i noies poden conèixer el seu inconscient. També estan en marxa el “Sex-game”, un joc de taula per aprendre més sobre sexualitat o el taller de “Karate” per treballar l’autoconeixement i la concentració, així com reflexionar a l’entorn de les situacions que generen violència.

Des del servei d’atenció individual i confidencial es dóna suport als joves en moments de desorientació, dubte o patiment, des d’una mirada curiosa, reflexiva, rigorosa i pròxima. Es pot demanar cita prèvia per a l’atenció individual a través del mail: consulta_aquitescoltem@bcn.cat. Es pot consultar la programació d’activitats a [facebook.com/aqui.tescoltem](https://www.facebook.com/aqui.tescoltem).

- Centre per a famílies amb fills i filles adolescents, d’atenció a pares i mares i/o altres figures que exerceixen el rol parental. És un únic servei de ciutat i està situat al recinte de La Sedeta. El Centre va iniciar la seva activitat el passat mes de setembre de 2105.

El Centre ofereix recursos als pares i mares perquè puguin redibuixar el rol parental, viure de forma positiva aquesta nova etapa vital i compartir vivències amb altres famílies.

A través de les formacions grupals s’apropa a diversos temes d’interès per als pares i mares dels adolescents: la comunicació, els límits, la sexualitat, les xarxes socials, la gestió de conflictes... També es proposen activitats per millorar l’autoconeixement i la gestió de les emocions (teatre, artteràpia, *mindfulness*, biodansa...).

Una altra de les funcions del Centre és la de sensibilitzar els pares i mares, els propis adolescents i els professionals que treballen amb aquest col·lectiu, de la necessitat i de la normalitat de l’actualització del rol de parental en aquesta nova etapa.

Des de l’atenció individualitzada s’ofereix un espai d’escolta per a aquells pares i mares que se sentin preocupats, desconcertats, desbordats... i cerquin l’assessorament i acompanyament d’un professional que els ajudi a mobilitzar els seus propis recursos per poder redibuixar el seu rol parental. També obre la possibilitat d’incorporar el fill/filla si es considera adient i si ho desitja.

- En Plenari, al juliol de 2014, es va aprovar una Mesura de Govern d’impuls a la formació professional dual, per millorar la formació i l’ocupabilitat dels joves. La FP dual es va començar a implantar a Barcelona durant el curs 2012-2013, amb dues primeres experiències, una a l’escola d’aprenents de SEAT i una altra al centre formatiu privat Associació Hispano-Alemanya d’Ensenyaments Tècnics.

Al curs 2013-2014 s'han ampliat aquestes experiències, en àmbits com el comerç, la fabricació mecànica o l'administració i finances. En total s'han realitzat a la ciutat 15 projectes en 10 centres educatius, amb un total de 419 alumnes matriculats. Destaca especialment la que ha implicat al propi Ajuntament de Barcelona, mitjançant l'Institut Municipal d'Educació: 60 alumnes del cicle superior d'educació infantil de tres instituts de titularitats diferents, s'han incorporat en 30 escoles bressol municipals, amb resultats molt satisfactoris.

L'Ajuntament de Barcelona, com a principal institució pública de la ciutat, és un agent actiu de la FP dual i actua com a motor de convenis dintre dels serveis i organismes municipals, de manera directa o indirecta, per tal d'acollir becaris de FP dual. Al llarg dels cursos 2014-2015 i 2015-2016, s'assolirà la xifra de 500 estudiants becats, ja sigui a través de convenis directes amb les àrees i districtes municipals, a través de convenis amb les empreses municipals i consorciades o a través de la col·laboració d'empreses que gestionen serveis municipals.

- Des del programa Noves Famílies: reagrupament familiar, s'han consolidat els dispositius adreçats als joves reagrupats:
  - Servei de suport psicopedagògic als joves nouvinguts per facilitar la continuïtat en el seu itinerari educatiu (al 2014 ha atès 174 joves).
  - La creació de xarxes socials i el coneixement de la llengua i la ciutat.
  - Les xerrades educatives per facilitar l'orientació sobre el sistema escolar català, el Punt de trobada (al 2014 ha atès 67 joves).
  - "A l'Estiu Barcelona t'acull" (al 2014 ha atès 149 joves).
  - El servei Prepara't, que havia estat una prova pilot, per facilitar l'accés dels joves que arriben a Barcelona amb la voluntat de continuar els seus estudis mitjans i superiors (al 2014 ha atès 45 joves).
- Servei d'orientació a la drogodependència (SOD) amb joves consumidors de drogues. Durant el 2014 hi ha 550 famílies donades d'alta al servei. El 94,4%, per consum de cànnabis; el 4,8%, per alcohol i el 0,7%, per altres drogues. En alguns districtes, com ara les Corts o Sarrià, s'han organitzat grups de famílies per a la prevenció del consum d'alcohol i substàncies que creen addicció.
- Programes o iniciatives per donar suport a les famílies amb fills/es adolescents. Durant el 2014 s'han dut a terme els següents programes o iniciatives des de Salut, Serveis Socials, equipaments socioeducatius de ciutat i de districtes i centres escolars, dels quals destaquem:
  - Programa "Fem salut": 22 centres educatius, 15.888 alumnes.
  - Serveis Socials: 29 accions per a famílies amb adolescents, amb 351 famílies participants.
  - Equipaments socioeducatius: 5 accions per a famílies amb adolescents, amb 40 famílies participants.

- Centres escolars: Programa de suport educatiu a les famílies en els centres escolars, amb 611 famílies participants.
- Divendres adolescents a Nou Barris.

Actuacions comunitàries de suport a la criança i a l'educació dels fills

L'atenció social als Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament de Barcelona es concreta en tres nivells d'atenció: l'atenció individual i familiar, l'atenció grupal i l'acció comunitària.

L'atenció grupal destaca com a modalitat d'intervenció pel seu paper en la recuperació i la recreació de vincles personals i socials i d'habilitats de relació, i esdevé una estratègia fonamental per reduir l'aïllament i reconfigurar els processos vitals de les persones.

Pel que fa a l'atenció grupal es poden distingir quatre dimensions o tipologies amb metodologies i tècniques de treball clarament diferenciades:

- El treball grupal en què el grup es crea com a context i mitjà per produir processos de canvi individual.
- L'acció grupal, en què el grup s'empra com a context natural o en grups preexistents per treballar aspectes conduents a la prevenció, a la detecció de necessitats/problemàtiques i a la vinculació als serveis.
- Els grups informatius, en què el grup és el mitjà per abordar temes d'interès, necessitats puntuals o previsibles de caràcter individual i/o col·lectiu (lleure socioeducatiu d'estiu, recursos del territori, etc.).
- Els grups d'ajuda mútua (GAM), grups basats en la reciprocitat entre iguals i l'autogestió que s'organitzen de manera informal per alleugerir situacions conflictives o de malestar.

Aquesta classificació posa de relleu la diversitat del treball que es realitza en l'atenció grupal en l'actualitat i està en consonància amb els principis fonamentals que emmarquen el desplegament dels Serveis Socials Bàsics, que destaquen els itineraris d'atenció continuats i el caràcter polivalent i preventiu en les seves accions.

Durant l'any 2014 a Barcelona s'han promogut 129 projectes d'atenció grupal. D'aquests, 62 corresponen a projectes d'acció grupal; 53, a treball grupal, i 7, a grups informatius. Es constata, doncs, que el gruix de projectes que s'han realitzat són projectes d'acció grupal, els quals representen un 48,1% del total, i de treball grupal, que constitueixen el 41,1% dels projectes.

Educació, inclusió i desenvolupament socioeducatiu

Pel que fa a garantir la igualtat d'oportunitats i l'accés a recursos educatius de qualitat, des de l'Ajuntament de Barcelona es treballa coordinadament amb el Consorci d'Educació. D'aquest treball destacarem tres aspectes:

- La convocatòria de beques de menjador. Per al curs 2015-2016 es mantenen els següents aspectes introduïts a la convocatòria del curs anterior:
  - Els dos períodes de presentació de sol·licituds i documentació, del 8 al 19 de juny i del 7 al 18 de setembre.
  - Augment de l'ajut extraordinari, que ha passat de 5 euros/dia a 6 euros/dia, cobrint l'import total de la despesa.
- L'augment de l'aportació econòmica de l'Ajuntament de Barcelona, que ha permès modificar els criteris per tal de millorar l'accés a l'ajut extraordinari de menjador a les famílies més desfavorides. S'ha calculat que amb aquesta mesura més de 6.000 famílies amb un baix nivell de renda o de necessitat social greu, que fins ara rebien l'ajut ordinari de 3 euros per dia, aquest curs 2015-2016 passaran a rebre l'ajut extraordinari de 6 euros per dia, per tal de cobrir la totalitat de la despesa del menjador. Al setembre s'havien presentat 22.599 sol·licituds. El curs 2014-2015 se'n van presentar 24.342, de les quals se'n van adjudicar 19.751. La previsió és que les sol·licituds del curs 2015-2016 superin les de l'anterior, amb una despesa al final de la convocatòria de 14.300.000 euros, dels quals 8.300.000 seran municipals.
- L'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona ha fet una aportació extraordinària de 1.100.000 euros per complementar el suport en compra de llibres, material didàctic i informàtic que reben els centres públics de la ciutat.

Per donar resposta als centres amb una situació social més desfavorida, el Departament d'Ensenyament, els cursos 2013-2014 i 2014-2015, va facilitar una dotació econòmica complementària als centres públics per a la compra, per part del centre, de llibres de text, material didàctic i informàtic. Seguint aquest model, l'Ajuntament de Barcelona facilitarà als centres públics de la ciutat una dotació complementària, que es determinarà en funció de l'índex de complexitat dels centres, el nombre de línies educatives i d'alumnes atesos.

Pel que fa a la lluita contra el fracàs escolar, cal destacar:

- Pla de suport a l'alumnat de l'ESO: "Suport a l'estiu, èxit al setembre". És un projecte del Consorci d'Educació de Barcelona per donar suport a l'alumnat de secundària amb assignatures (de dues a quatre) suspeses al juny i que es presenta a la recuperació al setembre, aprofitant la metodologia i estructura de funcionament del programa Èxit1 de reforç escolar que es desenvolupa durant el curs. Hi col·laboren el Consorci de Biblioteques (oferint espais i suport per tal que l'alumnat pugui continuar l'estudi de forma individualitzada

durant l'estiu), l'Institut Municipal d'Educació (amb el Pla de suport a l'alumnat d'ESO, per tal d'acompanyar a les famílies de l'alumnat participant en l'activitat Projecte Èxit 1-estiu, en especial les de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i Nou Barris) i l'Institut Municipal d'Esports (amb l'organització d'activitat esportiva dins de l'oferta "Matins d'estudi, matins d'esport: Més i més").

- Elaboració del mapa de recursos de suport educatiu a Barcelona. Des del Consorci d'Educació s'ha elaborat un estudi per a recollir els projectes o serveis de caràcter públic o social, en funcionament i ubicats dins el terme municipal de Barcelona, que tenen com a finalitat principal contribuir a l'èxit educatiu de la població en edat d'escolarització obligatòria, destinant-hi recursos humans i materials. En aquest estudi han col·laborat el Departament d'Infància i la xarxa de centres oberts.

L'estudi es presentà públicament al juliol de 2015 i endega unes línies de treball futures:

- Adequació dels recursos de suport escolar a la pluralitat de necessitats que presenten els infants.
- Assegurar l'accés als recursos dels infants que més ho necessiten.
- Treball per a l'eficàcia dels recursos en la reducció del fracàs escolar: metodologies, treball conjunt amb famílies i amb els centres escolars.

Pel que fa a adoptar les mesures necessàries per tal que els infants que ho necessitin puguin accedir a recursos preventius d'intervenció socioeducativa, cal destacar:

- La xarxa de centres oberts de Barcelona disposa actualment de 19 centres conveniats amb entitats socials i 2 centres municipals. A més hi ha 7 centres d'entitats socials que ofereixen activitats educatives diàries que, amb el suport de l'Ajuntament, estan fent el procés per poder registrar-se com a centre obert en un futur (Tronada, Ubuntu, Druida, Casal dels Infants per a l'Acció Educativa al barri del Besòs).

Incorporació del punt de vista dels infants i de la seva participació activa

Pel que fa a promoure mecanismes per fomentar la participació dels infants a la ciutat, en la presa de decisions –especialment en aquells processos que afecten la seva vida– i potenciar la creació d'espais propis de participació, destaquem:

El Pla municipal per a la infància de Barcelona 2013-2016, que defineix les polítiques d'infància de l'Ajuntament de Barcelona, parteix del concepte de l'infant com a protagonista actiu a la ciutat, i de l'infant com a ciutadà, i de la necessitat de fer una ciutat pròxima i accessible per als infants i facilitar el protagonisme actiu en la construcció de la ciutat.

El Pla contempla els següents objectius:

- Impulsar programes i accions per a la capacitat en drets, participació, igualtat i no-discriminació, destinats als infants.
- Promoure processos i accions innovadores per fomentar la participació dels infants a la ciutat, especialment en aquells processos que els afecten.
- Pensar la ciutat en clau d'infants.

Barcelona té una llarga tradició de projectes de participació infantil que fomenten el dret dels nois i les noies a ser escoltats, com a ciutat compromesa que és amb els drets dels infants i els adolescents. Els projectes municipals més destacats en aquest sentit són l'Audiència pública als nois i noies de Barcelona i El pregó dels infants a les festes de Santa Eulàlia.

Audiència pública als nois i noies de Barcelona

L'Audiència pública als nois i noies funciona des del curs 1994-1995 i s'adreça a l'alumnat d'entre 11 i 17 anys. Es tracta d'un procés de participació que esdevé un espai per a la reflexió i el diàleg dels nois i les noies i l'exercici de la seva plena ciutadania. Cada any es proposa un tema diferent i després de pensar, intercanviar idees i debatre, els nois i noies participants fan una sèrie de propostes per tal de millorar la ciutat i la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes. Després d'un procés col·lectiu de reflexió, un centenar d'alumnes en representació del miler de nois i noies participants presenten les seves propostes i compromisos en una audiència pública del consistori presidida per l'alcalde.

Els objectius de l'activitat són fomentar la participació dels nois i les noies en les qüestions que afecten la ciutat i que aquesta els escolti com a ciutadans i ciutadanes de ple dret; fer un pas endavant cap a una democràcia participativa, més enllà de la representativa, i revalorar la política com una activitat necessària per a la convivència. Aquesta experiència permet a les noies i als nois de Barcelona l'assumpció de responsabilitats en els afers col·lectius de la ciutat i l'aprenentatge dels valors democràtics, a més d'un millor coneixement del funcionament de l'Ajuntament i de la ciutat. Des de la posada en funcionament de l'Audiència, els nois i noies de Barcelona han fet les seves propostes en temes com el canvi climàtic, l'ús i millora dels mitjans de comunicació, la ciència, la convivència ciutadana, la participació infantil o el diàleg intercultural a la ciutat. Com a resultat de les audiències, s'han posat en pràctica moltes de les propostes realitzades pels nois i les noies, com ara la creació de nous jardins i de carrils bici, s'han portat a terme campanyes de sensibilització adreçades al jovent, etc.

Audiències públiques de districte actualment en funcionament: Nou Barris, les Corts, Ciutat Vella, Sant Andreu, Sant Martí i Sarrià - Sant Gervasi.

L'any 2015 ha tingut lloc la XX Audiència pública als nois i noies de Barcelona que s'ha centrat al voltant del tema de la governança de la ciutat, la forma de fer ciutat i d'exercir la ciu-

tadania des d'un marc de democràcia participativa. El nois i noies participants han aprofundit en les eines necessàries per exercir responsablement els seus drets com a ciutadans i formar part activa de la governança de la ciutat, amb l'elaboració del manifest final «Construïm amb la gent jove la política i els drets de la ciutadania», del qual en destaquem aquests paràgrafs:

“Durant aquest curs 2014-2015 els joves de diferents centres educatius de Barcelona hem participat en la XX Audiència Pública als nois i noies de Barcelona.

Mitjançant activitats en els centres hem tractat el tema de la participació ciutadana, i hem descobert la importància de ser ciutadà actiu i les diverses implicacions que té en la vida política de la ciutat. El conjunt de ciutadans i ciutadanes menors d'edat creiem que hauríem de poder participar més en les decisions polítiques, ja que moltes de les lleis que es proposen també ens afecten a nosaltres. De la mateixa manera que elaborem les nostres propostes, ens comprometem a participar activament en les oportunitats que ens ofereixen per a construir una ciutat millor.

Per tot això, els nois i noies ens comprometem a

- Observar la ciutat i aprendre'n el funcionament, i a conèixer les activitats que s'hi fan.
- Participar en qüestions públiques i a aportar-hi noves idees que permetin de millorar la ciutat.
- Organitzar assemblees, a fer voluntariat, a participar en les associacions de veïns i en les festes del barri, a prendre part en les activitats d'altres entitats com ara cooperatives, ONG, associacions del barri...
- Protestar i queixar-nos quan els drets no es compleixen.
- Fer servir les xarxes socials per tal que la informació de l'Ajuntament ens arribi més fàcilment i per a, paral·lelament, adreçar les nostres propostes i opinions als representants polítics.”

El pregó dels infants a les festes de Santa Eulàlia

Els infants són els encarregats d'elaborar cada any el pregó que dona el tret de sortida a la festa de Santa Eulàlia. El pregó dels infants a les festes de Santa Eulàlia és un programa educatiu per iniciar als infants de 3r, 4t i 5è d'Educació Primària en un procés de participació a la ciutat de Barcelona. D'aquesta manera, la ciutat dona veu als infants i els permet d'educar-se en la pràctica de la participació cívica on l'infant pren consciència de la pertinença de grup, i de les formes d'organització socials. Mitjançant aquest programa es convida els infants a reflexionar sobre un centre d'interès i construir la seva pròpia opinió.

Pel que fa a incorporar la visió dels infants en la definició, seguiment i avaluació de les polítiques públiques, destaquem:

Diferents serveis municipals adreçats a la infància de l'Ajuntament de Barcelona incorporen sistemes de participació de les famílies i dels infants, per garantir l'èxit dels projectes, el qual no és possible si no hi ha un alt grau de satisfacció i implicació dels infants en l'activitat d'aquests serveis.

Com a exemple cal destacar que als centres oberts municipals la participació és un dels eixos vertebradors de la dinàmica i dia a dia del centre. Amb aquest objectiu al Centre Obert Sant Martí es defineix, dins del PEC (projecte educatiu de centre), un programa específic de participació, on a partir dels objectius de centre es dissenyen un seguit d'activitats específiques

i adequades a cada franja d'edat. Destacaríem la importància que es dóna a la valoració d'infants, adolescents i famílies en la organització i programació del projecte del centre. A banda de la bústia de suggeriments i les propostes fetes de manera més informal, anualment (abril/maig) es passen enquestes de satisfacció a totes les persones usuàries i les seves famílies. El format de les enquestes està adequat a les diferents franges d'edat. Així, en el grup de petits es demana que contestin l'enquesta amb icones de cares més o menys contentes, i per exemple en els grups de grans i adolescents, ja es demana que es valorin altres ítems més a nivell emocional o vinculats amb el reforç escolar. Del buidatge d'aquestes enquestes en surten diferents propostes que s'inclouran a la memòria anual i a la programació del següent curs.

També cal destacar que a la xarxa de centres oberts, en el marc de l'Acord Ciutadà, s'ha treballat el monogràfic sobre l'avaluació, en tots els àmbits, contemplant també els propis infants, facilitant la reflexió i elaborant un registre d'aquestes valoracions (qüestionaris, assemblees, dinàmiques grupals en funció de l'edat...). Fins i tot es comparteix entre ells, amb la presentació de les experiències dels centres oberts que tenen models de participació diferents i que poden ser d'interès per als altres.

Pel que fa a informar, sensibilitzar i capacitar els infants, els agents socials i la ciutadania sobre els drets dels infants i sobre el dret a participar, cal destacar l'activitat de la xarxa dels drets dels infants de l'Acord Ciutadà. La xarxa té la finalitat d'enfortir les capacitats de la ciutat en la defensa i promoció dels drets dels infants en el marc de la Convenció sobre els Drets dels Infants, amb especial èmfasi en el dret a la participació, mitjançant accions de sensibilització, processos d'incidència política i intercanvi d'idees, projectes i treball entre entitats.

La xarxa té com a objectius, entre d'altres, sensibilitzar la població envers els drets dels infants i especialment promocionar el dret a la participació en el marc de la Convenció i incidir en la confecció de les polítiques d'infància, vetllant pel compliment dels drets dels infants.

Impulsa cada any l'organització i celebració de la Festa de la Infància per commemorar el Dia Universal dels Drets dels Infants, centrada en la participació de la infància, així com altres activitats per promocionar la Festa de la Infància: dossier adreçat a les escoles amb tot un seguit de propostes pedagògiques per treballar els drets dels infants (enviat a totes les escoles de la ciutat a través del projecte PAE, programa d'activitats escolars) o un vídeo.

Composició del Plenari

Presidència

Maite Fandos Payà, tinenta d'alcalde de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Vicepresidència associativa

Mercè Torres Fuentes, vicepresidenta de Creu Roja a Barcelona

Vicepresidència segona

Irma Rognoni Viader, regidora de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats

Membres representants de la Corporació Municipal

Ricard Gomà Carmona, regidor del Grup Municipal ICV-EUiA

Joan Laporta Estruch, regidor del Grup Municipal Unitat per Barcelona

Glòria Martín Vivas, regidora del Grup Municipal PP

Imma Moraleda Pérez, regidora del Grup Municipal PSC

M. Assumpció Roset, Grup Municipal CiU

Representants dels consells sectorials municipals i/o de participació

Pasqual Bayarri Valcárcel, cap de Projectes del Consell Econòmic i Social de Barcelona

M. Luz Eixarch Bosch, vicepresidenta del Consell Assessor de la Gent Gran

Juana Fernández Cortés, vicepresidenta del Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona

Javier García Bonomi, vicepresident del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona

Laura López Simon, secretària del Consell de Joventut de Barcelona

Pilar Medrano Parrilla, vicepresidenta del Consell Municipal de Lesbianes, Gais, Trans, Bisexuals i Intersexuals

M. Rosa Pons Vilarasau, secretària del Consell de Dones de Barcelona

Representants d'entitats socials

Albert Alberich Lloveria, secretari general de la Federació d'Empreses d'Inserció de Catalunya (FEICAT)

Francina Alsina Canudas, presidenta de la Federació Catalana de Voluntariat Social

Salvador Busquets Vila, director de Càritas Diocesana de Barcelona

Teresa Crespo, presidenta d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS)

Josep M. Gasol Magriñá, president de la Fundació Família i Benestar Social

Xavier Grau Sabaté, delegat territorial de Catalunya de l'ONCE

Antonio Guillén Martínez, president del Comitè Català de Representants de Persones amb Discapacitat (COCARMI)

Àngels Guiteras Mestres, presidenta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Manel Lecha, president de la Fundació Mambré

Sònia Martínez Marfil, directora de la Federació d'Entitats d'Atenció i Educació a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA)

Jordi Morató Aragonés, Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

Felisa Pérez Antón, presidenta de la Federació Catalana de Drogodependències (FCD)

Oriol Pujol Humet, director general de la Fundació Pere Tarrés

Josep Lluís Rabell, president de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Assumpció Ros Florenza, presidenta de la Federació d'Entitats d'Assistència a la Tercera Edat (FEATE)

Fina Rubio Serrano, presidenta de la Fundació SURT

Marc Simón Martínez, director de l'Àrea d'Integració Social de la Fundació "la Caixa"

Maria Truño Salvadó, responsable de Sensibilització i Polítiques d'Infància de l'UNICEF - Comitè de Catalunya

Àngels Vives Belmonte, presidenta de la Fundació Congrés Català de Salut Mental

Representants de les associacions empresarials i gremials i de les centrals sindicals

Mireia Recio Ortega, representant de Foment del Treball Nacional

Raquel de Haro, responsable de Política Social de CCOO del Barcelonès

Juan José Casado, responsable de Política Institucional de la Regió Metropolitana de la UGT de Catalunya

Pere Fàbregues Morlà, president d'honor del Consell de Gremis de Comerç, Serveis i Turisme de Barcelona

Joan Segarra Ferran, membre de la Confederació de Cooperatives de Catalunya

Representants de l'àmbit universitari i professional

Núria Aymerich Rocavert, representant del Consell Social de la Universitat de Barcelona
Núria Basi Moré, presidenta del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra
Neus Bonet Bagant, degana del Col·legi de Periodistes de Catalunya
Núria Carrera Comes, degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya
Lluís Comerón Graupera, degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Jordi Craven-Bartle Lamote de Grignon, membre de la Junta de Govern del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona
Montserrat Gironès Saderra, membre de la Junta de Govern del Col·legi de Farmacèutics de Barcelona
Sònia Hernández Tejada, secretària executiva del Consell Social de la Universitat Autònoma de Barcelona
Rafael López Zaguire, membre de la Junta de Govern del Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya
Anna Parés Rifà, degana del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya
Rosa Rodríguez Gascons, presidenta del Col·legi de Pedagogs de Catalunya
Oriol Rusca Nadal, degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona
Albert Tort Sisó, president del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona
Josep Vilajoana Celaya, degà del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya
Rosa Vilavella Gasul, Col·legi d'Economistes de Catalunya

Representants de la Judicatura, la Fiscalia i la Sindicatura de Greuges de Barcelona

María Dolores Balibrea i Pérez, magistrada de l'Audiència Provincial de Barcelona
Mercè Caso Señal, jutgessa degana de la Província de Barcelona
Neus Pujal Sánchez, fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya
Marino Villa Rubio, síndic adjunt

Arquebisbat de Barcelona

Mn Josep M. Jubany Casanovas, delegat de la Pastoral Social de Barcelona

Consorti de Serveis Socials de Barcelona

Josep Pera Colomé, gerent del Consorti de Serveis Socials de Barcelona

Experts i expertes

Josep Maria Canyelles Pastó
Begoña Roman Maestre
Antoni Vilà Mancebo

Experts, expertes, coordinadors i coordinadores dels grups de treball

Gemma Cánovas Sau, coordinadora del grup de treball Dones
Rafel Guayta Escolies, coordinador del grup de treball Salut
Marta Llobet Estany, coordinadora del grup de treball Acció comunitària
Mercè Pérez Salanova, coordinadora del grup de treball Envel·liment
Oriol Romaní Alfonso, coordinador del grup de treball Drogodependències
Albert Sales Campos, coordinador del grup de treball Pobresa
Josep M. Villena Segura, coordinador del grup de treball Infància

Representants de l'Ajuntament de Barcelona

Àngels Canals Vila, gerent de l'Institut Municipal de Serveis Socials
Conrad Casas Segalà, gerent de l'Agència de Salut Pública de Barcelona
M. Glòria Figuerola Anguera, directora executiva de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
Ramon Lamiel Villaró, gerent de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat
Àngel Miret Serra, gerent de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports
Josep Villarreal Moreno, director d'Estratègia i Innovació de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Secretàries

Emilia Pallàs Zenke, secretària
Sensi Arquillo Arquillo, secretària adjunta

Composició de la Comissió Permanent

Presidència

Maite Fandos Payà, tinenta d'alcalde de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Vicepresidència associativa

Mercè Torres Fuentes, vicepresidenta de Creu Roja a Barcelona

Vicepresidència segona

Irma Rognoni Viader, regidora de Família, Infància, Usos del Temps i Discapacitats

Membres representants de la Corporació Municipal

Imma Moraleda Pérez, regidora del Grup Municipal PSC

Glòria Martín Vivas, regidora del Grup Municipal PP

Ricard Gomà Carmona, regidor del Grup Municipal ICV-EUiA

Joan Laporta Estruch, regidor del Grup Municipal Unitat per Barcelona

M. Assumpció Roset, Grup Municipal CiU

Representants d'entitats socials, organitzacions i fundacions

Salvador Busquets Vila i Mercè Darnell, Càritas Diocesana de Barcelona

Àngels Guiteras Mestres, Taula del Tercer Sector Social

Francina Alsina Canudas, Federació Catalana de Voluntariat Social (FCVS)

Felisa Pérez Antón, Federació Catalana de Drogodependències (FCD)

Josep Lluís Rabell i Sylviane Dahan, Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB)

Sònia Martínez Marfil, Federació d'Entitats d'Atenció i Educació a la Infància i Adolescència (FEDAIA)

Teresa Crespo, Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS)

Fina Rubio Serrano, Fundació SURT

Representants de l'àmbit universitari i professional

Núria Carrera Comes, Col·legi de Treball Social de Catalunya

Rafel López Zaguire, Col·legi d'Educadors i Educadores Socials de Catalunya

Representants de les associacions empresarials i gremials i de les centrals sindicals

Juan José Casado, Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)

Joan Segarra Ferran, Confederació de Cooperatives de Catalunya

Experts, expertes, coordinadors i coordinadores dels grups de treball

Josep M. Canyelles Pastó, expert

Begoña Roman Maestre, experta

Gemma Cánovas Sau, coordinadora del grup de treball Dones

Rafael Guayta Escolies, coordinador del grup de treball Salut

Marta Llobet Estany, coordinadora del grup de treball Acció comunitària

Mercè Pérez Salanova, coordinadora del grup de treball Envel·liment

Josep Villena Segura, coordinador del grup de treball Infància

Oriol Romaní Alfonso, coordinador del grup de treball Drogodependències

Albert Sales Campos, coordinador del grup de treball Pobresa

Representació de l'Ajuntament

Àngel Miret Serra, gerent de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Àngels Canals Vila, gerent de l'Institut Municipal de Serveis Socials

M. Glòria Figuerola Anguera, directora executiva de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Josep Villarreal Moreno, director d'Estratègia i Innovació de l'Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports

Secretàries

Emilia Pallàs Zenke, secretària

Sensi Arquillo Arquillo, secretària adjunta

Convidats

Toni Vilà, expert i membre del Plenari

Miquel Esteve, Comissionat d'Immigració i Acció Comunitària

